

Gemeente
Sliedrecht

Jaarverslag 2016

Accountants B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 12 juli 2017

Inhoudsopgave

Jaarverslag

1. Samenvatting	5
2. Financiën	7
2.1 Afwijkingen per programma	7
2.2 Investerings	9
2.3 Algemene dekkingsmiddelen	9
2.4 Onvoorzien	9
3. Programma's	10
3.1 Programma sociaal	10
3.2 Programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt	15
3.3 Programma ruimte	19
3.4 Programma bestuur, organisatie en veiligheid	27
3.5 Ondersteunend programma financiën en belastingen	32
4. Paragrafen	34
4.1 Lokale heffingen	34
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	39
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen	45
4.4 Financiering	50
4.5 Bedrijfsvoering	54
4.6 Verbonden partijen	57
4.7 Grondbeleid	67
4.8 Grote projecten	70
4.9 Bezuinigingen	72
4.10 Rechtmatigheid	73
4.11 Interbestuurlijk Toezicht	75

5. Jaarrekening	77
5.1 Grondslagen voor waardering en bepaling van het resultaat	77
5.2 Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten	81
5.3 Analyse van de financiële afwijkingen per thema	82
5.4 Overzicht incidentele baten en lasten 2016	86
5.5 Overzicht structurele mutaties in reserves	88
5.6 Wet normering topinkomens	89
5.7 Balans	91
5.8 Reserves en voorzieningen	100
5.9 SISA overzicht	108
6. Overige	111
6.1 Investeringsoverzichten	111
6.2 Controleverklaring	114

1. Samenvatting

Het jaar 2016 stond in het teken van de uitvoering van een serie belangrijke ambities uit het College Uitvoeringsprogramma (CUP). Er zijn belangrijke stappen gezet rond een aantal grote projecten. Er zijn visies en beleid opgesteld samen met professionals en belanghebbenden. Ten slotte is op diverse plekken de basis gelegd voor een mooier, leuker en sociaal Sliedrecht. De financiële positie van de gemeente is daarbij onveranderd goed.

Positief financieel resultaat

De jaarrekening 2016 sluit met een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Bij de 4^e tussenrapportage over het boekjaar heeft de raad op 13 december 2016 besloten om het positieve resultaat van € 1,9 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve. Het feitelijke rekening resultaat over 2016 bedraagt dan ook € 3,0 miljoen.

Grote projecten

Op 26 januari 2016 stelde de gemeenteraad geld beschikbaar voor het nieuwe Burgemeester Winklerplein en de bouw van elf eengezinswoningen op de locatie Lanser aan de Rivierdijk. Daarmee kwam er definitief groen licht voor twee grote projecten waar al jarenlang over wordt gesproken. Op 21 juni gaf de gemeenteraad opdracht om de ontwikkeling van het Recreatief Knooppunt voor te gaan bereiden. De bouw van sportaccommodatie Benedenveer ging op 5 november van start. Op 13 december stemde de gemeenteraad in met het voorstel om de Kerkbuurt een impuls te geven. Al met al was 2016 dus een belangrijk jaar voor de grote projecten, waarvoor 2017 en de jaren daarna belangrijke uitvoeringsjaren gaan worden. Ook in het project Kerkbuurt 12-18 werd belangrijke vooruitgang geboekt, door het betrekken van Kerkbuurt 12 ('t Geveltje) in het project. Er is een plan gepresenteerd voor de bouw van zestien appartementen.

Openbare ruimte en verkeer

Ook op gebied van de openbare ruimte en verkeer werden belangrijke stappen gezet. Kinderen en hun (groot)ouders in de buurten Winklerplein Zuid en Noord, Vogelbuurt-Noord en Buitenuitbreiding-Oost mochten hun mening geven over de eerste nieuwe speel-, sport- en ontmoetingsplekken. Vanaf 2017 volgen de andere buurten. Daarnaast is samen met dijkbewoners de Dijkvisie opgesteld en is gewerkt aan het Verkeers- en Mobiliteitsplan 2017-2040. Over verkeer gesproken: 6 december was een belangrijke dag voor Sliedrecht en de regio, toen de Tweede Kamer via een motie de minister opriep om de aanpak van het fileprobleem op de A15 tussen Ridderkerk en Gorinchem prioriteit te geven. Ook de problemen rond het Dordtse bedrijf Chemours hebben in 2016 veel inzet gevraagd. Die inzet is gericht op het boven tafel krijgen van zoveel mogelijk informatie en juridische middelen inzetten waar dat mogelijk is. We moeten leren van het verleden, om zo een vergelijkbare situatie in de toekomst te voorkomen. De gezondheid van onze inwoners heeft de hoogste prioriteit.

Economie

Minder files op de A15 draagt ook bij aan het versterken van de economische positie van Sliedrecht. In 2016 bleek dat Sliedrecht op de vijftiende plaats staat in de lijst van economische toplocaties in Nederland. In 2014 was dat nog een 23^e plaats. Een prima uitgangspositie, maar de ambitie ligt hoger. Daarom is in 2016 samen met ondernemers, onderwijs en de gemeenteraad verder gewerkt aan de economische agenda van Sliedrecht. Ook is er een marketingplan opgesteld. Beiden moeten ervoor zorgen dat Sliedrecht op economisch gebied nog beter gaat presteren dan op dit moment het geval is.

Sociaal domein

Binnen het sociale domein was 2016 het jaar waarin diverse visies en beleidsstukken nadrukkelijk samen met professionals en belanghebbenden zijn opgesteld en uiteindelijk zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Het jeugdwelzijnsbeleid, de bibliotheekvisie, de sociale visie en het subsidiebeleid zijn hier mooie voorbeelden van. Geen documenten die enkel van achter het bureau zijn geschreven, maar ambtenaren die eerst het gesprek zijn aangegaan met het werkveld en soms meerdere dagen hebben meegelopen in de dagelijkse praktijk. Via deze vorm van co-creatie ontstaat beleid dat draagvlak heeft onder inwoners en organisaties.

Communicatie en participatie

Om goed met inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen in gesprek te blijven, zetten we moderne communicatiemiddelen in. Op 4 januari 2016 werd de nieuwe website gelanceerd. Naast Twitter, Facebook en YouTube is de gemeente in 2016 ook actief geworden op Instagram. In 2017 volgt de introductie van WhatsApp, waarmee het nog makkelijker wordt om altijd en overal een vraag aan de gemeente te stellen. Maar ook inwoners die niet de beschikking hebben over moderne apparatuur en internet blijven we informeren en betrekken. De gemeentepagina in het huis-aan-huisblad heeft een nieuwe redactieformule gekregen en is van een frisse, nieuwe uitstraling voorzien.

2. Financiën

De jaarrekening 2016 sluit met een positief resultaat van € 1,1 miljoen. De belangrijkste oorzaken van het positieve resultaat zijn in onderstaand overzicht weergegeven.

Omschrijving	Bedrag
Aandeel voorlopig resultaat Beschermd Wonen 2016	+ 654
Lagere kosten ten behoeve van lokale middelen ondersteuning/waardering mantelzorgers	+ 209
Voordeel op overgedragen regelingen sociale dienst	+ 158
Budgetoverschot kinderopvang	+ 110
Minder kosten voor inloopfunctie en cliëntondersteuning	+ 95
Voordeel op leges	+ 75
Voordeel Wet Werk en Bijstand	+ 66
Voordeel bouwvergunningen	+ 64
Voordeel op waterschade Grienden	+ 47
Nadeel service organisatie Jeugd	- 72
Borgstelling bedrijvensentrum Sliedrecht	- 141
Saldo bedrijfsvoering	- 270

Overzicht grote afwijkingen rekening 2016 (x € 1.000)

2.1 Afwijkingen per programma

In het onderstaand overzicht worden de financiële afwijkingen per programma (inclusief reserveringen en onttrekkingen aan reserves) weergegeven. Voor een verdere toelichting op de afwijkingen wordt verwezen naar de toelichting op themaniveau in de jaarrekening (paragraaf 5.3). Onder de tabel zijn per programma de grote afwijkingen toegelicht.

Nr.	Programma	Actuele begroting	Realisatie	Afwijking
1	Sociaal	16.757	15.632	1.125
2	Economie, arbeidsmarkt en onderwijs	8.719	8.539	180
3	Ruimte	6.122	6.068	54
4	Bestuur, veiligheid en organisatie	6.113	6.280	-167
5	Financiën	-37.711	-37.671	-40
	Totaal	0	-1.152	1.152

Overzicht afwijkingen per programma (x € 1.000)

Toelichting op de grote afwijkingen per programma:

Programma sociaal (x € 1.000)

Toelichting	Bedrag	I / S
Aandeel voorlopig resultaat beschermd wonen 2016	+654	I
Minder kosten voor lokale middelen ondersteuning/waardering mantelzorgers	+209	I
Voordeel op overgedragen regelingen sociale dienst	+114	I
Minder kosten voor inloopfunctie en cliëntondersteuning	+95	I
Voordeel op individuele voorzieningen WMO	+84	I
Nadeel service organisatie Jeugd	- 72	I
Overige kleinere afwijkingen	+41	I

Programma economie, arbeidsmarkt en onderwijs (x € 1.000)

Toelichting	Bedrag	I / S
Voordeel kinderopvang	+110	I/S
Voordeel WWB	+ 66	I
Voordeel uitkering waterschade De Grienden	+ 47	I
Voordeel op overgedragen regelingen sociale dienst	+ 44	I
Nadeel bedrijvencentrum Sliedrecht	-141	I
Nadeel reconstructie aansluiting A15	- 40	I
Overige kleinere afwijkingen	+94	I

Programma ruimte (x € 1.000)

Toelichting	Bedrag	I / S
Voordeel bouwvergunningen	+52	I/S
Overige kleinere afwijkingen	+ 2	I

Programma bestuur, veiligheid en organisatie (x € 1.000)

Toelichting	Bedrag	I / S
Nadeel bedrijfsvoering	- 270	I
Voordeel op leges burgerzaken	+ 75	I
Overige kleinere afwijkingen	+ 28	I

Programma financiën (x € 1.000)

Toelichting	Bedrag	I / S
Algemene uitkering	+ 58	I
Voorziening debiteuren	- 34	I
Overige kleinere afwijkingen	-64	I

2.2 Investerings

Het investeringsprogramma (restantkredieten) van de Gemeente Sliedrecht heeft in 2016 een omvang van € 18,6 miljoen. Een bedrag van € 6,8 miljoen aan restantkrediet zal worden overgeheveld naar 2017.

Het bedrag van restantkrediet bestaat uit, onder andere:

- Diverse investeringen in sportaccommodaties € 2,2 miljoen
- Investerings Burgemeester Winklerplein € 1,6 miljoen
- Investerings stations € 0,8 miljoen
- Investerings in tractiemiddelen € 0,7 miljoen
- Investerings in scholen € 0,7 miljoen

In de bijlage van deze jaarrekening is het volledige overzicht van de investeringen opgenomen.

2.3 Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaand overzicht is de begroting versus realisatie van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting	Begroting na wijziging	Realisatie
Lokale heffingen	4.284	4.374	4.351
Algemene uitkering	34.443	22.398	22.456
Integratie-uitkering sociaal domein	0	12.519	12.519
Dividend	614	614	515
Saldo financieringsfunctie	419	419	745
Totaal algemene dekkingsmiddelen	39.760	40.324	40.586

Overzicht algemene dekkingsmiddelen jaarrekening 2016 (x € 1.000)

Toelichting: De algemene uitkering is op basis van diverse circulaire's € 58.000 hoger. Het voordeel op de financieringsfunctie is het gevolg van de lage rentestand.

2.4 Onvoorzien

De post onvoorzien met een gewijzigde raming van nihil (primair € 61.100) is in het onderhavige boekjaar niet ingezet.

3. Programma's

3.1 Programma sociaal

In 2016 zijn in nauwe samenwerking met diverse maatschappelijke partners verschillende beleidsstukken opgeleverd en vastgesteld. Het gaat om het integrale jeugdwelzijnsbeleid, de bibliotheekvisie, de sociale visie en het subsidiebeleid. Deze beleidsstukken zijn door middel van co-creatie opgesteld en hebben breed draagvlak van inwoners en organisaties. Samenwerking, betrokkenheid, eigen kracht en de inwoner centraal waren hierbij onder andere het uitgangspunt.

Uitvoering van deze beleidsnota's is in 2016 gestart. Het eerste evaluatiemoment van bijvoorbeeld het jeugdwelzijnsbeleid zal in de loop van 2017 uitgevoerd worden. Op bepaalde onderdelen van de sociale visie zal nog nadere uitwerking nodig zijn. Het gaat hierbij onder andere over het opstellen van mantelzorg/vrijwilligersbeleid en het lokale armoedebestrijdingsbeleid.

Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken op het gebied van jeugdzorg, participatie en Wmo. Een groot deel van deze taken worden (regionaal) uitgevoerd door de Dienst Gezondheid en Jeugd en de GR Drechtsteden. Via de reguliere sturingsinstrumenten kunnen wij als gemeente sturing geven aan deze taken. In 2016 heeft de gemeenteraad bijvoorbeeld een zienswijze ingediend bij de Dienst Gezondheid en Jeugd op de evaluatie van de Serviceorganisatie Jeugd en Stichting Jeugdteams met als uitgangspunt de huidige werkwijze te continueren na 2017. Besluitvorming rondom financiële solidariteit vindt in 2017 plaats.

Lokaal is de sociale infrastructuur grotendeels aangepast op de nieuwe taken. In 2016 is een start gemaakt om te komen tot één sociaal team voor alle inwoners van Sliedrecht. Werkwijzen, procedures en systemen zijn zoveel mogelijk gelijk en/of op elkaar afgestemd. Vanaf 1 januari 2017 is er sprake van het 'Sociaal team Sliedrecht' en zal geen onderscheid meer gemaakt worden in jeugd en Wmo. In 2017 zal besluitvorming plaatsvinden over de feltelijke huisvesting van het sociaal team in één gebouw. Als dit gerealiseerd is, kan de één-loketgedachte verder vorm krijgen.

Ook is de (regionale) pilot Beschermd Thuis gestart, deze pilot is erop gericht om mensen die vanuit de doelgroep Beschermd wonen zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen en functioneren. De uitkomsten van deze pilot laten zien op welke onderdelen nog aanpassing nodig is in de lokale zorgstructuur binnen Sliedrecht om ook deze doelgroep zo goed mogelijk te kunnen bedienen.

3.1.1 Speerpunten programma sociaal

Wat willen we bereiken?	Wat gingen we ervoor doen? En wanneer?	Wat is het resultaat?
Eigen kracht van de burger staat voorop, waar nodig inzet juiste en kwalitatief goede hulpverlening en ondersteuning	Op peil houden en versterken van lokale, preventieve, voorzieningen en faciliteiten (Q1 t/m Q4)	In 2016 is ingezet om de transformatie in eerste aanzet vorm te geven. De inzet op preventieve hulpverlening is hierbij van groot belang. In 2016 is met name ingezet op het afstemmen van werkprocessen en systemen om integraliteit tussen de verschillende maatschappelijke partners te vergroten. In 2016 heeft Rivas te kennen gegeven te stoppen met de werkzaamheden die zij in het kader van maatschappelijke dienstverlening uitvoerden. Rivas gaf aan deze werkzaamheden over te willen dragen aan Vivenz. Binnen Sliedrecht is er, op inhoudelijke

		gronden, voor gekozen om deze werkzaamheden vanaf 2017 uit te laten voeren door Stichting Sociaal team Sliedrecht (onderdeel van Stichting Jeugdteams Zhz). De aanvragen voor inkomensondersteuning via de Sociale Dienst Drechtsteden zijn voor Sliedrecht in 2016 gestegen. Ook de lokale (burger)initiatieven gericht op armoedebestrijding hebben in 2016 een intensief jaar gehad. In 2017 wordt een lokaal armoedebeleid opgesteld met als doel armoede te voorkomen en te bestrijden. Vanuit de Sociale Dienst Drechtsteden is in 2016 gestart met een actieve gerichte aanpak om statushouders zo snel mogelijk aan werk of scholing te helpen. De eerste resultaten hiervan zijn positief. Deze aanpak wordt in samenwerking met o.a. Participe uitgevoerd.
	Onderzoeken van de mogelijkheden van één registratiesysteem voor het Sociaal team Sliedrecht (Q1)	Binnen Sliedrecht registreren de medewerkers vanaf 2016 vanuit maatschappelijke dienstverlening en de jeugdprofessionals in één systeem. De aansluiting van het (gehele) sociale team moet nog plaatsvinden. Het systeem wordt hier momenteel voor aangepast.
	Bevorderen van de integraliteit, van de zorg door de huisvesting van één Sociaal team in één gebouw (Q1 t/m Q4)	Het college heeft een plan van aanpak vastgesteld in verband met het bevorderen van de integraliteit van de zorg door de huisvesting van één Sociaal team in één gebouw. Dit plan van aanpak is naar de Raad verstuurd en de besluitvorming rondom de feitelijke uitvoering van de samenvoeging zal in de loop van 2017 gedaan worden.
	Eén-loketgedachte vormgeven (Q1 t/m 2017)	De één-loketgedachte is uitgewerkt maar daadwerkelijke uitvoering is pas mogelijk na inhuizing van het Sociaal team en het Jeugdteam in hetzelfde pand.
	Inzetten mantelzorginstrumenten (Q1 t/m Q4)	Met Hof van Sliedrecht, Stichting Waardeburch en Rivas zijn in 2016 afspraken gemaakt en overeenkomsten gesloten over lokale vormen van intramurale

		respijtzorg om mantelzorgers te kunnen ontlasten. SWS heeft vanuit de resultaatafspraken bij de subsidie in beeld gebracht hoeveel mantelzorgers er in Sliedrecht zijn en voor welke doelgroepen zij zorgen. De gemeente heeft naar al deze, bij SWS geregistreerde, mantelzorgers een brief gestuurd waarin het reeds beschikbare aanbod aan mantelzorgondersteuning (zoals dienstencheques, respijtzorg, activiteiten en trainingen) is opgesomd. SWS is door de gemeente financieel gefaciliteerd voor het organiseren van het Mantelzorgpunt en activiteiten zoals de Dag van de Mantelzorger. Mantelzorgers konden vijf gratis dienstencheques aanvragen om bijvoorbeeld gebruikelijke huishoudelijke werkzaamheden door iemand anders te laten uitvoeren. Alle, bij SWS geregistreerde, mantelzorgers hebben bij wijze van mantelzorgcompliment munten ontvangen om te besteden bij de winkeliers die zich hadden aangesloten bij de Kerstmarktactie van Ondernemersvereniging Kerkbuurt.
Voorzieningen die aansluiten op de maatschappelijke doelen van de gemeente en die toegankelijk en bereikbaar zijn voor alle inwoners van Sliedrecht	Subsidie inzetten als instrument om de gemeentelijke maatschappelijke doelen te bereiken (Q1 t/m Q4)	In 2016 is het nieuwe subsidiebeleid vormgegeven en vastgesteld. In de subsidiebeschikkingen 2017 zijn de eerste (meetbare) resultaatafspraken opgenomen.
	Het vaststellen van een nieuw subsidieverordening en subsidiebeleidskader (Q2)	De Algemene Subsidieverordening Sliedrecht (ASV) is op 29 november vastgesteld. Het beleidskader is op 13 december vastgesteld.
	Inzet op de samenwerking van huidige maatschappelijk partners en verbinden van initiatieven uit de samenleving (Q1 t/m Q4)	In 2016 is de Sociale Visie vastgesteld. Samenwerking en burgerparticipatie en eigen kracht zijn hierin als speerpunten benoemd. Tijdens de totstandkoming van de Sociale

		Visie zijn een tweetal interactieve bijeenkomsten georganiseerd waar inwoners en maatschappelijke partners met elkaar in contact zijn gebracht en waar ideeën konden worden meegenomen.
--	--	---

3.1.2 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten programma sociaal per thema (x € 1.000):

Programma 1: Sociaal					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Vershil tussen (1) en (2)
Cultuurvoorzieningen					
Lasten	1.623	1.505	1.488	1.795	307-
Baten	581	553	508	746	238
Saldo van baten en lasten	1.041-	952-	980-	1.048-	68-
Verrekening met reserves	59	60	60	60	0-
Gerealiseerd resultaat	982-	892-	920-	988-	68-
 Integraal Jeugdbeleid					
Lasten	286	288	278	276	2
Baten	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	286-	288-	278-	276-	2
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	286-	288-	278-	276-	2
Sport-en recreatievoorzieningen					
Lasten	2.564	2.425	2.533	2.412	121
Baten	912	910	910	896	14-
Saldo van baten en lasten	1.652-	1.515-	1.623-	1.516-	107
Verrekening met reserves	17	17	67	67	0-
Gerealiseerd resultaat	1.635-	1.499-	1.556-	1.449-	107
Zorg					
Lasten	13.295	14.177	14.679	14.840	161-
Baten	333	10	468	1.713	1.245
Saldo van baten en lasten	12.962-	14.167-	14.211-	13.127-	1.084
Verrekening met reserves	213	-	208	208	-
Gerealiseerd resultaat	12.749-	14.167-	14.003-	12.919-	1.084
Totaal gerealiseerd resultaat	15.652-	16.846-	16.757-	15.632-	1.125

3.1.3 CUP gelden

Voor het programma sociaal zijn bij de begroting 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de speerpunten. Deze posten zijn integraal onderdeel van de verantwoording op thema niveau (zie boven). In de onderstaande tabel worden deze posten apart weergegeven.

Thema	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Zorg	60	60	60	40	40
Sport- en recreatievoorzieningen	10	10	17,5	17,5	17,5
Totaal	70	70	77,5	57,5	57,5

Overzicht besteding CUP gelden programma sociaal (x €1.000)

3.1.4 Indicatoren en kengetallen

	Nul meting	Gem. Drechtsteden	Score t.o.v. Drechtsteden	2015	2016	2017	2018	Bron
Oordeel inwoners over sport, cultuur en recreatie	6,8	6,5	+0,3	> 6,8	> 6,8	> 6,8	> 6,8	OCD
Percentage inwoners dat vrijwilliger is	39%	41%	-2%	41%	41%	41%	41%	OCD

We geven subsidie aan verenigingen en instellingen, waardoor **2.157** jeugdleden kunnen deelnemen aan o.a. sportactiviteiten. De Sliedrechtse bibliotheek heeft **2.979** jeugdleden. We zorgen voor **317** rolstoelvoorzieningen doordat we de Wmo-middelen beheren en voorzien momenteel **125** SW-ers van werk. Daarnaast ondersteunen wij **453** uitkeringsgerechtigden via uitvoeringsorganisatie Sociale Dienst Drechtsteden bij het vinden van werk. Wij zorgen er door het organiseren van leerlingenvervoer voor dat **150** Sliedrechtse leerlingen naar school kunnen. Door het beschikbaar stellen van Wmo-middelen verzorgen wij **1.306** vervoersvoorzieningen, zorgen wij voor **693** voorzieningen huishoudelijke hulp en verzorgen wij **119** woonvoorzieningen.

3.2 Programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt

Versterken van de economische positie van Sliedrecht is ook in 2016 een topprioriteit van het college geweest. Samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en andere stakeholders is er hard gewerkt op de thema's economie, arbeidsmarkt en onderwijs.

Het opstellen van de economische agenda, een marketingplan voor Sliedrecht, de visie op mobiliteit en het opzetten van een platform voor lokale initiatieven op het gebied van participatie zijn de belangrijkste projecten geweest.

De economische ontwikkeling van Sliedrecht is onder andere afhankelijk van de bereikbaarheid via de A15. De lobby gericht op mobiliteit heeft zijn vruchten afgeworpen door de motie die is aangenomen in de Tweede Kamer over de verbreding van de A15.

Sliedrecht is een dorp van verbondenheid. Stakeholders op het gebied van participatie van inwoners die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt zijn bij elkaar gebracht om een samenwerkingsverband op te zetten. Door van elkaar te leren en meer samen te werken kunnen meer mensen participeren in de samenleving.

Regionaal hebben we een stevige positie aan de tafels waar de ambities van het Regionaal Meerjarenprogramma (rMJP) worden gerealiseerd. Wij participeren in het regionale programma Arbeidsmarktbeleid en zijn via het netwerk MT Economie, Maritime Delta en Innovation Quarter medebepalend op het gebied van innovatie van het maritieme cluster. Door op deze manier aan te sluiten op regionale projecten, kunnen we vroegtijdig anticiperen en meeprofiteren van regionale ontwikkelingen.

3.2.1 Speerpunten programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken?	Wat gingen we ervoor doen? En wanneer?	Wat is het resultaat?
Versterken lokale economie	Uitvoeren ambities Strategische Agenda (Q1 t/m Q4)	De raad heeft twee oordeelsvormende bijeenkomsten gehad over de economische visie. Op basis daarvan doet het college een voorstel voor een visie met een uitvoeringsprogramma, naar verwachting in de raad van maart 2017.
	Onderzoek naar Wifi dekking/ digitale bereikbaarheid (Q1)	Het onderzoek is afgerond.
Vergroten innovatiemogelijkheden voor bedrijven	Promoten van de activiteiten van Innovation Quarter (Q1 t/m Q4)	Sliedrecht is aangesloten op activiteiten Innovation Quarter en 'Maritime Delta'. De activiteiten zijn ook lokaal onder de aandacht gebracht bij ondernemers.
	Aanhaken op regionale subsidiemogelijkheden (Q1 t/m Q4)	Sliedrecht neemt deel aan het MKB-katalysatorfonds. Het expert-team dat aanvragen beoordeeld bestaat uit vijf leden, waarvan twee uit Sliedrecht.
	Realiseren van twee innovatietrajecten (MKB) met subsidie uit het regionaal participatiefonds (Q1 t/m Q4)	Dit is belegd bij het MKB-katalysatorfonds.

	Onderzoek naar het oprichten van een platform voor maritieme bedrijven uit Sliedrecht (Q2)	Op regionaal niveau zijn er diverse platformen gericht op maritieme bedrijven. Sliedrecht is hier op aangesloten en voorziet nu in de behoefte.
Promotie van Sliedrecht	Ontwikkelen PR en marketingconcept (Q4)	Het citymarketingplan en het uitvoeringsplan 'Sliedrecht Marketing' is begin 2017 door het college vastgesteld. Begin 2017 is er start gemaakt met het uitvoeringsplan.
	Organiseren van evenementen als seminar mobiliteit en innovatiekracht (Q2 en Q4)	Er zijn regionaal diverse bijeenkomsten omtrent economie georganiseerd zoals Dare2Cross, de Innovation Award en het ondernemersontbijt. Voor mobiliteit is lokaal een bijeenkomst georganiseerd.
Vergroten kansen jongeren op de arbeidsmarkt	Onderwijsroute organiseren (Q4)	De organisatie van de onderwijsroute en techniekroute 2017 ligt op schema.
	Samen met het bedrijfsleven en onderwijs techniekonderwijs bevorderen (Q1 t/m Q4)	De organisatie van de techniekroute 2017 is gestart. Ondernemers en scholen zijn betrokken. Ook zijn we aangesloten op regionale projecten op dit gebied zoals 'onStage'.
	Visie op aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt ontwikkelen (Q1)	Vanuit het programma Arbeidsmarkt is dit onderwerp regionaal aangepakt. Ook zijn de thema's meegenomen in de strategische agenda.
Versterken participatie	Oprichten platform Onderwijs, Ondernemers, Overheid (3 O's) (Q1)	Partijen zijn bij elkaar gebracht en hebben de randvoorwaarden voor het platform beschreven.
	Faciliteren van platform voor lokale initiatieven op het gebied van participatie in brede zin (Q1 t/m Q4)	Met behulp van een kwartiermaker en ambtelijk wordt het platform gefaciliteerd.
Recreatief knooppunt	Opstellen van een haalbaarheidsstudie, eventueel gevolgd door een programma van wensen en eisen en een ontwerp (Q1 t/m Q4)	De haalbaarheidsstudie is opgesteld en de uitgangspunten zijn door de gemeenteraad raad vastgesteld.
	Vorbereiden bestemmingsplanprocedure (Q4)	De bestemmingsplanprocedure is in voorbereiding.
Kwalitatief goed onderwijs	Samen met partners speerpunten benoemen, onderwijs en VVE (Q1 t/m Q2)	Samen met het onderwijs, kinderopvang aanbieders en peuterspeelzalen zijn de speerpunten benoemd en beschreven.

	VSV onder 2% houden (Q1 t/m Q4)	Het percentage VSV uit schooljaar 2014/2015 (meest recente cijfers) was 1,5%.
Verbetering doorstroming op en ontsluiting via de A15	Nieuwe aansluiting A15 Sliedrecht-West gereed (Q2)	De nieuwe aansluiting is gerealiseerd.
	Actieve rol in lobby om doorstroming te verbeteren	In de tweede kamer is een motie aangenomen ter verbreding van de A15.

3.2.2 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt per thema (x € 1.000):

Programma 2: Economie, arbeidsmarkt en onderwijs					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Verschil tussen (1) en (2)
Opgroeien en onderwijs					
Lasten	2.897	3.489	3.083	2.987	96
Baten	404	323	334	427	93
Saldo van baten en lasten	2.494-	3.166-	2.749-	2.560-	189
Verrekening met reserves	75	75	125	125	-
Gerealiseerd resultaat	2.418-	3.091-	2.624-	2.435-	189
Verkeer- en vervoersbeleid					
Lasten	2.124	468	3.669	3.190	479
Baten	1.938	88	2.953	2.466	487-
Saldo van baten en lasten	186-	379-	716-	724-	8-
Verrekening met reserves	190	-	312	294	18-
Gerealiseerd resultaat	4	379-	404-	430-	26-
Inkomen					
Lasten	5.612	5.875	6.247	6.395	148-
Baten	5.397	5.136	5.242	5.523	281
Saldo van baten en lasten	215-	739-	1.005-	872-	133
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	215-	739-	1.005-	872-	133
Werk en ondernemerschap					
Lasten	4.965	4.550	6.146	4.482	1.664
Baten	412	63	100	156	56
Saldo van baten en lasten	4.553-	4.487-	6.046-	4.326-	1.720
Verrekening met reserves	209	50	1.946	102	1.844-
Gerealiseerd resultaat	4.344-	4.437-	4.100-	4.224-	124-
Expl. bouwgronden woonwijken					
Lasten	3.270	3.497	5.167	2.749	2.417
Baten	3.958	3.166	3.256	1.710	1.546-
Saldo van baten en lasten	688	331-	1.911-	1.039-	871
Verrekening met reserves	358-	267-	1.325	461	863-
Gerealiseerd resultaat	330	597-	586-	578-	8
Totaal gerealiseerd resultaat	6.644-	9.244-	8.719-	8.539-	180

3.2.3 CUP gelden

Voor het programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt zijn bij de begroting 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de speerpunten. Deze posten zijn integraal onderdeel van de verantwoording op thema niveau (zie boven). In de onderstaande tabel worden deze posten apart weergegeven.

Thema	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Werk- en ondernemerschap	381	383	234	234	234
Opgroeien en onderwijs	15	0	0	0	0
Totaal	396	383	234	234	234

Overzicht besteding CUP gelden programma economie, onderwijs en arbeidsmarkt (x €1.000)

3.2.4 Indicatoren en kengetallen

	Nul meting	Gem. Drecht-steden	Score t.o.v. Drecht-steden	2015	2016	2017	2018	Bron
Rapportcijfer voor ondernemers-klimaat	7,1	6,8	+0,3	7,2	7,4	7,6	7,8	OCD
Percentage voortijdige schoolverlaters	5%	7%	-2%	4%	3%	2%	2%	BLVS

De gemeente Sliedrecht kent **4** bijzondere scholen, **3** openbare scholen, **4** scholen voor speciaal onderwijs en **1** school voor voortgezet onderwijs. In totaal heeft het basisonderwijs in Sliedrecht **2.499** leerlingen. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. De gemeente Sliedrecht zorgt verder onder andere voor **35** standplaatsvergunningen, zodat er in de gemeente Sliedrecht een markt kan plaatsvinden.

3.3 Programma ruimte

Het is belangrijk om een passende woningvoorraad te hebben. Zo is het van belang dat bij een gezonde economische groei een gepaste woningvoorraad in het hogere segment aanwezig is. Anderzijds dient er voor kwetsbare inwoners- en inkomensgroepen voldoende woonruimte aanwezig te zijn. Vanuit de gemeentelijke zorgtaak is het verder belangrijk dat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. In het achterliggende jaar is op dit gebied nauw samengewerkt met de Drechtsteden. In Drechtstedenverband is de rapportage "Wonen in de Drechtsteden 2016" vastgesteld. In deze rapportage is een actualisatie gemaakt van de regionale en lokale ontwikkelingen aan de vraag- en aanbodkant en de aansluiting tussen beide. Op regionaal niveau zijn prestatieafspraken geformuleerd die lokaal zijn uitgewerkt met woningcorporatie Tablis Wonen.

In 2016 is gewerkt aan het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport)-onderzoek naar waterveiligheid. Doel van het onderzoek was om waterveiligheid te verbinden met ruimtelijke en economische ontwikkelingen. De knelpunten en kansen voor water, ruimte en economie zijn uitgebreid in kaart gebracht. Specifiek voor Sliedrecht is onderzocht welke methodes er zijn om de dijk te versterken met zo min mogelijk impact op de bestaande bebouwing.

Een andere ruimtelijke opgave die in 2016 veel aandacht heeft gekregen is de ontwikkeling van het dijklint. Het dijklint is van grote cultuurhistorische waarde en we willen samen met de bewoners en bedrijven er voor zorgen dat we het dijklint kunnen blijven koesteren. Er is een dijkvisie opgesteld die aan het eind van 2016 is aangeboden aan de raad. De uitvoering van de dijkvisie geeft een kwaliteitsimpuls aan de historische waarde en de beeldkwaliteit van het dijklint.

In 2016 is het bestemmingsplan Benedenveer vastgesteld. Hiermee is de ontwikkeling van een nieuwe sporthal begonnen en kan het resterende deel van het gebied ingevuld worden. In 2016 is de uitvoering van het inrichtingsplan gestart. De sporthal zal in 2017 gerealiseerd zijn.

Het beheer van de openbare ruimte op orde hebben is één van de doelstellingen uit het collegeprogramma. De beheerplannen zijn inmiddels vernieuwd en vastgesteld. Uitvoering van beheer is daarmee een reguliere taak geworden. Een belangrijke uitdaging ligt nog wel in het verhogen van de verkeersveiligheid. In 2016 is gewerkt aan een mobiliteitsplan, dat begin 2017 aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

De eerste definitieve ontwerpen van het speelplan "speelruimte in kwaliteit" zijn samen met de kinderen uit de buurten geselecteerd. Samen met de extra investering in speel- en sporttoestellen in de komende jaren verwachten wij daarmee de kindvriendelijkheid van onze wijken te vergroten. Naast de kindvriendelijke speelplekken heeft de raad in 2016 een initiatief voorstel vastgesteld voor de realisatie van een trimparcours. In 2017 worden deze voorzieningen gerealiseerd.

Er is hard gewerkt aan het op de kaart zetten van Sliedrecht. Zo gaan wij de entrees van Sliedrecht herkenbaar maken. In 2016 zijn hiervoor al (digitale) informatieborden bij de entrees van Sliedrecht geplaatst. In 2016 is ook een besluit genomen om samen met het Nationaal Baggermuseum een minibaggermolen te plaatsen op de ovonde (ovale rotonde) bij Hardinxveld-Giessendam. Begin 2017 wordt deze definitief geplaatst. In samenwerking met de ontwikkelaar van Baanhoek-West wordt in 2017 ook een kunstwerk geplaatst op de in 2016 gerealiseerde nieuwe aansluiting/Ouverture op de A15.

De invoering van het nieuwe inzamelen in Sliedrecht heeft volgens verwachting tot de gewenste resultaten geleid. Er is een voorsprong behaald op de landelijk geldende ambities. De meeste afvalstromen zijn in 2016 iets beter gescheiden ingezameld. Opvallend is de toename van het restafval. Dit is te wijten aan bedrijven die zonder toestemming gebruik maken van de gemakkelijk toegankelijke voorzieningen. Bedrijven zijn verplicht zelf een overeenkomst met een inzamelaar af te sluiten. Uit een inventarisatie is gebleken dat niet alle bedrijven bereid zijn om aan deze verplichting te voldoen. In het afvalbeleidsplan is vastgelegd de resultaten goed te blijven volgen, beoogde doelstellingen te evalueren en indien nodig aanvullende maatregelen voor te stellen.

3.3.1 Speerpunten programma ruimte

Wat willen we bereiken?	Wat gingen we ervoor doen? En wanneer?	Wat is het resultaat?
Vergroten verkeersveiligheid	Opstellen verkeersbeleidsplan (Q1)	Het verkeersbeleidsplan is in 2016 uitgebreid met een mobiliteitsvisie. Deze visie met daarin het verkeersbeleid is aan het einde van 2016 voor een eerste ronde aan het college voorgelegd. In het eerste kwartaal 2017 wordt het plan aan de raad aangeboden.
Vergroten waterveiligheid	We zijn ambtelijk en bestuurlijk goed vertegenwoordigd bij het onderzoek in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) zodat lokale opgaven, kansen, en knelpunten worden meegenomen (Q4)	Het MIRT-onderzoek is gereed. De knelpunten en kansen voor water, ruimte en economie zijn in kaart gebracht. Voor het westelijke deel van de Rivierdijk zijn methodes onderzocht om de dijk te versterken met zo min mogelijk impact op de bestaande bebouwing. De uitkomsten van het onderzoek zijn op 22 september aan de gebiedsraad Alblasserwaard Vijfheerenlanden gepresenteerd. Op 13 oktober 2016 zijn deze ter kennisneming aangeboden aan de gemeenteraad. Op 9 november 2016 is een informatiebijeenkomst gehouden voor bewoners en bedrijven op en langs de dijk.
	We nemen deel aan de gebiedsraad met alle betrokken gemeenten (Q1 t/m Q4)	Deelname heeft mede geleid tot diverse bijlagen bij het Eindrapport MIRT-Onderzoek ASH, zoals het inspiratiedocument Gebiedsopgave Sliedrecht en de "Aanzet tot een dijk- en oevervisie" voor de gehele Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (ASH).
Ontwikkeling van het Dijklint	We maken een Dijkvisie om het Dijklint aan te pakken, waarbij we samen met bewoners van het Dijklint de verpaupering willen tegengaan (Q2)	De 'Dijkvisie Sliedrecht, 2017-2027' is gereed en komt op 24 januari 2017 ter besluitvorming in de raad. Bij de totstandkoming van de visie zijn alle belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om input aan te leveren en te reageren.
	We gebruiken onze invloed bij het onderzoek van het MIRT om behoud van het Dijklint (Q1 t/m Q4)	De input is gebruikt voor de 'gebiedsopgave Sliedrecht'.
	We bereiden de uitvoering van de uitkoopregeling onder	Op 1 januari 2017 start de aankoopregeling. Gedurende 2016 hebben diverse acties plaatsgevonden ter voorbereiding

	hoogspanningsleidingen voor	hierop. In Sliedrecht komen 24 woningen in aanmerking voor aankoop. De te maken kosten komen voor rekening van het Rijk.
Zorg voor een passende woningvoorraad	Inventarisatie van de huidige woningvoorraad en de toekomstige voorraadbehoefte (Q2)	Op 7 juli 2016 heeft het Drechtstedenbestuur de rapportage 'Wonen in de Drechtsteden 2016' vastgesteld. De rapportage geeft mede een actualisatie van de ontwikkelingen regionaal en lokaal aan de vraag- en aanbodkant en de aansluiting tussen beide.
	Voorstellen om lokaal nieuwe prestatieafspraken voor de lange termijn te maken met Tablis Wonen (Q2)	Op 7 juli 2016 zijn de PALT Drechtsteden 2016-2025 door alle partijen ondertekend. De PALT bestaan uit drie delen. Deel 1 geeft de regionale doelstelling weer. Waar werken we gezamenlijk aan? In deel 2 zijn de regionale afspraken met de corporaties gegeven. Deel 3 bevat de lokale invulling. Op 29 november heeft het college de lokale prestatieafspraken vastgesteld en op 8 december zijn deze ondertekend door Tablis Wonen, huurdersorganisatie SLIM Wonen en de gemeente.
Zorg voor een passende woningvoorraad	Consequenties nieuwe wetgeving in beeld brengen (Q1)	Regionaal en lokaal is bij het voorbereiden, uitwerken en vaststellen van de PALT Drechtsteden 2016-2025 rekening gehouden met de nieuwe Woningwet 2015. De in deze wet gegeven proces- en spelregels zullen te zijner tijd samen met alle betrokken partijen in een nieuw te maken regionale en/of lokale woonvisie nader worden uitgewerkt. Het traject van de regionale woonvisie is in september opgestart en heeft een doorlooptijd t/m juli 2017.
	In de programma's van woningbouwontwikkeling rekening houden met de toekomstige woningbehoefte (Q1 t/m Q4)	Dit aspect heeft gedurende het jaar doorlopend de aandacht gehad, bijvoorbeeld in het project Staatsliedenbuurt. In de PALT 2016 – 2025 is een ontwikkelrichting voor de sociale voorraad opgenomen.
	Voorstel over het al dan niet invoeren van de Blijverslening (Q2)	Op 25 oktober 2016 is de Verordening Blijverslening Sliedrecht 2016 door de raad vastgesteld.

Maken van herkenbare entrees voor Sliedrecht	We plaatsen kunstwerken op rotondes (Q2)	Op de rotonde bij Hardinxveld-Giessendam (de ovonde) wordt in januari 2017 in samenwerking met het baggermuseum de bambino als herkenningspunt geplaatst. Er is voor 10 jaar een onderhoudsovereenkomst aangegaan met een bekende Nederlandse Baggerfirma.
	Bij de toegangswegen naar Sliedrecht gaan we digitale informatieborden plaatsen (Q2)	De digitale informatieborden zijn in 2016 op vier plaatsen bij de entrees van het dorp geplaatst.
Versterken milieubewustzijn en verhogen duurzaamheid	We plaatsen zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen (Q2 t/m Q4)	In het vierde kwartaal van 2016 is het haalbaarheidsonderzoek naar het plaatsen van zonnepanelen op sporthal De Stoep en de Lockhorst afgerond. Er zal in het tweede kwartaal van 2017 een voorstel aan het college en de raad worden gedaan over het al dan niet plaatsen van zonnepanelen op deze gebouwen.
	Onze inkoop is 100% duurzaam. Bij de vervanging van het wagenpark is dit het uitgangspunt	In 2016 is een basisonderzoek van het bestaande wagenpark uitgevoerd. Samen met het nog vast te stellen beheerplan vormt dit de basis voor de verduurzaming van het wagenpark. Zo worden de twee nieuwe vrachtwagens waarschijnlijk voorzien worden van CNG (aardgas) motoren en indien het budget dit toelaat worden de personenauto's in 2017 vervangen voor full electric.
	Voor particuliere woningeigenaren komt er een informatieportal Energieloket (Q1)	Op 24 maart 2016 is het regionale energieloket gelanceerd waar woningeigenaren antwoorden krijgen op vragen rondom duurzaam verbouwen van hun woning. Met behulp van handige tools, onafhankelijke informatie en een koppeling met het lokale bedrijfsleven kan een eigenaar snel zien welke maatregelen interessant zijn om te nemen en welke aanbieders in de regio hierbij kunnen helpen. Op de website van de gemeente is een link naar dit energieloket aangebracht. Hiermee is het informatieportal gerealiseerd. In november 2016 is door het energieloket met succes een

		groepsaankoop isolatie voor particuliere woningeigenaren georganiseerd.
Versterken milieubewustzijn en verhogen duurzaamheid	We maken een zonnekaart van de gemeente om particulieren te kunnen helpen bij de aanschaf van zonnepanelen (Q2)	Op 9 oktober 2015 is de zonnekaart gelanceerd.
	Barrières in de regelgeving bij duurzame en energieverstandige investeringen bij particulieren worden waar mogelijk weggenomen	In oktober 2016 is de verordening duurzaamheidslening aangepast. Hierbij is de verplichting voor het overleggen van een EPA maatwerkadvies geschrapt. Daarnaast is de reikwijdte van de verordening verruimd door de verwijdering van asbestdaken onder de werking van de verordening te brengen.
Verbetering van kind vriendelijkheid van wijken	Om kinderen in hun eigen wijk te laten spelen plaatsen we in elke wijk sport- of spelelementen (Q1 t/m Q4)	Samen met kinderen zijn in vijf buurten 23 speelplaatsen ontworpen en deze worden begin 2017 gerealiseerd.

3.3.2 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten programma ruimte per thema (x € 1.000):

Programma 3: Ruimte					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Verschil tussen (1) en (2)
Woonruimte zaken					
Lasten	337	202	642	558	84
Baten	556	94	431	403	28
Saldo van baten en lasten	219	108	211	155	56
Verrekening met reserves	-	-	279	200	79
Gerealiseerd resultaat	219	108	68	45	23
Afvalinzameling en verwerking					
Lasten	2.595	2.769	2.869	2.907	38
Baten	2.707	2.686	2.586	2.684	98
Saldo van baten en lasten	112	83	283	223	60
Verrekening met reserves	67	83	283	239	44
Gerealiseerd resultaat	45	0	0	16	16
Beheer openbare ruimte					
Lasten	2.639	2.817	2.994	3.031	37
Baten	835	473	688	870	182
Saldo van baten en lasten	1.803	2.344	2.306	2.161	145
Verrekening met reserves	83	11	15	148	133
Gerealiseerd resultaat	1.887	2.332	2.321	2.309	12
Milieu					
Lasten	639	693	718	766	48
Baten	-	-	-	2	2
Saldo van baten en lasten	639	693	718	764	46
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	639	693	718	764	46
Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.345	1.445	1.774	1.588	186
Baten	509	512	475	600	124
Saldo van baten en lasten	836	933	1.299	988	311
Verrekening met reserves	15	15	313	80	233
Gerealiseerd resultaat	821	919	986	908	78
Wegen, bruggen en riolen					
Lasten	5.552	4.954	4.969	6.440	1.471
Baten	3.568	2.804	2.804	4.292	1.488
Saldo van baten en lasten	1.985	2.150	2.165	2.148	17
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	1.985	2.150	2.165	2.148	17
Totaal gerealiseerd resultaat	5.067	6.202	6.122	6.068	54

3.3.3 CUP gelden

Voor het programma ruimte zijn bij de begroting 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de speerpunten. De speerpunten zijn integraal onderdeel van de verantwoording op thema niveau.

Thema	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Kindvriendelijke wijken	25	16	25	25	25
Entrees van Sliedrecht	25	0	0	0	0
Totaal	50	16	25	25	25

Overzicht besteding CUP gelden programma ruimte (x €1.000)

3.3.4 Indicatoren en kengetallen

Indicatoren speerpunten	Nulmeting	2016
Woningvoorraad		
	Het aantal (potentieel) toegankelijke woningen aan te passen c.q. geschikt te maken voor deze doelgroep	
Het regeringsbeleid zet in op langer thuiswonen. Uit de gebiedsscan 'Langer zelfstandig thuis wonen in Sliedrecht' blijkt dat de bestaande woningvoorraad voor de toenemende vraag van zorgbehoevenden naar een passende woning in kwantitatieve zin voldoende ruimte biedt, maar hiervoor in kwalitatieve zin nog wel aanpassing vereist	In 2014 waren er 2172 (potentieel) toegankelijke woningen	Tablis Wonen heeft in 2016 geen invulling gegeven aan specifieke woningaanpassingen voor 20 woningen. Het noemen van een specifiek aantal woningen is niet realistisch gebleken
Nette openbare ruimte		
	% inwoners dat het eens is dat de wegen, paden, en pleintjes goed onderhouden zijn	
Sliedrecht moet er netjes uitzien. We bepalen het basisniveau samen met onze inwoners, zij worden in staat gesteld zelf een hoger niveau te organiseren voor hun buurt of straat	73,7 %	Geen meetgegevens bekend
	% inwoners dat het eens is dat de perken, plantsoenen en parken goed onderhouden zijn	
	67,3 %	Geen meetgegevens bekend
Kindvriendelijke wijken		
	% de inwoners dat het eens is met goede speelplekken voor kinderen in de woonomgeving	
Speelplaatsen worden onder de loep genomen en waar nodig aangepast	63%	Geen meetgegevens bekend
Milieu en duurzaamheid		
	Positie op de rangorde Gemeentelijke Duurzaamheidsindex	
Sliedrecht moet een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van duurzaamheid. We stimuleren anderen om daar ook aandacht aan te besteden en zetten waar nodig formele bevoegdheden in.	222 ^e positie	206 ^e positie

De gemeente verleent jaarlijks ongeveer **150** omgevingsvergunningen. De gemeente zorgt voor de instandhouding van de **45** gemeentelijke monumenten en **8** rijksmonumenten, en ontvangt daar jaarlijks advies over van de monumentencommissie. De gemeente kent ongeveer **9.011** bomen, **230.785** m² planten en **535.784** m² gras in beheer en onderhoud. Naast groenvoorziening zorgt de gemeente voor de plaatsing, het beheer en het onderhoud van **58** civieltechnische kunstwerken, zoals bruggen en viaducten, en **227.285** m² asfalt en **859.571** m² elementverhardingen. In totaal worden **126** gemalen, **7.768** kolken en **130** kilometer riool beheerd en onderhouden door de gemeente. Deze voorzieningen zorgen voor de afvoer van (afval-)water. Voor de afvoer van hemelwater zorgen wij, samen met het waterschap Rivierenland, voor het beheer van **206.532** m² watergangen. De Sliedrechtse wegen worden verlicht door **4.418** lichtobjecten en op de openbare weg zorgen wij voor **3.190** verkeersborden en **608** straatnaamborden. We krijgen jaarlijks ruim **100** meldingen van inwoners van de gemeente over de openbare verlichting. Overige meldingen in de openbare ruimte, jaarlijks ongeveer **360** stuks, worden door de gemeente behandeld en leiden tot dagelijks beheer en onderhoud. We handhaven op de meldingen van inwoners en bedrijven op het gebied van milieu, jaarlijks ongeveer **75** stuks. Wij zien toe op het schelden van afval, en proberen het huidige scheidingspercentage (**60%**) te verhogen.

3.4 Programma bestuur, organisatie en veiligheid

Het afgelopen jaar is geïnvesteerd om de verbinding tussen de ambtelijke organisatie en de samenleving te verbeteren. Dit werd onder andere gedaan door een nieuwe website te lanceren en deze waar nodig aan te passen om nog beter toegankelijk te zijn voor de inwoners van Sliedrecht. Ook zijn wij actief met het plaatsen van informatie op de gemeentelijke Facebookpagina. Op initiatief van bewoners zijn er diverse projecten uitgevoerd. In de participatiekrant van de gemeente Sliedrecht d.d. 2 januari 2017 staan enkele voorbeelden van 2016.

Er heeft met betrekking tot de vermindering van de regeldruk een uitgebreide discussie plaatsgevonden omtrent de aanpassing van de APV. Dit heeft er toe geleid dat er ruim dertig artikelen uit de APV zijn geschrapt. Ook in de vernieuwde subsidieverordening is het aantal regels verminderd.

Op het gebied van handhaving werkt de driehoek van gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie samen. Er zijn controlerende en handhavende activiteiten uitgevoerd onder andere in de horeca, bij de coffeeshop en in het verkeer. Door samenwerking met partners zijn diverse wietplantages opgerold. De focus en inspanningen blijven gericht op het verder terugdringen van druggerelateerde criminaliteit en overlast.

3.4.1 Speerpunten programma bestuur, organisatie en veiligheid

Wat willen we bereiken?	Wat gingen we ervoor doen? En wanneer?	Wat is het resultaat?
Ruimte voor initiatieven uit de samenleving	Uitvoeren project "Veiligheid in de wijken" (Q1 t/m Q4)	In 2016 heeft dit 1x plaatsgevonden. Dit zal jaarlijks aan het einde van het donkere dagen offensief worden herhaald.
	Aanstellen kinderraad (samen met scholen) (Q1)	De kinderraad is op 14 december 2016 geïnstalleerd.
	Aanstellen jeugdburgemeester (samen met SOJS) (Q1)	De werving van de jeugdburgemeester is gestart. De installatie wordt in 2017 verwacht.
Ruimte voor initiatieven uit de samenleving	Faciliteren buurttoezicht en zakkenrollerpreventieteam (Q1 t/m Q4)	Door buurttoezicht worden alle woonwijken van Sliedrecht bestreken. Er wordt wekelijks op gemiddeld drie avonden in wisselende samenstelling gelopen. Inzet wordt geleverd op auto- en woninginbraken. Het zakkenrollerpreventieteam heeft met name inzet geleverd op de weekmarkt. Dit heeft daar geresulteerd in 1 geval van zakkenrollerij. Eén lid van het team levert preventieve inzet op het winkelgebied Kerkbuurt tegen winkeldiefstal en zakkenrollerij. De teams worden vanuit de gemeente gefaciliteerd door het verstrekken van zichtbare kleding, ondersteuning in communicatie, flyers en persberichten.

	Opleiden medewerkers in interactief bestuur en participatie met ambassadeursprogramma Publiek Partnerschap (Q1 t/m Q4)	Een groep medewerkers uit de diverse teams van de organisatie is opgeleid. Zij zijn samen de participatieambassadeurs en vervullen een signalerende en ondersteunende rol richting de organisatie, management en college. De resultaten hiervan zijn terug te vinden in de participatiekrant.
Heldere Informatievoorziening en interactieve communicatie met onze inwoners	Introductie nieuwe website (Q1)	De nieuwe website is in januari 2016 online gegaan. In het najaar heeft hier een update plaatsgevonden naar aanleiding van opmerkingen vanuit de samenleving. In januari 2016 is Dienstverlening Drechtsteden gestart. Hierbij zijn afspraken gemaakt met betrekking tot beantwoording van social media. De afspraak is dat er binnen 2 uur een eerste reactie komt en binnen 24 uur een inhoudelijke reactie.
	Digitaal loket voor ondernemers (Q1)	Het digitaal loket is op de website in bedrijf.
Stevige positie in de regio voor een zelfstandig Sliedrecht	Ambtelijke en bestuurlijk zowel formeel als informeel betrokken zijn bij regionale besluitvorming (Q1 t/m Q4)	Het is een continu proces waarin de belangen van Sliedrecht (grenserkend) en de regio (grensontkend) afgewogen worden. De strategische agenda van de gemeente Sliedrecht biedt focus. Bestuurlijk is binnen de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden veel inzet geweest, zoals in het dossier bereikbaarheid/A15. Hiervoor zijn stevige bestuursadviseurs ingezet.
Bewustwording effecten van alcohol en drugs	Opstellen en starten preventiebeleid soft- en harddrugs (Q2)	Er zijn gesprekken met verslavingsinstellingen en maatschappelijke organisaties gevoerd om aandacht te vragen en input te verzamelen voor het preventiebeleid. Er is gestart met het opstellen van het beleid, maar dit is in 2016 nog niet afgerond. Een belangrijke reden is dat de gesprekken met de samenleving meer tijd heeft gekost dan was voorzien.
Verminderen van regeldruk	Fundamentele maatschappelijke discussie over de APV (Q1 t/m Q4)	De APV-2016 is in de raad van 20 september vastgesteld.

	Verminderen van regels bij aanvraag subsidies (Q2)	Er is een nieuwe subsidieverordening opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden waarin de vermindering van regels is meegenomen.
	In gesprek gaan met ondernemers en in beeld brengen van de beleving omtrent regeldruk (Q3)	De accountmanager bedrijven haalt e.e.a. op in gesprekken met ondernemers. Zij ondervangt een deel van de ervaren regeldruk.
	Uitvoeren van een lastendrukmonitor (Q3)	Er is voor gekozen af te zien van een lastendrukmonitor.
	Onderzoeken mogelijkheden vermindering regeldruk in bestuurlijke processen (Q2)	Dit onderdeel is meegenomen in de discussie aanpassen APV. Het is een proces wat continue wordt meegenomen in o.a. aanpassingen van verordeningen en uitvoeringsbesluiten.

3.4.2 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten programma bestuur, organisatie en veiligheid per thema (x € 1.000):

Programma 4: Bestuur, veiligheid en organisatie					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Verschil tussen (1) en (2)
Bedrijfsvoering					
Lasten	1.438	298	1.332	1.052	280
Baten	264	288	288	144	432
Saldo van baten en lasten	1.174	10	1.044	1.196	152
Verrekening met reserves	397	239	1.152	1.034	118
Gerealiseerd resultaat	776	229	108	162	270
Begroten en verantwoord					
Lasten	386	285	314	314	0
Baten	-	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	386	285	314	314	0
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	386	285	314	314	0
Bestuur					
Lasten	4.060	3.450	3.481	3.454	27
Baten	408	33	-	3	3
Saldo van baten en lasten	3.652	3.417	3.481	3.451	30
Verrekening met reserves	165	3	238	238	0
Gerealiseerd resultaat	3.486	3.414	3.243	3.213	30
Communicatie en voorlichting					
Lasten	43	43	40	42	2
Baten	0	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten	43	43	40	42	2
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	43	43	40	42	2
Dienstverlening					
Lasten	1.078	776	864	1.105	241
Baten	446	333	333	633	300
Saldo van baten en lasten	632	444	531	472	59
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	632	444	531	472	59
Fysieke veiligheid					
Lasten	1.460	1.445	1.495	1.590	95
Baten	96	16	60	145	85
Saldo van baten en lasten	1.364	1.429	1.435	1.445	10
Verrekening met reserves	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	1.364	1.429	1.435	1.445	10
Sociale cohesie					
Lasten	668	648	658	638	20
Baten	19	20	-	6	6
Saldo van baten en lasten	649	628	658	632	26
Verrekening met reserves	44	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	605	628	658	632	26
Totaal gerealiseerd resultaat	7.293	6.013	6.113	6.280	167

3.4.3 CUP gelden

Voor het programma bestuur, organisatie en veiligheid zijn bij de begroting 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de speerpunten. Deze posten zijn integraal onderdeel van de verantwoording op thema niveau (zie boven). In de onderstaande tabel worden deze posten apart weergegeven.

Thema	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Communicatie en voorlichting	30	7	50	50	50
Bestuur	23	10	23	23	23
Totaal	53	17	73	73	73

Overzicht besteding CUP gelden programma bestuur, organisatie en veiligheid (x €1.000)

3.4.4 Indicatoren en kengetallen

	Nul meting ¹	Gem. Drecht-steden	Score t.o.v. Drecht-steden	2015	2016	2017	2018	Bron
Waardering voor de gemeentelijke informatievoorziening	6,8	6,8	0	6,9	7,0	7,0	7,0	OCD
Hoe denkt de burger over het bestuur	6,4	6,4	0	6,7	>6,7	>6,7	>6,7	OCD

¹ De nulmeting is gehouden in 2013. In 2017 wordt de Monitor communicatie en bestuur weer uitgevoerd.

De gemeente Sliedrecht geeft jaarlijks bij benadering **3.500** paspoorten, **2.500** ID-kaarten en **3.000** rijbewijzen uit aan haar inwoners. De gemeente verwerkt jaarlijks **1500** adreswijzigingen en verstrekt op verzoek van haar inwoners **250** akten burgerlijke stand en **900** uittreksels vanuit de basisregistratie persoonsgegevens.

De gemeente behandelt jaarlijks enkele meldingen inzake woonoverlast. In 2016 is voornamelijk drie keer buurtbemiddeling ingezet. In 2016 is twee keer een huisverbod opgelegd. De gemeente kan op basis van de wet Bibob bij een vermoeden van mogelijk misbruik van een vergunning nader onderzoek doen. Bij aanvragen voor een Drank- en Horecavergunning wordt standaard gebruik gemaakt van een onderzoek in het kader van de wet Bibob. In 2016 heeft dit **twee** keer plaatsgevonden.

3.5 Ondersteunend programma financiën en belastingen

De gemeente Sliedrecht kent een solide financiële positie en daarnaast zijn alle bekende risico's afgedekt in het weerstandsvermogen.

In 2016 is de nieuwe wijze van tussentijds rapporteren geïmplementeerd. De raad heeft de eerste drie tussenrapportages ter kennisneming ontvangen en de vierde tussenrapportage is inclusief een begrotingswijziging ter besluitvorming aangeboden aan de raad. Daarnaast heeft de gemeente ook ervoor gezorgd dat alle verordeningen lokale heffingen op orde zijn.

De realisatie van de bezuinigingsdoelstellingen is gedurende het jaar voortdurend gemonitord en inzichtelijk gemaakt.

Met betrekking tot het beheer van de verbonden partijen is regionaal een discussie gestart om de P&C cyclus van de gemeenten en van de gemeenschappelijke regelingen dusdanig op elkaar aan te laten sluiten dat betere integrale afwegingen (inhoud versus financiën en regionaal versus lokaal) gemaakt kunnen worden.

De nieuwe ontwikkelingen in het kader van het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording zijn samen met onze uitvoeringsorganisatie verder geïmplementeerd in de administratie en P&C cyclus van de gemeente.

3.5.1 Speerpunten ondersteunend programma financiën en belastingen

Wat willen we bereiken?	Wat gingen we ervoor doen? En wanneer?	Wat is het resultaat?
Verdere uitwerking en uitvoering van de vier themaonderzoeken (vastgoed, subsidies, kostendekking, samenwerking)	In het proces van de periodieke rapportages zullen we intern ook de toets doen op de voortgang en realisatie van bezuinigingstaakstellingen.	De realisatie van de bezuinigingsdoelstellingen is gedurende het jaar voortdurend gemonitord en inzichtelijk gemaakt.
Versterking sturing begrotingsuitvoering	Implementatie van de nieuwe manier van tussentijds rapporteren.	In 2016 zijn conform afspraak vier tussenrapportages opgesteld.
Beheer verbonden partijen	Invoeren van een jaarlijkse toets op alle partijen waarvoor de gemeente Sliedrecht garant staat. Samen met andere eigenaren zoeken naar een versterking van de Governance op de Gemeenschappelijke Regelingen	In 2016 heeft het regionaal controllers overleg de discussie gestart om de P&C cyclus van de gemeenten en van de gemeenschappelijke regelingen dusdanig op elkaar aan te laten sluiten dat betere integrale afwegingen (inhoud versus financiën en regionaal versus lokaal) gemaakt kunnen worden.

3.5.2 Wat heeft het gekost?

Overzicht baten en lasten ondersteunend programma financiën en belastingen per thema (x € 1.000):

Programma 5: Financiën					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Vershil tussen (1) en (2)
Algemene heffingen					
Lasten	539	1.129	2.774	1.091	1.683
Baten	38.345	39.817	40.869	40.957	89
Saldo van baten en lasten	37.807	38.689	38.095	39.867	1.772
Verrekening met reserves	3.151-	384-	384-	2.195-	1.812-
Gerealiseerd resultaat	34.656	38.305	37.711	37.671	40-
Totaal gerealiseerd resultaat	34.656	38.305	37.711	37.671	40-

3.5.3 CUP gelden

Voor het ondersteunend programma financiën en belastingen zijn bij de begroting 2016 extra middelen vrijgemaakt voor de speerpunten.

Thema	Begroting 2016	Realisatie 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Voortschrijdende ambitie	0	0	100	150	150
Totaal	0	0	0	0	0

Overzicht besteding CUP gelden ondersteunend programma financiën en belastingen (x €1.000)

4. Paragrafen

4.1 Lokale heffingen

In 2016 was 16% van de inkomsten van onze gemeente afkomstig uit lokale heffingen. Deze vormen daarmee een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Deze inkomsten worden voor het merendeel opgebracht door burgers en voor een kleiner deel door bedrijven. De heffing vindt plaats op basis van verordeningen welke door de gemeenteraad zijn vastgesteld. Deze 'Paragraaf lokale heffingen' geeft op hoofdlijnen een overzicht van de lokale heffingen en belastingen.

Lokale heffingen kunnen we onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies (bijvoorbeeld leges, marktgeld) of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing, rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de desbetreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen. De opbrengsten hieruit kunnen door de gemeenteraad vrijelijk binnen het werkkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerende-zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting en precariobelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide categorieën heffingen. In het vervolg gaan wij in op de volgende aspecten:

- Ontwikkelingen en rijksbeleid
- Opbrengst gemeentelijke heffingen
- Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)
- Overige lokale heffingen
- Kwijtscheldingen

4.1.1 Evaluatie nieuwe ontwikkelingen en rijksbeleid

a. Begrenzing stijging OZB (macronorm OZB)

Ter voorkoming van onevenredige stijging van de collectieve lastendruk heeft het Rijk een beperking ingesteld op de stijging van de OZB-tarieven: de macronorm OZB. Deze norm houdt in dat de OZB-opbrengst van alle gemeenten tezamen niet meer mag stijgen dan de trendmatige groei van het bruto binnenlands product plus de prijsontwikkeling. Voor 2016 resulteert dit in een macronorm van – in beginsel – 2,7%. Echter, in 2015 is de norm met 43,5 miljoen euro overschreden. Deze overschrijding is in mindering gebracht op de norm voor 2016 die daarmee uitkomt op 1,57%.

Dit heeft voor onze gemeente op dit moment geen (nadelige) financiële gevolgen.

Uit meerdere onderzoeken is gebleken dat de macronorm geen effectief instrument is om de lastenontwikkeling te beheersen. Immers, als één of enkele gemeenten hun tarieven meer verhogen dan de norm dan worden andere gemeenten – die zich wel aan de norm hebben gehouden – 'gestraft' met een korting op het gemeentefonds dan wel een lagere OZB-norm voor het volgende belastingjaar.

Diverse keren – voor het laatst in 2015 – is onderzoek uitgevoerd naar uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Dit zou deel uitmaken van een grotere belastingherziening. Er bleek echter (nog) onvoldoende politiek draagvlak te zijn voor de herziening. Daarom is de macronorm voor 2016 en ook voor 2017 gehandhaafd.

b. **Ontwikkelingen in de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ)**

In 2016 heeft omtrent de Wet WOZ een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Gemeenten zijn met ingang van 2016 WOZ-beschikkingen gaan toesturen aan huurders van woningen. Dit hangt samen met wijzigingen in het woningwaarderingssysteem (WWS). De WOZ-waarde speelt in het WWS een grotere rol bij het bepalen van de maximale huurprijs. Dit is voornamelijk het geval bij huurwoningen in de gereguleerde sector. Gevolg van het bovenstaande is dat er tegengestelde belangen kunnen ontstaan en het mogelijk is geworden voor burgers en ook bedrijven bezwaar te maken tegen een te lage WOZ-waarde. Ook zijn in 2016 de WOZ-waarden van woningen openbaar geworden. Iedereen kan via een loket voor openbare WOZ-waarden deze WOZ-waarden inzien. Dit geldt niet voor WOZ-waarden van niet-woningen, zoals bedrijven, kantoren. etc.

c. **Precariobelasting van nutsnetwerken**

De Eerste en Tweede Kamer hebben een wetsvoorstel aangenomen waarmee wordt geregeld dat gemeenten geen precariobelasting van netwerken van nutsbedrijven, zoals kabels en leidingen, meer kunnen heffen. Er geldt hierbij een overgangstermijn van vijf jaar en de tarieven voor die vijf jaar worden 'bevroren' op het tarief dat gold op 10 februari 2016.

4.1.2 Gemeentelijke belastingopbrengsten (bedragen x € 1.000,-)

Onderstaande tabel is een overzicht van de gerealiseerde opbrengsten over 2016 en, ter vergelijking, 2015.

Ongebonden heffingen (algemene dekkingsmiddelen)		Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
Onroerende zaakbelasting woningen eigenaren		1.944	1.927	1.950
Onroerende zaakbelasting niet-woningen eigenaren		1.075	931	933
Onroerende zaakbelasting niet-woningen gebruikers		665	652	590
Hondenbelasting		85	85	85
Precariobelasting		25	779	793

Gebonden heffingen	Product	Realisatie 2015	Begroting 2016	Realisatie 2016
Huwelijken	17	30	26	24
Begrafnisrechten	53	501	413	548
Afvalstoffenheffingen huisvuil	54	1.885	1.832	1.843
Containerrechten bedrijfsvuil	55	376	367	353
Marktgelden	71	59	45	58
Rioolheffingen	92	2.649	2.644	2.678
Havengelden, incl. huur watersportvereniging	95	59	64	65
Leges bouwvergunningen	105	439	440	459

4.1.3 Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen woonlasten

Woonlasten

Tot de woonlasten worden gerekend de afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk.

In de volgende tabel wordt over de laatste drie jaren de ontwikkeling van de woonlasten weergegeven. De OZB is berekend op basis van de geactualiseerde gemiddelde woningwaarde.

Woonlasten meerpersoonshuishouden	2014	2015	2016
Gemiddelde WOZ-waarde	173.000	169.000	173.000
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishoudens	194	205	199
Rioolheffing, eigenarendeel	135	152	150
Rioolheffing, gebruikersdeel	57	74	76
OZB eigenaren woningen	181	183	184
Totaal	567	614	609

Bij de berekening van de woonlasten is uitgegaan van een eigen woning die wordt bewoond door een gezin. De gemiddelde woningwaarde is de basis voor berekening van de aanslag OZB. Deze waarde is berekend naar de peildatum 1 januari van het voorgaande jaar. De WOZ-waarden 2016 zijn dus berekend naar de waardepeildatum 1 januari 2015. De gemiddelde WOZ-waarden zijn ontleend aan de geactualiseerde gegevens uit de WOZ-administratie. Uit bovenstaande tabel kan worden geconcludeerd dat de woonlasten in onze gemeente in 2016 met 0,8% zijn gedaald. Hieronder treft u per heffing een toelichting aan.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De onroerende-zaakbelastingen (OZB) is na de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente. Deze heffing bestaat uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen (bedrijven, enz.). De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De gemeenteraad bepaalt de tarieven en daarmee de door belastingplichtigen te betalen belasting. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak.

Deze wordt vastgesteld op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Voor de WOZ-waarden 2016 gelden de WOZ-waarden met als waardepeildatum 1 januari 2015. Sinds 2009 is de verschuldigde OZB een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De volgende tabel geeft weer hoe de OZB-tarieven zich in de afgelopen jaren hebben ontwikkeld.

	2012	2013	2014	2015	2016
Eigenaar woning	0,0903	0,0979	0,1049	0,1083	0,1058
Eigenaar niet-woning	0,1381	0,1494	0,1506	0,1561	0,1432
Gebruiker niet-woning	0,1021	0,1103	0,1173	0,1213	0,1114

Uitgangspunt bij het bepalen van de tarieven 2016 was de raming 2015. Bij vaststelling van de tarieven is, naast de beleidsuitgangspunten voor 2016, rekening gehouden met de ontwikkeling van de WOZ-waarden.

Bij een waardedaling, zoals t/m 2015 het geval was, moest het tarief met een vergelijkbaar percentage verhoogd om een gelijkblijvende OZB-opbrengst te realiseren. Bij een waardestijging daarentegen moet het tarief worden verlaagd voor een gelijkblijvende opbrengst. Anders gezegd: bij

gemiddeld 2% stijging van de WOZ-waarden moet het tarief met ca. 2% worden verlaagd om een gelijkblijvende opbrengst te verkrijgen.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De tarieven hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2012	2013	2014	2015	2016
Meerpersoons	213,36	193,56	193,56	204,84	198,96
Eenpersoons	145,68	138,00	138,00	146,16	142,00
% stijging tov vorig jaar		-7,7%	0,0%	5,9%	-2,9%

Rioolheffing

Rioolheffing is een vergoeding ter dekking van kosten die gemeenten maken voor haar rioolstelsel. Ook de kosten van de nieuwe wettelijke watertaken, zoals zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand kunnen hiermee bekostigd worden. Het verloop van de tarieven in de afgelopen jaren is als volgt:

	2012	2013	2014	2015	2016
Eigendom	131,12	135,21	135,21	151,92	149,76
Gebruik	67,92	57,36	57,36	74,52	76,34
% stijging tov vorig jaar		-3,3%	0,0%	17,6%	-0,2%

Sliedrecht heft van eigenaren van panden een vast bedrag per jaar. Hierbij is de situatie van 1 januari bepalend. Ook van gebruikers van panden wordt rioolheffing geheven. Sinds 2015 is dit een vast bedrag per huishouden. Voordien was de hoogte van de heffing afhankelijk van het waterverbruik.

Vergelijking andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in het algemene verloop van de hoogte van de woonlasten is het goed een vergelijking met andere gemeenten te maken. Ook het landelijk gemiddelde is hierin opgenomen.

Vergelijking van woonlasten kan worden gemaakt met de Drechtstedengemeenten. Deze is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2016 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer. De woonlasten in 2016 in Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffen heffing	Totaal	Rangnr. meerp.huish.
Sliedrecht	173.000	0,1058	183	226	199	608	26
Dordrecht	156.000	0,1301	202	172	270	644	59
Papendrecht	186.000	0,1335	249	265	237	751	211
Alblasserdam	194.000	0,1327	258	200	324	782	265
H.I. Ambacht	212.000	0,1438	305	177	315	797	288
Zwijndrecht	167.000	0,1374	230	268	309	807	303
Landelijk gemiddelde	219.000	0,1259	268	193	263	723	

De indicatie in de laatste kolom betekent hoe lager het rangnummer hoe lager de woonlasten.

Hondenbelasting

In de Gemeentewet is bepaald dat gemeenten een belasting mogen heffen op het houden van honden. Hondenbelasting is een zuivere belasting die, net als de onroerende-zaakbelastingen, vloeit naar de algemene middelen van de gemeente.

Containerrechten bedrijfsvuil

Voor het ophalen van afval bij niet-woningen (winkels, bedrijven, buurtcentra, etc.) kunnen gemeenten reinigingsrecht heffen. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt. In tegenstelling tot het inzamelen van huishoudelijk afval hebben gemeenten niet de verplichting om afval bij bedrijven in te zamelen. Bedrijven moeten zelf zorgdragen voor het afvoeren van hun afval en kunnen hiervoor een contract aangaan met een erkende afvalinzamelaar of met de gemeente.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het is een zuivere belasting, ofwel een ongebonden heffing. Door de controle gaat van deze belasting ook een regulerende werking op het gebruik van de openbare ruimte uit. Het is een zuivere belasting. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare buitenruimte.

Met ingang van 2016 heft onze gemeente deze belasting ook over kabels en leidingen van nutsbedrijven in gemeentegrond. Voorheen was dit niet mogelijk omdat dit was geregeld middels concessieovereenkomsten. Deze belastingheffing zal per 1 januari 2022 vervallen, zoals in paragraaf 4.1.1c vermeldt.

4.1.4 Kwijtscheldingen

Als een belastingplichtige wegens financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen die een inkomen hebben dat niet hoger is dan 90% van de bijstandsnorm. Gemeenten mogen hier in die zin van afwijken, dat deze inkomensgrens wordt verruimd naar 100% van de bijstandsnorm. Onze gemeente hanteert de 100%-norm, wat betekent dat inwoners met een inkomen op bijstandsniveau in beginsel voor kwijtschelding in aanmerking komen. Wel vindt een vermogenstoets plaats.

Een groot deel van de kwijtscheldingen is geautomatiseerd getoetst. Het doel hiervan is om zo de administratieve lasten voor de burger te verminderen.

Gemeenten mogen wel zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. Er kan kwijtschelding worden aangevraagd voor:

- Onroerende-zaakbelastingen
- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing
- Hondenbelasting (tot maximaal de helft van de verschuldigde belasting voor de eerste hond)

4.2 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen, zoals het vormen van voorzieningen of het afsluiten van verzekeringen. Het weerstandsvermogen is mede van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente.

De raad heeft op 11 maart 2014 de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. In deze nota zijn de beleidskaders opgenomen die richting geven aan de uitvoering van het gemeentelijk risicomanagement in Sliedrecht. De paragraaf is opgebouwd uit een drietal blokken: het risicoprofiel Sliedrecht, de weerstandscapaciteit en als laatste de weerstandsratio.

4.2.1 Risicoprofiel gemeente Sliedrecht

Risicogebied	Zie	Maximaal risico	Structureel/ Incidenteel	Kans-klasse	Risico bedrag
Organisatierisico's	A	1.000.000	I	II	375.000
Renterisico	B				
Onzekerheden algemene uitkering	C	320.000	S	I	100.000
Decentralisaties	D				
Verbonden partijen	E	985.000	S	II	923.438
Garantstellingen	F	1.222.000	I	I/ IV	770.000
Bouwleges	G	88.000	S	II	82.500
Dividend	H	100.000	S	II	93.750
Projectrisico's, waardering vastgoed en grondexploitaties	I	888.964	I	I/II/III/IV	542.415
TOTAAL					2.887.103

Het laatste vastgestelde risicoprofiel van de gemeente Sliedrecht is vastgelegd in de begroting 2017, welke door de raad op 8 november 2016 is vastgesteld. Het risicoprofiel in de begroting 2017 is ingeschat op € 4,4 miljoen. De verlaging van het risicoprofiel in deze jaarrekening 2016 ten opzichte van de begroting 2017 van 1,5 mln. wordt in hoofdzaak verklaard door:

Verlaging risicoprofiel Precariobelasting €1.200.000

De Eerste Kamer heeft op 21 maart 2017 ingestemd met de afschaffing van precariobelasting op enkele openbare werken van algemeen nut per 1 januari 2022. Dit betekent dat hier geen sprake meer is van een risico, maar van een verdrongen felt. De gemeente Sliedrecht zal in haar financiële meerjarenperspectief rekening houden met de financiële consequenties van de afschaffing.

Verlaging risicoprofiel projecten €350.000

De verlaging van het risicoprofiel projecten is in hoofdzaak het gevolg van het feit dat de grondexploitatie Baanhoek West is afgesloten en daarmee de daarin benoemde risico's komen te vervallen. Daarnaast is een opgenomen risico op het niet verkrijgen van een ISV-subsidie voor Burg. Winklerplein komen te vervallen omdat deze ISV-subsidie is verkregen.

4.2.2 Toelichting risicoprofiel gemeente Sliedrecht

A. Organisatierisico's

A. Organisatierisico's (programma Bestuur, veiligheid en organisatie)

Gemeenten komen steeds meer in de rol van regisseur, met nieuwe taken die door het Rijk worden gedecentraliseerd. Dit vraagt om andere competenties. De mate van beïnvloedbaarheid is gemiddeld. Als beheersmaatregel worden de personeelsinstrumenten ingezet.

In 2014 heeft de raad een budget beschikbaar gesteld voor organisatieontwikkeling. De raad heeft op 28 juni 2016 ingestemd met verhoging van de Reserve frictiebudget/organisatieontwikkeling met € 1.000.000. In het raadsvoorstel is een tweetal scenario's genoemd die variëren van € 1.500.000 tot € 2.500.000. Op basis van de genoemde scenario's bedraagt de risico-inschatting voor verdere organisatierisico's een incidenteel bedrag van € 1.000.000.

B. Renterisico's (Ondersteunend programma Financiën en belastingen)

De gemeente Sliedrecht beschikt over een viertal langlopende leningen welke aflopen in 2017, 2022, 2024 en 2029. Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen, de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal te benutten en kort te financieren. De financieringsfunctie van de gemeente dient uitsluitend de publieke taak. Zij voert een prudent beleid binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

Gezien het feit dat de gemeente Sliedrecht in haar meerjarenbegroting rekening houdt met 1% omslagrente, de afloop van één lening in 2017 naar verwachting binnen deze omslagrente past en het feit dat de drie overige leningen naar verwachting tegen betere markttrente kunnen worden ge(her)financiert en er geen aanleidingen is een stijgende rente te verwachten, wordt het renterisico voor de gemeente Sliedrecht conform de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement inschat op 0.

C. Risico's algemene uitkering (Ondersteunend programma Financiën en belastingen)

De algemene uitkering wordt meerdere keren per jaar geactualiseerd. De volgende tranche van de herziening kan een negatief effect hebben op onze algemene uitkering. Het maximale risico wordt geschat op ca. 1% van de algemene uitkering en bedraagt ongeveer € 320.000. De kans schatten wij op dit moment laag in vanwege de relatie tussen de algemene uitkering en de (stijgende) rijksuitgaven.

De invloed die Sliedrecht hierop kan uitoefenen is minimaal. Het inzetten van PAUW (een systeem voor de berekening van de algemene uitkering), het op orde zijn van de basisregistraties en het tijdig signaleren van ontwikkelingen die kunnen leiden tot afwijkingen zijn de belangrijkste beheersmaatregelen.

D. Risico's decentralisaties (Programma Sociaal en Programma Economie, Onderwijs en Arbeidsmarkt)

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van drie belangrijke terreinen: jeugdzorg, AWBZ onderdeel begeleiding (naar de WMO) en de Participatiewet. De budgetten van de decentralisaties zijn verwerkt in de begroting. Door het gebrek aan ervaringscijfers blijft er een risico bestaan met betrekking tot de mate waarin deze middelen toereikend zijn.

In de kadernota 2017 is de stelpost voor het Sociaal Domein vervallen en een deel van het rekeningresultaat 2015 is gestort in een egaliseringsreserve Sociaal Domein. De reserve dient enerzijds als buffer in het weerstandsvermogen ter vervanging van de stelpost en anderzijds ter egalisatie van de kosten op het Sociaal Domein. Met het opnemen van de reserve gaat het college ervan uit dat het risico van ontoereikend budget volledig wordt afgedekt. Per ultimo 2016 is € 550.000 beschikbaar in de reserve. Er is daarom geen bedrag als risico opgenomen.

E. Risico's bij verbonden partijen (Alle programma's)

Er is sprake van een algemeen risico door deelname aan een Gemeenschappelijke Regeling. Negatieve exploitatieresultaten worden doorgelegd naar de deelnemende gemeenten. De totale bijdrage aan verbonden partijen bedroeg in 2016 € 19,7 miljoen.

Daarnaast bestaan er specifieke risico's voor de verbonden partijen. Zo zijn de bijstandslasten crisisgevoelig en daarmee een verplichte post die in het risicoprofiel wordt belicht (zie nota weerstandsvermogen en risicomanagement). De gemeente loopt het risico dat het aantal bijstandsuitkeringen hoger uitkomt dan de raming in de begroting van de SDD. Voor 2017 is extra geld opgenomen om de stijging van bijstandslasten volgens de huidige verwachting van de SDD te kunnen opvangen.

Uitgaande van een maximaal 5% overschrijding van de begroting van de gemeenschappelijke regelingen is het maximale risico afgerond € 985.000. De mate van beïnvloedbaarheid voor Sliedrecht is beperkt. De beheersmaatregelen zijn gericht op het houden van toezicht op risicomanagement bij de verbonden partijen (tijdig beoordelen van financiële documenten, signaleren van afwijkingen en verwerken naar de raad).

F. Risico's garantstellingen (Alle programma's)

De gemeente Sliedrecht staat garant voor diverse instellingen. De staat van gegarandeerde leningen bedraagt afgerond € 125 miljoen. In dit bedrag zijn ook leningen meegenomen van de woningcorporatie Stichting Tablis Wonen voor een bedrag van € 98,0 miljoen. De gemeente is hier niet de eerste garantsteller, maar achtervang voor het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Sinds het boekjaar 2016 mogen de gegarandeerde geldleningen bij gemeenschappelijke regelingen niet meer worden opgenomen in de staat van gegarandeerde leningen. Dit is echter nog wel relevant voor de inschatting van de risico's. Voor een nadere uitleg hierover wordt verwezen naar de paragraaf Financiering, onderdeel Kredietrisico's. Hiermee komt het bedrag waarvoor de gemeente Sliedrecht eerste garantsteller is op € 33,6 miljoen inclusief gemeenschappelijke regelingen.

De huidige beleidslijn is dat 2,5% van het bedrag waarvoor de gemeente eerste garantsteller is wordt aangemerkt als risico. Mede gezien de toenemende financiële problematiek bij de instellingen en corporaties is in het beleidskader voor risico's aandacht besteed aan beheersmaatregelen, o.a. door jaarlijkse toets van de jaarrekeningen van belangrijke garantstellingen, op aspecten als solvabiliteit en liquiditeit. Het Servicecentrum Drechtsteden voert de toets uit. Daarnaast maakt dit onderdeel uit van de verbijzonderde interne controle. Het maximale risico op dit onderdeel bedraagt ongeveer € 1,2 mln. De mate van beïnvloedbaarheid is gering.

G. Risico bouwleges (Programma Ruimte)

De opbrengsten voor bouwleges worden geraamd op basis van de prognose gereedgekomen nieuwbouw woningen en onder andere verbouwingen. Het risico is aanwezig dat de nieuwbouwplannen niet worden gerealiseerd of doorschuiven in tijd. De totale opbrengsten van bouwleges bedragen in de meerjarenbegroting € 440.000. Voor het risicoprofiel wordt 20% van deze opbrengst opgenomen (€88.000). De beïnvloedbaarheid is beperkt.

H. Risico dividendontvangsten (Algemene dekkingsmiddelen)

De gemeente Sliedrecht bezit aandelen in het nutsbedrijf Eneco en jaarlijks wordt dividend ontvangen. De dividendraming is gebaseerd op de werkelijke ontvangsten van de afgelopen vier jaar met een veiligheidsmarge van 15%. In 2017 is Eneco gesplitst in een energiebedrijf en een netwerkbedrijf. Het dividendbeleid dat het energiebedrijf (de commerciële tak) zal gaan voeren is op dit moment nog onbekend.

De toezichthouder bepaalt het toegestane rendement op het eigen vermogen van het netwerkbedrijf en vanwege de lage rente is de inschatting dat het toegestane rendement naar beneden zal worden bijgesteld. Het effect van bovenstaande is ingeschat op € 100.000 structureel. De mate van beïnvloedbaarheid is gering.

I. Projectrisico's, waardering vastgoed en grondexploitaties (Alle programma's)

Na het treffen van beheersmaatregelen blijft er altijd een risico bestaan bij de waardering van vastgoed en projecten en grondexploitaties. Dat is inherent aan het karakter van deze posten. Deze risico's kunnen bestaan uit:

- Risico's die verband houden met de aard van het plan, bijvoorbeeld omdat er woningen zijn geprogrammeerd die niet goed in de markt liggen;

- Risico's die verband houden met het tijdstip van realisatie van het plan; veel plannen schuiven door, in afwachting van betere tijden. Dit kan leiden tot hogere rentekosten en werken door in de waarde van het plan;
- Risico's die verband houden met gehanteerde parameters, bijvoorbeeld Indexering van prijzen en rentestanden;
- Overige risico's, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van onzekere subsidies, bodemverontreiniging, planschades, claims e.d.

4.2.3 Bepaling van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves. De raad heeft besloten om de laatste twee vooralsnog niet op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit.

Bij de kadernota 2015 is toegezegd de algemene reserve op te splitsen in een risicoreserve en een (vrij besteedbare) algemene reserve, waaruit onder andere de strategische projecten uit het CUP gefinancierd kunnen worden. De algemene reserve en algemene risicoreserve vormen samen de weerstandscapaciteit van de gemeente Sliedrecht.

De raad heeft in het beleidskader aangegeven dat een weerstandsratio van 0,75 gehanteerd wordt. Bij een risicoprofiel van € 2.887.103 is de minimale hoogte van de algemene risicoreserve daarmee afgerond € 2.165.000. Per ultimo 2016 is de hoogte van de algemene reserve risicoreservering € 2.326.000.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende twee delen:

Weerstandscapaciteit	2016
Algemene risicoreserve	2.326
Algemene reserve	5.663
Stand 31 december	7.989

Stille reserves

Op aandelen en op vastgoed kan sprake zijn van een verschil tussen de boekwaarde en de marktwaarde, de zogenaamde stille reserves. Conform de vastgestelde nota Weerstandsvermogen en risicomanagement maken de stille reserves geen onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Wel wordt hier inzicht gegeven in de stille reserves.

Aandelen

De aandelen van Eneco B.V. die de gemeente in bezit heeft, zijn sinds de splitsing verhandelbare aandelen. Op dit moment is echter niet in te schatten wat de waarde van de betreffende waarde in het economisch verkeer is van deze aandelen. Derhalve kan ook geen inschatting worden gegeven van de stille reserves in deze aandelen.

Voor de overige aandelen die de gemeente in bezit heeft (Bank Nederlandse Gemeenten, ROM-D, Oasen) geldt dat deze geen vrij verhandelbare aandelen zijn waarbij sprake is van een beurswaarde.

Vastgoed

Op vastgoed is een verschil te maken tussen vastgoed waar een, wat de omvang betreft, redelijke markt voor is zoals voor woningen en kantoren, en vastgoed waar een beperkte markt voor is zoals voor zwembaden en sportvoorzieningen. Voor de inschatting van de stille reserve is een vergelijking gemaakt van de WOZ waarde en de boekwaarde.

Op een totaal aan WOZ waarden van 38 miljoen heeft ongeveer 19 miljoen betrekking op woningen en kantoren. Bij een boekwaarde van 17 miljoen bedraagt de stille reserve 2 miljoen.

Van de overige 19 miljoen WOZ waarde met betrekking tot sporthallen e.d. is de boekwaarde ongeveer 10 miljoen. Gezien de aard, en dus de markt, van het vastgoed is het uit voorzichtigheidsprincipe niet reëel om uit te gaan van een stille reserve van 9 miljoen. Bij een executiewaarde van 70% van de WOZ waarde is de waarde ruim 13 miljoen en bedraagt de stille reserve 3 miljoen.

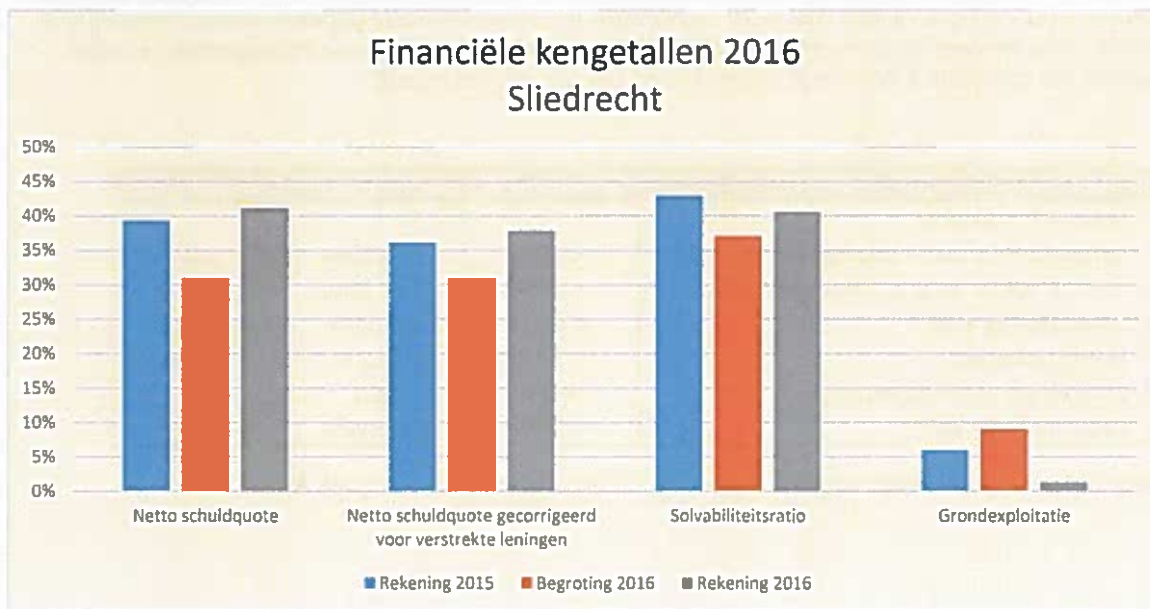
4.2.4 Conclusies over het weerstandsvermogen

Bij deze jaarrekening is een nieuwe risico-inventarisatie uitgevoerd. De uitkomst van de inventarisatie is een risico van afgerond € 2.887.103. Conform het gemeentelijk beleid is de minimumhoogte van de algemene (risico-) reserve 0,75x de hoogte van de risico's en komt uit op een bedrag van afgerond € 2.165.000.

Door het instellen van de algemene risicoreserve is het risico afgedekt. Daarnaast heeft de gemeente Sliedrecht een algemene reserve, worden stille reserves en onbenutte belastingcapaciteit niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit, en worden enkele grote risico's afgedekt door stelposten.

Kengetallen

	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Netto schuldquote	39%	31%	41%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	36%	31%	38%
Solvabiliteitsratio	43%	37%	41%
Grondexploitatie	6%	9%	1%
Structurele exploitatieruimte	2,65%	1,70%	0,42%
Belastingcapaciteit	87,22%	85,47%	84,09%

De *netto schuldquote* is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. Het geeft aan of een gemeente investeringsruimte heeft. Het zegt daarnaast iets over de flexibiliteit van de begroting: veel schulden en kapitaallasten leiden tot een inflexibele begroting. Een netto schuldquote tussen de 90% en 130% wordt gezien als voldoende. Een lagere netto schuldquote dan 90% wordt gezien als goed.

De *solvabiliteitsratio* geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op langere termijn te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen weer. Er is geen harde norm voor dit kengetal maar een percentage van 20% tot 50% wordt doorgaans als voldoende gezien.

Het kengetal *grondexploitatie* geeft een indicatie van de verhouding van de in exploitatie genomen gronden ten opzichte van de totale baten. Het geeft een indicatie of een gemeente veel geld in grond heeft geïnvesteerd, geld dat in de toekomst moet worden terugverdiend. Een kengetal grondexploitatie lager dan 20% wordt gezien als goed.

De *structurele exploitatieruimte* geeft weer hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening. Een kengetal groter dan 0 duidt op structurele ruimte. Hierbij zegt de stand in de begroting 2017 en het structureel sluitend meerjarenperspectief zoals in de meerjarenbegroting 2017 – 2020 weergegeven meer dan de momentopname van de jaarrekening.

De *belastingcapaciteit* maakt inzichtelijk welke mogelijkheden de gemeente heeft voor het genereren van hogere baten. Dit kengetal geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. De woonlasten van een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde worden afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn de woonlasten lager dan gemiddeld in Nederland. Het verschil tussen het kengetal en 100% geeft de ruimte aan om de belastingen te verhogen tot het gemiddelde.

Bij een percentage van 84% bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit ruim 1,2 miljoen.

Conclusie

Eén kengetal in een enkel jaar geeft op zich nog niet veel informatie. Deze moeten vooral in samenhang worden gezien. Op basis van de kengetallen kan geconcludeerd worden dat Sliedrecht een laag risicoprofiel heeft. Er is een relatief goede ratio ten aanzien van schuldquote, solvabiliteit en grondexploitatie.

De toezichthouders hebben voor de kengetallen onderstaande signaleringswaarden vastgesteld om trends te kunnen ontdekken. Aan deze categorieën is geen kwalificatie gegeven omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden. Wel kan over het algemeen worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	> 130%
2. Solvabiliteitsratio	> 50%	20-50%	< 20%
3. Grondexploitatie	< 20%	20-35%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	< 95%	95-105%	> 105%

Over het geheel genomen scoort Sliedrecht in de minst risicovolle categorie A.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente beheert de openbare ruimte waarin een groot aantal activiteiten plaatsvindt zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. In dit onderdeel van de programmarekening wordt aangegeven voor welk ambitieniveau de gemeente heeft gekozen, inclusief de financiële consequenties hiervan. Het door de raad gewenste onderhoudsniveau is van invloed op de lasten. In dit deel van de jaarrekening wordt ook aangegeven wat er in 2016 bereikt is.

Het beleid voor de kapitaalgoederen wordt door middel van beleidsnota's vastgesteld. Dergelijke nota's bieden de mogelijkheid om algemene beleidslijnen met betrekking tot de inhoudelijke kaders (de visie van de raad op de kwaliteit van de kapitaalgoederen) en procedurele kaders (afspraken tussen raad en college over besluitvorming en informatievoorziening) vast te stellen.

Het beleid van de gemeente voor het onderhoud van kapitaalgoederen is o.a. opgenomen in:

- het Groenbeleidsplan (vastgesteld in 2015);
- de Nota onderhoud gebouwen (vastgesteld in 2006);
- het Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2018 (vastgesteld in 2011);
- het Beleidsplan onderhoud wegen 2015-2025 (vastgesteld in 2014);
- het Beleidsplan openbare verlichting (vastgesteld in 2014);
- het Beheerplan onderhoud bruggen (vastgesteld in 2014).

Als uitgangspunt geldt dat op basis van beheerplannen jaarlijks budgetten worden geraamd voor het onderhoud dat in het begrotingsjaar moet worden uitgevoerd en dat voldoende wordt gereserveerd (stortingen in onderhoudsvoorzieningen) voor het uitvoeren van toekomstig onderhoud. Hierna gaan we nader in op de specifieke beleidsvelden.

4.3.1 Openbaar groen en speelvoorzieningen

Openbaar groen

De gemeenteraad heeft op 31 maart 2015 het groenbeleidsplan Sliedrecht vastgesteld. Het geactualiseerde groenbeleidsplan vormt de basis voor het groenbeheer en toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot groen in Sliedrecht. Op basis van dit plan wordt door middel van het regulier groenbeheer en renovatieprojecten consequent naar de vastgelegde kwaliteiten en eindbeelden toegewerkt. Er zijn echter vanuit bezuinigingsoogpunt in het verleden keuzes gemaakt ten aanzien van het beheer en onderhoud van groen. Hierdoor wordt de afgesproken beeldkwaliteit van het openbaar groen niet altijd meer gehaald.

Om het openbaar groen op het gewenste beeldkwaliteitsniveau te brengen heeft de gemeenteraad op 29 november 2016 ingestemd met een structurele verhoging van € 50.000,- van het onderhoudsbudget vanaf het begrotingsjaar 2017 en daarnaast een incidentele verhoging van € 50.000,- in het begrotingsjaar 2017 en 2018 om het openbaar groen een extra kwaliteitsimpuls te geven. Hierbij valt te denken aan het aantrekkelijker maken van de hoofdwegenstructuur, meer mogelijkheden binnen projecten, verkeersgeleiders onderhoudsvriendelijker maken en het herinrichten van de 'twee meter strook' op de Rivierdijk.

Speelvoorzieningen

Op 10 mei 2016 ging de gemeenteraad unaniem akkoord met het voorstel om in vijf jaar tijd de speelplekken in Sliedrecht op te knappen en om te vormen tot uitdagende speel-, sport- en ontmoetingsplekken. Iedere buurt krijgt meerdere speelplekken met uitdagende speeltoestellen, passend bij deze tijd. Naast spelen en sporten komt de focus ook te liggen op ontmoeting tussen jong en oud in de buurt. Er wordt ruim een miljoen euro geïnvesteerd om dit project in vijf jaar tijd af te ronden.

In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor de aanpak van de volgende buurten:

- Winklerplein noord en zuid
- Vogelbuurt noord en zuid
- Buitenuitbreiding oost
- Stationsweg
- Prickwaert
- Weresteijn
- De Grienden
- Middenveer

4.3.2 Riolering

De gemeentelijke taken op het gebied van de riolering zijn gebaseerd op de Waterwet. Voor de uitvoering van deze wettelijke verplichting is gemeentelijke autonome beleidsruimte beschikbaar. Naast de Waterwet moet voldaan worden aan de richtlijnen van de waterkwaliteitsbeheerders (Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat). Goede aanleg en beheer van de riolering is van groot belang voor de gezondheid van onze burgers. Daarnaast geldt dat onvoldoende zorg voor het gangbaar houden van het rioolstelsel kan leiden tot schadeclaims.

In het najaar van 2011 zijn door de raad door middel van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2012-2018 de beleidskaders vastgesteld. Het GRP is ook voorzien van een meerjarenprogrammering.

Het GRP houdt rekening met de zogenoemde verbrede rioolheffing. Er wordt expliciet aandacht besteed aan de zorgplichten voor hemel- en grondwater. Het verbrede GRP bevat ook een overzicht van de in de gemeente aanwezige voorzieningen voor de inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater en de gevolgen van de klimaatveranderingen. Ook zijn maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand opgenomen. We constateren dan ook dat Sliedrecht al sinds 2003 aan de basisinspanning riolering voldoet. Ook bij heftige regenbuien voldoet ons stelsel afdoende om schade aan woningen en bedrijven zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

In 2016 zijn de volgende projecten uitgevoerd of voorbereid:

- De Wetenschappersbuurt is geheel voorzien van een nieuw rioolstelsel. Er liggen nu drie separate buizen in de grond voor hemelwaterafvoer (HWA), droogweerafvoer (DWA) (inclusief daken) en drainage.
- De Staatsliedenbuurt wordt door de woningbouwvereniging geheel gerenoveerd, behalve de Goeman Borgesiusweg en het Februariplantsoen. In november is gestart om in deze straten het rioolstelsel te vernieuwen.
- Het telemetriesysteem is overgegaan naar de centrale hoofdpst binnen de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden.
- De rioolgemaal die nog analoog werden aangestuurd zijn voorzien van PLC besturingen. De communicatie van de gemalen gaat nu via de cloud en niet meer via vaste telefoonlijnen.
- Afkoppelen in combinatie met herstraten, reconstructies etc.
- In het voor- en najaar zijn alle kolken en is 25% van het rioolareaal gereinigd.
- Het jaarlijks onderhoud van alle drukrioleringsgemalen heeft op reguliere wijze plaatsgevonden.
- De communicatie tussen drie overstorten en Waterschap Rivierenland is verwijderd.
- Er heeft een aanbesteding plaatsgevonden voor relining van het gehele stamriool. De uitvoering hiervan vindt plaats in januari/februari 2017.

4.3.3 Waterbeheer

In januari 2005 is het Stedelijk Water Plan (SWP) vastgesteld. Dit plan had een looptijd tot 2009. Na de evaluatie met het Waterschap in 2011 is dit voor onbepaalde tijd verlengd. Met de uitvoering van de maatregelen, zoals het afkoppelen van verharde oppervlakten, werd al in 2004 begonnen. Het Gemeentelijk Afkoppel Plan (GAP) sluit aan op de uitgangspunten van het SWP. In het SWP stond een

opgave van 2,2 ha voor waterberging binnen de bebouwde kom voor open water. Op balansdatum is reeds 1,5 ha hiervan gerealiseerd, dit betekent dat de gemeente voor 2017 (en eventueel verder) nog 0,7 ha moet realiseren.

In de polder moet nog 8,2 ha waterberging worden aangelegd. De aanleg van de waterberging wordt in samenwerking met het Waterschap uitgewerkt en wordt betrokken bij de gebiedsontwikkeling ten noorden van de Betuweroute. In 2016 is in de vorm van een pilot een herberekening gemaakt van de benodigde waterberging. In de ontwikkeling van het recreatieve knooppunt is al 2,35 ha van deze berging voorzien.

Sinds 1 januari 2015 is 75% van de watergangen in beheer en eigendom overgegaan naar Waterschap Rivierenland. Daarmee hebben al deze watergangen conform de keur en legger van het Waterschap Rivierenland (WSRL) een A status gekregen. In 2016 heeft in samenwerking met WSRL het ruimen van kroos plaatsgevonden in een groot deel van de watergangen.

4.3.4 Wegen

Het beheer van de wegen is uitgevoerd conform het beheerplan onderhoud wegen 2015-2020. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- Het voorkomen van kapitaalsvernietiging;
- Het voorkomen van te grote hoogteverschillen met betrekking tot toegankelijkheidseisen;
- Het voorkomen van schadebeelden waarbij het risico van schadeclaims van toepassing is.

Het incidentele onderhoud van elementverharding en asfalt is in 2016 uitgevoerd via OMOP-bestekken (overeenkomsten met open posten). Daarnaast is met het oog op "beheer op orde" onderzoek gedaan naar de onderhoudstoestand en draagkracht van asfaltwegen. Op basis hiervan kunnen onderhoudsmaatregelen beter worden bepaald. Ook heeft er een visuele inspectie plaatsgevonden.

Conform het Integrale Meer Jaren Operationele Programma (IMJOP) zijn in 2016 voorbereidingen gestart of is groot onderhoud uitgevoerd aan de volgende wegen en straten;

- Werenbuurt-oost uitgevoerd.
- Wetenschappersbuurt (i.c.m. Riolering) uitgevoerd.
- Prickwaert, noordelijk deel is uitgevoerd. Voorbereiding zijn gestart voor het oostelijk en zuidelijk deel.
- Asfaltonderhoud rotonde Lijsterweg en Zwijsenskade uitgevoerd.
- Staatsliedenbuurt, advisering en toetsen van plannen.
- Kerkbuurt-west/Molendijk-oost. Voorbereiding/uitvoering is gestart.
- Onderhoud Marisstraat/Blankenstraat. Voorbereiding/uitvoering is gestart.
- Opritten Sportlaan ter hoogte van provinciale weg. Met ProRail zijn onderhandelingen ingezet op basis waarvan we verwachten in 2017 bestek en tekeningen uit te werken.

4.3.5 Bruggen

In 2014 is de onderhoudstoestand van het bruggenareaal geïnspecteerd. Vervolgens is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld met als uitgangspunt om alle bruggen in de gemeente Sliedrecht te behouden en indien nodig te vervangen of te herstellen.

In 2016 hebben de volgende onderhoudswerkzaamheden en vervangingen plaatsgevonden:

- Brug aan Boslaan-De Wiel vervangen.
- Brug in Elzenhof vervangen.
- Brug in Wilgenhof vervangen.
- Twee bruggen aan de Tolsteeg vervangen.
- Brug in Populierenhof, dek en leuningen vervangen.
- Brug Kraal-Batellier, leuningen vervangen.

4.3.6 Openbare verlichting

De gemeente Sliedrecht heeft het beheer en onderhoud van de openbare verlichting ondergebracht bij Stadsbeheer Dordrecht (SBD). De vervangingsplannen van de openbare verlichting zijn integraal afgestemd op de uitvoering van onderhoud wegen en/of riolering.

De werkzaamheden worden uitgevoerd conform de dienstverleningsovereenkomst met SBD waarbij alle nieuw geplaatste armaturen voorzien zijn van ledverlichting.

De volgende werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2016:

- Werenbuurt-oost, vervanging en verbeteringen.
- Wetenschappersbuurt, vervanging en verbeteringen.
- Prickwaert noordelijk deel, vervanging en verbeteringen.
- Batelier, Beugelaar en Krabbelaar, vervanging en verbeteringen.
- Rivierenbuurt, vervanging en verbeteringen.
- Kruispunt Het Plaatje, aanpassen en verbeteren verlichting.
- Voorplein Station Sliedrecht, aanpassen en verbeteren verlichting.
- Schouwen langs doorgaande wegen en industriegebied.
- Afhandelen van meldingen waaronder kabelstoringen.

4.3.7 Gebouwen

De "Nota onderhoud gebouwen" is vastgesteld in de raad van 18 december 2006 en zal worden herijkt in de tweede helft van 2017. Door middel van deze nota wordt een onderbouwing gegeven van de onderhoudsbudgetten voor gebouwen in de begroting van Sliedrecht. Met betrekking tot het beheer van het vastgoed wil Sliedrecht het voortouw nemen in het kader van duurzaamheid en milieuvriendelijk energiegebruik. Waar mogelijk zullen wij zonnepanelen plaatsen op onze gebouwen. In 2016 is een onderzoek verricht naar het plaatsen van zonnepanelen op sporthal De Stoep en Bronbad De Lockhorst. Na positieve besluitvorming in college en raad zullen in 2017 zonnepanelen worden geplaatst.

4.3.8 Binnenhaven

Hieronder valt het op diepte houden van de gemeentehaven en het daarvoor periodiek pellen, het onderhouden van de steigers en de walstroomvoorziening. Eens per 10 jaar dient rekening te worden gehouden met een hoge piek aan kosten voor baggerwerkzaamheden. Dit was gepland in 2016, maar gezien de resultaten van uitgevoerde metingen is dit nog niet nodig gebleken en voorlopig doorgeschoven naar 2020. De onderhoudsmaatregelen zijn verwerkt in de voorziening onderhoud haven.

4.3.9 Aanlegsteiger waterbus

Het vervoer door de Waterbus is geregeld in het contract tussen de Provincie en Aquabus BV. De gemeente Sliedrecht betaalt hiervoor jaarlijks een bijdrage aan Bureau Drechtsteden. Het (groot-) onderhoud van de aanmeerplaats (ponton) verloopt volgens een overeenkomst met het Havenbedrijf Dordrecht. De onderhoudsmaatregelen zijn verwerkt in de voorziening onderhoud ponton Waterbus.

4.3.10 Reserveringen voor onderhoud

In het kader van de jaarrekening is het van belang dat wordt aangegeven dat er voldoende wordt gereserveerd voor toekomstig onderhoud. De omvang van de verschillende voorzieningen op 31 december 2016 wordt aangegeven in het hoofdstuk "Jaarrekening". In 2016 hebben de volgende stortingen (zie tabel) plaatsgevonden in de diverse onderhoudsvoorzieningen:

Omschrijving	Noot	Categorie BBV	Programma	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
Zalencentrum De Lockhorst		Gebouwen	1	21.804	21.804
Diverse multifunctionele accommodaties		Gebouwen	1	17.055	17.055
Verenigingsaccommodatiegebouw		Gebouwen	1	4.862	4.862
Binnensportaccommodaties		Gebouwen	1	30.660	30.660
Buitensportaccommodaties	1	Gebouwen	1	3.939	0
Zwemaccommodatie De Lockhorst		Gebouwen	1	29.909	29.909

Omschrijving	Noot	Categorie BBV	Programma	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
Recreatie voorzieningen		Groen	1	4.384	4.384
Subtotaal Programma 1				112.613	108.674
Begraafplaats (gebouw)		Gebouwen	3	882	882
Begraafplaats (plantsoen)	1	Groen	3	2.283	0
Kinderboerderij (gebouw)		Gebouwen	3	3.753	3.753
Kinderboerderij (plantsoen)	1	Groen	3	1.919	0
Watergangen en sloten		Water	3	8.972	8.972
Speelvoorzieningen	2	Groen	3	69.803	0
Openbaar groen	1	Groen	3	12.019	0
Wijkonderkomens plantsoenen		Groen	3	1.382	1.382
Onderhoud riolering		Riolering	3	1.518.364	1.518.364
Onderhoud wegen	3	Wegen	3	879.051	908.051
Bruggen		Wegen	3	62.862	62.862
Openbare verlichting		Wegen	3	107.236	107.236
Binnenhaven		Water	3	5.802	5.802
Ponton waterbus		Water	3	4.290	4.290
Toren NH-kerk met uurwerk		Gebouwen	3	1.837	1.837
Klok en carillon raadhuis		Gebouwen	3	1.462	1.462
Gemeentewoningen	4	Gebouwen	3	7.752	0
Standplaatsen woonwagens		Gebouwen	3	5.260	5.260
Woonwagens		Gebouwen	3	1.328	1.328
Subtotaal Programma 3				2.696.257	2.631.481
Raadhuis		Gebouwen	4	10.331	10.331
Vlaggen		Overig	4	265	265
Brandweerkazerne (incl. dienstwoningen)		Gebouwen	4	5.002	5.002
Gemeentekantoor		Gebouwen	4	22.576	22.576
Gemeentewerf		Gebouwen	4	4.565	4.565
Subtotaal Programma 4				42.739	42.739
Totaal generaal				2.851.609	2.782.894

Noot:

1. Als gevolg van het opheffen van de voorziening onderhoud plantsoenen per ultimo 2015 is de storting in 2016 vervallen.
2. Met de vaststelling door de raad van het uitvoeringsbeleid speel- en sportruimte is tevens besloten om de voorziening onderhoud speelvoorzieningen op te heffen. Als gevolg hiervan is de storting vervallen.
3. In 2016 heeft een hogere storting in de voorziening onderhoud wegen plaatsgevonden. Dit betreft een bijdrage van de gemeente Hardinxveld-Giessendam in het groot onderhoud van de ovonde Sportlaan/Zwijnskaide/Schapedrift.
4. Als gevolg van de verkoop van de gemeentewoningen is de storting in de voorziening onderhoud woningen vervallen.

4.4 Financiering

In deze paragraaf wordt door het college verantwoording afgelegd over de uitvoering van het beleid op het gebied van treasury. Hierbij wordt ingegaan op de manier waarop de gemeente met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen, zowel op korte als op langere termijn, is omgegaan. Tevens worden de risico's in beeld gebracht en eventuele genomen maatregelen om deze risico's te beheersen vermeld.

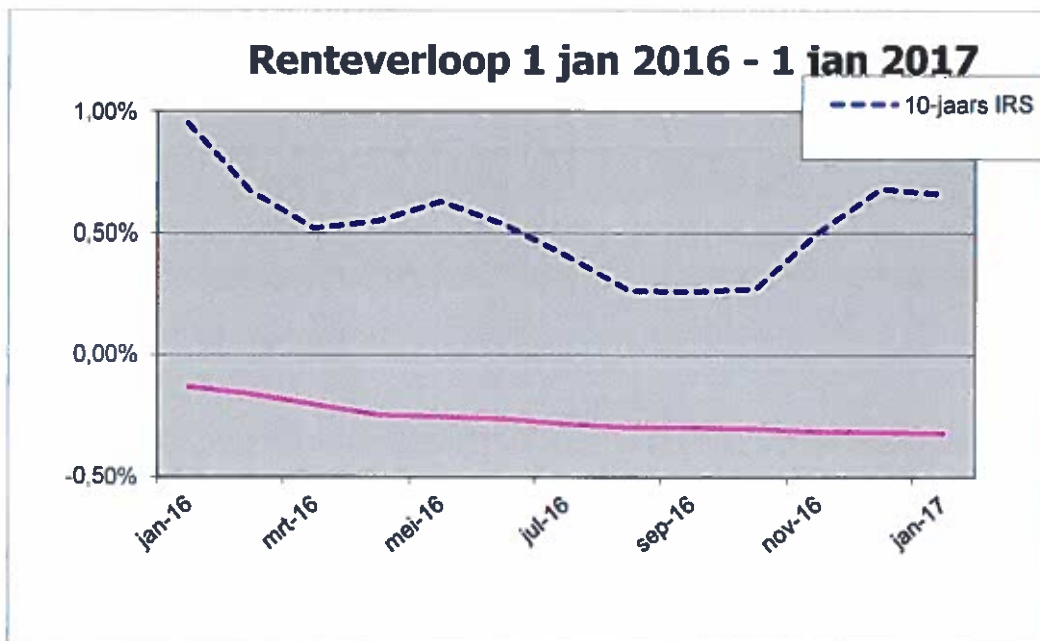
De advisering over en de uitvoering van de gemeentelijke financieringstaken wordt verzorgd vanuit het Servicecentrum Drechtsteden (SCD). Besluitvorming over de financiering blijft bij de gemeente behalve als het specifiek gemandateerd is. De toedeling van de bevoegdheden (wie autoriseert, wie voert uit) is vastgelegd in het gemeentelijke Financieringsstatuut. Conform de in het Financieringsstatuut opgenomen bepalingen heeft gedurende 2016 tweemaal ambtelijk voortgangsoverleg plaatsgevonden tussen gemeente en het SCD over de uitvoering van de financieringsfunctie. In dit overleg wordt één van de belangrijkste gespreksonderwerpen gevormd door de liquiditeitenplanning met een planperiode van vijf jaar. Het doel van deze planning is om zicht te krijgen op de meerjarige financieringsbehoefte, speciaal wat betreft de kasstromen die voortvloeien uit diverse gemeentelijke grondexploitaties en het investeringsplan.

Economische ontwikkelingen

Het jaar 2016 kan wat betreft de renteontwikkelingen worden samengevat als bijzonder. Tikte de 10-jaars IRS in het begin van het jaar nog bijna de 1% aan, in augustus was deze gedaald tot bijna 0,25%. In de laatste maanden van het jaar begon de nervositeit op de kapitaalmarkt toe te nemen. Oorzaak hiervan was vooral de Amerikaanse verkiezingen. Dit leidde tot een stijging in de laatste maanden van het jaar tot een percentage van ong. 0,65%. De rente op de geldmarkt was als gevolg van de ECB-maatregelen zeer constant.

Onder de huidige marktomstandigheden blijft het uitgangspunt bij het aantrekken van vermogen, de kasgeldlimiet zoveel mogelijk optimaal te benutten en kort te financieren. De financieringsfunctie van de gemeente dient uitsluitend de publieke taak. Zij voert een prudent beleid binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De ontwikkeling van de rente gedurende 2016 kan als volgt worden weergegeven:

Bedacht moet worden dat, indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen, er thans opslagen gelden bovenop het IRS-tarief zoals hierboven weergegeven. Voor een 10-jaars lening bedroeg dit eind 2016 circa 0,30 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen

Vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het jaar 2016 stond in het teken van het toewerken naar een met ingang van 2017 van kracht geworden vernieuwd BBV. In 2014 heeft een door de VNG ingestelde adviescommissie een rapport uitgebracht over de vernieuwing van het BBV. In 2015 zijn de adviezen uitgewerkt en de voorgestelde benodigde wijzigingen gepubliceerd. Dit heeft geleid tot een wijzigingsbesluit vernieuwing BBV dat op 17 maart 2016 is gepubliceerd. De wetswijziging is van toepassing vanaf begrotingsjaar 2017. Een van de belangrijkste wijzigingen betreft het toerekenen van rente vanaf 2017.

Evaluatie Schatkistbankieren

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Daarbij heeft de Minister van Financiën aan de Eerste Kamer toegezegd dat vóór 2018 een evaluatie van de wet wordt uitgebracht. Als basis daarvoor is in het najaar van 2016 door het Agentschap van het Ministerie van Financiën een enquête uitgezet over het gebruik en ervaringen met schatkistbankieren.

4.4.1 Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is huisbankier van de gemeente Sliedrecht. Naast de BNG houdt de gemeente een rekeningcourant aan bij de Rabobank.

4.4.2 Financiering

In de financieringsbehoefte van 2016 kon het eerste half jaar worden voorzien door het aantrekken van maandelijkse kasgeldleningen. In juli werd een lening van € 7 miljoen met een looptijd van 1 jaar en 1 maand tegen een rente van -0,15%. De langlopende lening bij de Rabobank (rente 5,546 %) is eind 2016 volledig afgelost. De totale langlopende schuld van de gemeente Sliedrecht bedroeg per 31 december 2016 € 24,3 miljoen. Dit betreft 4 leningen. De gemiddelde rente over deze leningen bedroeg per eind 2016 2,47% (2015: 3,52%).

4.4.3 Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de kasgeldlimiet, de renterisico's en de kredietrisico's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de gemeente per jaar maximaal met kort geld mag financieren. Volgens de Wet fido bedraagt deze limiet 8,5% van het totaal van de exploitatiebegroting. Gezien de omvang van de begroting 2016 (€ 59,4 miljoen) betekende dit dat de gemeente Sliedrecht haar financiële huishouding voor maximaal circa € 5,0 miljoen met kort geld mocht financieren. In onderstaande tabel is het verloop van de gemeentelijke kortlopende middelen in 2016 ten opzichte van de kasgeldlimiet weergegeven. Uit deze tabel blijkt dat de gemeente Sliedrecht het eerste en tweede kwartaal de kasgeldlimiet heeft overschreden. Door het aantrekken van een langlopende financiering in juli werd de kasgeldlimiet in het derde en vierde kwartaal niet meer overschreden. Omdat er geen sprake was van drie maanden overschrijding kon een melding aan de provincie achterwege blijven.

Overzicht kasgeldlimiet per kwartaal (x € 1.000,-)

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
1. Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Bedrag	5.047	5.047	5.047	5.047
2. Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	8.284	10.893	3.631	733
Schuld in rekening courant				

Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar				
Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld				
Totaal vlottende korte schuld				733
3. Vlottende middelen				
Contanten in kas				
Tegoeden in rekening courant	1.192	1.802	491	127
Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar				
Totaal vlottende middelen				127
4. Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	7.092	9.091	3.140	606
Toegestane kasgeldlimiet	5.047	5.047	5.047	5.047
Ruimte in kasgeldlimiet	-2.045	-4.044	1.907	4.441

In 2016 zijn 6 kasgeldleningen opgenomen, met een hoofdsom variërend van € 8 miljoen tot € 11 miljoen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel om binnen de portefeuille aan langlopende leningen een overmatige afhankelijkheid van de rente in een zeker jaar te voorkomen. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm niet meer dan 20% zijn van het begrotingstotaal. In 2016 bedroeg de renterisiconorm van de gemeente Sliedrecht € 11,9 miljoen. Uit onderstaande berekening blijkt dat de gemeente Sliedrecht in 2016 ruim binnen de renterisiconorm is gebleven.

Overzicht renterisiconorm (x € 1.000,=)

	2016
1. Renteherzieningen op leningen o/g	0
2. Betaalde aflossingen	1.845
3. Renterisiko	1.845
4. Begrotingstotaal 2016	59.372
5 Het bij Ministeriele Regeling vastgestelde percentage	20%
6. Renterisiconorm (4 * 5)	11.874
Ruimte renterisiconorm (6-2)	10.029

Kredietrisico's

De gemeente Sliedrecht loopt kredietrisico op uitzettingen (o.a. verstrekte geldleningen) en leningen waarop door haar een borgstelling is afgegeven.

Overzicht kredietrisico's (x € 1.000,=)

Categorie	Per 01-01-2016	Per 31-12-2016
Uitzettingen	1.377	2.093
Borgstellingen direct	23.499	27.365
Borgstellingen indirect	109.644	97.964
Totaal	134.520	127.422

Het in bovenstaande tabel weergegeven bedrag aan uitzettingen per 31 december 2016 van € 2.093.000,- kan als volgt worden gespecificeerd:

- Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (revolving fund, startersleningen, duurzaamheidslening en blijversleningen): € 2.049.000,-
- Diverse renteloze leningen t.b.v. lokale maatschappelijke organisaties: € 44.000,-.

Daarnaast stond de gemeente per 31 december 2016 voor in totaal € 125,0 miljoen garant. Hiervan had € 98,0 miljoen betrekking op de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (indirecte borgstelling). Gezien de rond dat fonds gebouwde zekerheidsstructuur is hieraan een relatief laag risico verbonden.

Het bedrag aan directe borgstellingen bedroeg per eind 2016 € 27,4 miljoen. Deze zijn als volgt te specificeren:

- Stichting Drechtstreek: € 9,5 miljoen
- HVC Alkmaar (1,12%-belang; 'getrapt' via GR Gevudo): € 7,1 miljoen
- Stichting Waardeburgh: € 5,4 miljoen
- Stichting Sportaccommodatie Benedenveer: € 2,4 miljoen
- Voetbalvereniging Sliedrecht: € 1,5 miljoen
- Overige partijen: € 1,4 miljoen.

In tegenstelling tot andere jaren zijn de borgstellingen in de gemeenschappelijke regelingen niet meer in deze tabel opgenomen. Gemeenten zijn verplicht om eventuele tekorten van gemeenschappelijke regelingen aan te zuiveren, ongeacht de oorzaak hiervan. Dit is onderdeel van het algemene risico dat de gemeenten nemen door samen te werken, waardoor opnemings in de risicoparagraaf relevanter is.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is het verplicht schatkistbankieren ingevoerd. Toegestaan blijft dat de gemeente 0,75% van het begrotingstotaal buiten de Schatkist mag houden, het zogenoemde drempelbedrag. Dit drempelbedrag mag als gemiddeld creditbedrag per kwartaal niet overschreden worden. In onderstaande tabel staat per kwartaal aangegeven wat het gemiddelde positieve banksaldo was. Hieruit blijkt dat in 2016 het drempelbedrag geen enkel kwartaal is overschreden.

Benutting drempelbedrag Schatkistbankieren (x € 1.000,=)

Berekening drempelbedrag Schatkistbankieren 2016				
Begrotingstotaal	59.372			
Wettelijk percentage	0,75 %			
Drempelbedrag	446			
Buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	1^e Kwartaal	2^e Kwartaal	3^e Kwartaal	4^e Kwartaal
Op dagbasis buiten 's-Rijks schatkist gehouden middelen	198	77	142	214
Drempelbedrag	446	446	446	446
Ruimte onder drempelbedrag	248	369	304	232
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

4.5 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering betreft alle ondersteunende activiteiten die nodig zijn om de doelstellingen van de gemeente te realiseren en daarmee de programma's uit de programmabegroting. In de paragraaf bedrijfsvoering komen de volgende onderwerpen aan bod:

- kosten van de bedrijfsvoering;
- personeel en organisatie;
- financiële bedrijfsvoering;
- organisatieontwikkeling.

4.5.1 Kosten bedrijfsvoering

In onderstaande tabel zijn de directe kosten voor de bedrijfsvoering weergegeven. In paragraaf 5.3.4 zullen de volledige kosten en opbrengsten worden toegelicht. In onderstaande tabel zijn de mutaties in de reserves met betrekking tot de bedrijfsvoering niet verwerkt en ook de kosten en opbrengsten van de kapitaallasten staan niet in onderstaande tabel.

Kosten van bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Directe kosten bedrijfsvoering	Rekening 2015	Begroting 2016	Rekening 2016
Gemeentekantoor	577	562	590
Kantoorfaciliteiten	341	398	422
Gemeentewerf	53	109	101
Bijdragen aan SCD/OCD	2.927	2.516	2.856
Arbeidsvoorwaardelijke kosten	101	208	184
Loon- en overige personeelskosten	8.645	8.198	9.091
Tractiekosten	691	807	504
Totaal	13.335	12.797	13.748

De hogere loonkosten hebben te maken met de eenmalige reservering van het vakantiegeld van € 290.000 (vanwege een wettelijke stelselwijziging) en de extra kosten inhuur vanwege de organisatieontwikkeling en inhuur op projecten. Deze extra kosten zijn of doorberekend naar projecten of door middel van een bijdrage uit een reserve afgedekt.

Het verschil op de tractiekosten bestaat uit een storting in de reserve van € 288.000 die op een andere plaats (conform begroting) is geboekt. De afwijking op de bijdrage aan het SCD/OCD wordt veroorzaakt door een fout in de begroting. De daadwerkelijke bijdrage ten opzicht van 2015 is verlaagd, maar door het wegvallen van de bijdrage IP&A Informatiseringportfolio en het CIO-office en een nagekomen afrekening uit 2015 ontstaat een verschil van € 340.000.

4.5.2 Personeel en organisatie

De formatie van het ambtelijk apparaat is opgenomen in onderstand overzicht.

Totaal overzicht kosten bedrijfsvoering	Begroting 2016	Rekening 2016	Bezetting 31-12-2016
Griffie	2,16	2,16	2,16
Directie	3,60	3,60	3,00
Concerncontrol	1,60	2,00	2,00
Staf	17,80	16,80	16,11
Programma's	2,50	1,60	1,00
Samenleving	22,90	16,27	14,46
Ruimte	63,78	67,92	67,55
Totaal	114,34	110,35	106,28

Overzicht formatie in fte's

De mutatie in de formatie wordt veroorzaakt door:

- de overgang van medewerkers naar Dienstverlening Drechtsteden in Dordrecht;
- de invulling van besluitvorming over de uitbreiding van formatie (oa in de kadernota 2017).

Participatiewet

De participatiewet geeft ons de verplichting om garantiebanen en participatieplekken in de organisatie te realiseren. In dat licht is er voor gekozen het aflopende contact met onze dienstverlener voor het bedrijfsrestaurant in te vullen middels participatieplekken. Samen met de stichting Sterk@Werk is dit per 1 januari 2017 gerealiseerd.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim over 2016 is gedaald naar 5,88%. Vanuit de cijfers over 2015 (10,7%) een substantiële afname. In 2016 is prioriteit gegeven aan personele zorg en begeleiding van zieke medewerkers. De afname van het ziekteverzuim is het gevolg van een daling van het langdurig verzuim.

Inhuur

De uitgaven voor inhuur zijn voor 2016 gestegen ten opzichte van 2015. Als gevolg van diverse vacatures die in verband met de reorganisatie tijdelijk (met inhuur) is ingevuld zijn de kosten voor inhuur hoger.

Overzicht kosten inhuur (x € 1.000,=)

Jaar	2012	2013	2014	2015	2016
Kosten	1.050	1.252	1.537	2.413	2.550

4.5.3 Financiële bedrijfsvoering

In 2016 is gestart met de invoering van de verplichtingenadministratie in de administratie van de gemeente Sliedrecht. Daarnaast zijn in 2016 de voorbereidingen getroffen voor de invoering van een tijdschrijfadministratie. Deze tijdschrijfadministratie is per 1 januari 2017 operationeel.

4.5.4 Organisatieontwikkeling

In het raadsprogramma 2014-2018 "Sliedrecht vooruit" is vastgelegd dat de ambtelijke organisatie zich verder moet ontwikkelen waarbij het zwaartepunt ligt op het toegroeien naar een regiegemeente.

In 2016 is de doorontwikkeling van de organisatie langs meerdere lijnen opgepakt:

- de samenwerking op het terrein van dienstverlening is gestart en ondergebracht bij de gemeente Dordrecht. Door Dienstverlening Drechtsteden (voorheen DKCC) wordt voor de gemeenten Sliedrecht, Alblasserdam, Hendrik Ido Ambacht en Dordrecht de directe dienstverlening aan onze burgers op het terrein van burgerzaken uitgevoerd. Tevens wordt de ontvangst aan onze balies in het gemeentekantoor uitgevoerd. Deze samenwerking heeft in 2016 steeds beter vorm gekregen, hetgeen geresulteerd heeft tot een goede beoordeling van de dienstverlening begin 2017;
- we zetten als gemeente in op het stimuleren van mobiliteit en talentontwikkeling van onze medewerkers. In het tweede kwartaal van 2016 heeft een groot aantal van onze medewerkers deelgenomen aan een Talent ontwikkelingstraject. Om de aandacht voor talentontwikkeling vast te houden en een verdere borging in onze organisatie te realiseren zijn we eind 2016 begonnen met de ontwikkeling van de Sliedrecht Academie. Belangrijkste doel daarvan is om met eigen talenten een intern trainings- en ontwikkelingsprogramma op te zetten, dat aansluit bij de ontwikkeling, die onze organisatie doormaakt, waarbij:
 - o de burger en de samenleving centraal staat;
 - o medewerkers de lokale situatie kennen en aansluiten bij de lokale vraag;
 - o medewerkers integraal werken en de uitvoering niet meer gekoppeld is aan een specifiek kennisgebied;
 - o we samenwerken in de regio Drechtsteden;

- we op gelijkwaardig niveau met onze partners samenwerken.
- In de eerste helft van 2016 is een analyse gemaakt van onze organisatie met als doel inzicht te krijgen in de maatregelen die nodig zijn voor de doorontwikkeling naar een regiegemeente. Dit heeft geresulteerd in het plan van aanpak "Muziek in de organisatie" waarbij we fasegewijs de doorontwikkeling te stand brengen. In de periode tot eind 2017 worden vier stappen doorlopen gericht om de andere manier van werken te leren en borgen. Als randvoorwaarden bij die andere manier van werken is besloten tot een reorganisatie, waarbij de inrichting van de organisatie meer aansluiting geeft om de nieuwe manier van werken te faciliteren. Eind 2016 werd het reorganisatieplan voorlopig vastgesteld en startte het adviestraject met de Ondernemingsraad.
- In 2016 is er veel aandacht geweest voor de personele zorg voor onze medewerkers. Dit was zowel gericht op het verminderen van uitval door ziekte en als op aandacht voor het voorkomen van overbelasting door werkdruk. Het ziekteverzuimpercentage, dat bij de start van 2016 nog veel te hoog was, is geleidelijk aan gedurende het jaar gedaald. Verder is vanaf 2015 begonnen met het instrument strategische personeelsplanning. Hiermee wordt er geïnvesteerd in een goede kwalitatieve en kwantitatieve opbouw van het personeelsbestand. In 2016 zijn alle periodieke gesprekken met de medewerkers gevoerd, waarin gesproken is over de toerusting van medewerkers op hun werk, opleidingswensen en mobiliteit.

4.6 Verbonden partijen

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overgedragen aan verbonden partijen. De gemeente blijft verantwoordelijk, maar voert de taken zelf niet meer uit. Deelname is gekoppeld aan specifieke doelstellingen. De gemeente neemt deel in verbonden partijen om bepaalde taken efficiënter of met meer kwaliteit te kunnen uitvoeren

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft (art. 1 BBV = Besluit Begroting en Verantwoording). Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen deelnemingen door de gemeente in publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen), privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (N.V.'s, B.V.'s, stichtingen, verenigingen etc.) en publiek-private samenwerkingsorganisaties (PPS-constructies).

Het college bestuurt en beheert de Verbonden Partijen conform de kaders die de raad heeft vastgesteld in de Nota Verbonden Partijen. De gemeente Sliedrecht heeft in de Nota Verbonden Partijen vastgesteld dat de paragraaf Verbonden Partijen van de Begroting fungeert als vigerend register van de regelingen waaraan een gemeente deelneemt.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en de mogelijk hieruit voortvloeiende risico's, besteden wij in de begroting en jaarrekening expliciet aandacht aan de verbonden partijen.

Deze paragraaf bevat (de wettelijk verplichte) informatie over de verbonden partijen van de gemeente, namelijk:

- Naam en Vestigingsplaats
- Deelnemers
- Type organisatie
- Doelstelling (openbaar belang)
- Financieel belang van de gemeente:
 - bij GR Gevudo en de privaatrechtelijke samenwerkingen;
 - de financieel bijdrage aan de overige GR-en is separaat in een tabel opgenomen;
- Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente
- Bestuurlijk vertegenwoordiger
- Relatie met programmabegroting
- Ontwikkelingen
- Uittredingsregeling

De inhoudelijke bijdrage vanuit de GR-en aan de beleidsdoelen van de gemeente is in de programmakaarten opgenomen.

De risico's zijn opgenomen in paragraaf 3.2 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' opgenomen.

4.6.1 Overzicht verbonden partijen

Overzicht van de verbonden partijen waarvan de gemeente Sliedrecht een financieel en bestuurlijk belang heeft.

Dit overzicht is onderverdeeld in:

- a. Gemeenschappelijke regelingen;
- b. Vennootschappen en coöperaties;
- c. Stichtingen en verenigingen.

Er zijn geen overige verbonden partijen waarin Sliedrecht deelneemt.

A. Gemeenschappelijke Regeling (GR)	
1. GR Drechtsteden	
Naam, Vestigingsplaats	GR Drechtsteden, Dordrecht
Deelnemers	Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht, Alblasserdam
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam (Wgr, art 8.1)
Doelstelling (openbaar belang)	Draagvlak te creëren voor een evenwichtige ontwikkeling van het gebied. Om deze doelstelling te realiseren en met inachtneming van de autonomie van de deelnemende gemeenten, behartigt Drechtsteden de gemeenschappelijke regionale belangen op de volgende terreinen: - Fysiek (volkshuisvesting, wonen, ruimtelijke ontwikkeling en ruimtelijk beheer, milieu, water, groen, publieke infrastructuur, economie, grondzaken, bereikbaarheid, recreatie en toerisme) - Sociaal (sociale zekerheid en -ontwikkeling, onderwijs en kennisinfrastructuur, arbeidsmarkt, sport en cultuur) - Bestuurlijke ontwikkeling en grotestedenbeleid - Staf- en ondersteunende diensten en de bedrijfsvoering - Sociaal- geografisch onderzoek Daarnaast heeft Drechtsteden als doelstelling zorg te dragen voor: a. de efficiënte en effectieve heffing en invordering van belastingen, voor de heffing en invordering waarvan de gemeenteraden van de gemeenten belastingverordeningen en kwijtscheldingsregels hebben vastgelegd, elk voor zover het hun gebied betreft; b. de uitvoering van de WOZ waaronder tevens wordt begrepen de administratie van vastgoedgegevens en het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden, elk voor zover het hun gebied betreft. (11de wijziging)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Drechtstedenbestuur (collegelid), Drechttraad (raadsleden fracties) en diverse portefeuillehoudersoverleggen (portefeuillehouders). Stemrecht in Drechttraad (=algemeen bestuur) op grond van inwoneraantal: 9,12%
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Tanis (Drechtstedenbestuur)
Relatie met programmabegroting	De Drechtsteden draagt vanuit haar verschillende onderdelen bij aan de speerpunten van beleid en reguliere taken binnen de programma's 1. Sociaal; 2. Economie, onderwijs en arbeidsmarkt; 3. Ruimte; en het ondersteunde programma Financiën en belastingen.
Ontwikkelingen	Op 5 juli 2016 een perspectiefnota 2016 gepresenteerd waarin de samenhang in en de focus op het rMJP is uitgewerkt. Financiële verwerking van het besluit over de intensiveringsvoorstellen voor 2017 in de concept Geactualiseerde Begroting GRD 2017 worden voor zienswijzen voorgelegd aan de gemeenten. In 2017 wordt de toetreding per 1 januari 2018 van de gemeente Hardinxveld-Giessendam tot de Drechtsteden verder voorbereid.
Uittredingsregeling	In artikel 54 van de GR is de uittreding geregeld. Een deelnemende gemeente kan uittreden door een daartoe strekkend besluit van haar bestuursorganen aan de Drechttraad te zenden. De Drechttraad bepaalt de voorwaarden voor de uittreding en de financiële en overige gevolgen. Uittreding kan niet eerder dan twee kalenderjaren nadat het uittredingsbesluit is genomen, tenzij de Drechttraad anders bepaalt.
2. GR Sociale Werkvoorziening Drechtwerk	
Naam, Vestigingsplaats	GR Sociale Werkvoorziening Drechtwerk Dordrecht
Deelnemers	Dordrecht, Zwijndrecht, Papendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht, Alblasserdam
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam (Wgr, art 8.1)
Doelstelling (openbaar belang)	Drechtwerk is opgericht om voor de deelnemende gemeenten uitvoering te geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). De algemene doelstelling van deze wet is om aan zoveel mogelijk voor de Wsw geïndiceerde inwoners van de aangesloten gemeenten een dienstbetrekking aan te bieden voor het verrichten van arbeid onder aangepaste omstandigheden.

	Per 1 januari 2015 is instroom in de Wsw niet meer mogelijk.
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Visser-Schlieker
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (collegelid). Stemrecht in algemeen bestuur op grond van inwoneraantal: 9,12%
Relatie met programmabegroting	Uitvoering van de participatiewet, waarbinnen de zoveel mogelijk Wsw-geïndiceerde inwoners aan passende arbeid geholpen worden. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan programma 1 Sociaal.
Ontwikkelingen	De invoering van de Participatiewet heeft invloed op Drechtwerk. De Wet sociale werkvoorziening bestaat niet meer waardoor er geen automatische instroom van SW'ers meer is bij Drechtwerk. Sinds eind 2014 is de transitie ingezet van Drechtwerk, gericht op het zoveel mogelijk in de markt onderbrengen van de BV's. Deze privatisering zal in 2017 grotendeels gerealiseerd zijn. Hierna zullen de resterende onderdelen ondergebracht zijn binnen de GRD/SDD.
Uittredingsregeling	In artikel 36 van de GR is de uittreding geregeld. Een deelnemende gemeente kan uittreden door een daartoe strekkend besluit van het college aan het Algemeen Bestuur te zenden. Het Algemeen Bestuur bepaalt de voorwaarden voor de uittreding en de financiële en overige gevolgen. Uittreding kan niet eerder dan twee kalenderjaren nadat het uittredingsbesluit is genomen, tenzij het Algemeen Bestuur anders bepaalt.
3. GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid	
Naam, Vestigingsplaats	GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid Dordrecht
Deelnemers	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beljerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam (Wgr, art 8.1)
Doelstelling (openbaar belang)	1. Het samenwerkingsverband heeft tot taak, vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur, en met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, een bijdrage te leveren aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten, teneinde een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied te bevorderen. 2. De behartiging van belangen geschiedt door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door middel van sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering ter zake van de taakvelden: • publieke gezondheid; • onderwijs; • jeugdzorg; • maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015; • ambulancezorg; • meldkamer ambulancevervoer; • geneeskundige hulpverlening. (4 ^{de} wijziging)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (collegelid). Stemrecht in algemeen bestuur op grond van inwoneraantal: 5%
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Visser-Schlieker
Relatie met programmabegroting	De Dienst Gezondheid & Jeugd (onderdelen GGD en BLVS) voert de taken uit op grond van de Wet Publieke Gezondheid (WPG), de Leerplicht en de aanpak van Voortijdig Schoolverlaten. Hierbij is aansluiting bij de volgende doelstellingen van de Dienst Gezondheid & Jeugd: 1. Het realiseren van gezondheidswinst en het verminderen van sociaal-economische verschillen, 2. Het bevorderen van ontwikkelingskansen voor, en participatie van inwoners (jeugd en ouderen in het bijzonder); 3. Het zorgen voor bescherming bij huiselijk geweld, het voorkomen en verminderen van sociale uitsluiting en het verbeteren van de kwaliteit van leven van kwetsbare groepen in de samenleving; 4. Op een vertrouwenwekkende en adequate manier optreden tijdens rampen en crisis waarin de publieke gezondheid wordt bedreigd en het voorkomen van maatschappelijke onrust bij kleinschalige incidenten.

	De Dienst Gezondheid & Jeugd heeft een taak bij de realisatie van de doelstellingen in programma 1. Sociaal, 2. Economie, arbeidsmarkt en onderwijs en 3. Ruimte. De Serviceorganisatie Jeugd ZHZ (SOJ) is als zelfstandig onderdeel aan de gemeenschappelijke regeling toegevoegd in 2014. De SOJ voert voor de gemeenten een groot deel van de nieuwe jeugdhulp taken uit, zoals deze aan gemeenten zijn overgedragen met de nieuwe Jeugdwet per 1-1-2015. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan programma 1. Sociaal, 3. Ruimte en 4. Bestuur, organisatie en veiligheid. De activiteiten van de RAV (ambulancedienst) worden bekostigd via de zorgverzekeraar. Er is geen directe relatie op de programmabegroting.
Ontwikkelingen	In 2017 is er geen nieuw beleid voorzien.
Uittredingsregeling	In artikel 47 van de GR is de uittreding geregeld. Een deelnemende gemeente kan uittreden door een daartoe strekkend besluit van het college aan het Algemeen Bestuur te zenden. Het Algemeen Bestuur bepaalt de voorwaarden voor de uittreding en de financiële en overige gevolgen. Uittreding kan niet eerder dan twee kalenderjaren nadat het uittredingsbesluit is genomen, tenzij het Algemeen Bestuur anders bepaalt.
4. GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Naam, Vestigingsplaats	GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid Dordrecht
Deelnemers	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Doelstelling (openbaar belang)	Het openbaar lichaam heeft tot doel: a. de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing, de geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding; b. een platform voor samenwerking te zijn voor aan hulpverlening gelieerde diensten, partners dan wel organisaties en andere openbare lichamen. (wijziging 2015)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	De burgemeester zit in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio. Stemrecht in algemeen bestuur met 17 gemeenten met elk 1 stem: 6%
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Burgemeester Van Hemmen
Relatie met programmabegroting	De Veiligheidsregio levert en bijdrage aan programma 4. Bestuur, organisatie en veiligheid.
Ontwikkelingen	Er is een meerjarenbeleidsplan (2017-2020).
Uittredingsregeling	De veiligheidsregio is een verplichte gemeenschappelijke regeling. De minister stelt, bij AmvB, de indeling van Nederland in regio's vast. Wanneer door een wijziging van de AmvB uittreding mogelijk zou worden en een gemeente daartoe zou overgaan regelt artikel 43 dat het Algemeen bestuur de voorwaarden voor uittreding bepaalt.
5. GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	
Naam, Vestigingsplaats	GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid Dordrecht
Deelnemers	Alblasserdam, Binnenmaas, Cromstrijen, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Korendijk, Leerdam, Molenwaard, Oud-Beijerland, Papendrecht, Sliedrecht, Strijen, Zederik en Zwijndrecht
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Doelstelling (openbaar belang) (excl de artikelen 3.; 5. en 6.)	1. De Omgevingsdienst kan adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de zorg voor het milieu en de leefomgeving en programma's en projecten uitvoeren op het gebied van milieu en de leefomgeving. 2. De Omgevingsdienst voert voor de colleges van de gemeenten in elk geval de volgende taken en bevoegdheden uit, met inachtneming van het door de deelnemers vastgestelde beleid: a. de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en de in artikel 5.1 van die wet genoemde wetten;

	b. de milieutaken op grond van andere wet- en regelgeving dan genoemd onder a, voor zover een of meer gemeenten besluiten tot mandatering van deze taken en bevoegdheden aan de Omgevingsdienst; c. de Algemene wet bestuursrecht en andere relevante regelgeving betreffende de procedures in samenhang met de taken genoemd onder a en b, met inbegrip van het adviseren, ondersteunen en vertegenwoordigen van de colleges in bezwaar- en beroepsprocedures; d. de Wet op de economische delicten en het coördineren van (opsporings-) overlegverbanden met alle handhavingpartners. 4. Met betrekking tot de reikwijdte, uitvoering en nadere invulling van de in de vorige leden genoemde taken worden door of namens het dagelijks bestuur schriftelijk werkafspraken gemaakt met het college. (3de wijziging)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Stemrecht in algemeen bestuur van 17 gemeenten en provincie Zuid-Holland op basis van omzet: 2,3%
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	De Omgevingsdienst levert een bijdrage aan programma 3. Ruimte.
Ontwikkelingen	In 2017 wordt een traject van doorontwikkeling in gang gezet om de organisatie voor te bereiden op met name de komst van de Omgevingswet. Samen met het bestuur en de opdrachtgevers zal worden onderzocht of en hoe de structuur, de sturing en cultuur bij OZHZ daarop goed kan worden afgestemd.
Uittredingsregeling	In artikel 40 van de GR is de uittreding geregeld. Een deelnemende gemeente kan uittreden na verkregen toestemming van zijn vertegenwoordigend orgaan en met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste één kalenderjaar. Het Algemeen Bestuur regelt, met een meerderheid van $\frac{3}{4}$ van de stemmen, de financiële en andere randvoorwaarden voor uittreding vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste drie maal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin het besluit tot uittreding wordt genomen.
6. GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch	
Naam, Vestigingsplaats	GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch Dordrecht
Deelnemers	De provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht, Drimmelen, Sliedrecht en Werkendam
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam (Wgr, art 8.1)
Doelstelling (openbaar belang)	Gemeenschappelijke belangen en taken van het openbaar lichaam zijn: a. het beschermen en ontwikkelen van natuurwaarden; b. het bewaren en ontwikkelen van het landschappelijk karakter; c. de zorg voor en ontwikkeling van de recreatie, in het rechtsgebied. (2de wijziging)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur(collegelid). Stemrecht in algemeen bestuur op grond van inwoneraantal: 12,49%
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	Het Parkschap levert een bijdrage aan programma 1. Sociaal. De gemeente Sliedrecht participeert gelet op de belangen voor de openluchtrecreatie, natuurbescherming en het bewaren en bevorderen van het landschapsschoon binnen het gebied van Parkschap nationaal park De Biesbosch.
Ontwikkelingen	In december 2016 is een uittredingsvoorstel aan het algemeen bestuur aangeboden. Het Parkschap wacht echter een uitspraak van de Belastingdienst over de Vpb-plicht af voor er overeenstemming is over finale kwijting. Hierdoor is vertraging in het proces opgetreden. Een raadsvoorstel voor uittreding wordt naar verwachting in de tweede helft van 2017 naar de gemeenteraad verzonden. Het college is voornemens per 1 januari 2018 uit de Gemeenschappelijke Regeling Parkschap Nationaal Park De Biesbosch te treden. De voorwaarden waarover in principe overeenstemming bestaat tussen het bestuur van het Parkschap en het college van B&W van de gemeente Sliedrecht zijn uittreding per 1 januari 2018 voor een som van € 1 miljoen, gerekend vanaf 1 januari 2017 tegen "finale kwijting". Dit bedrag is vrijwel gelijk aan zeven jaarlijkse bijdragen, dit is een in de jurisprudentie gehanteerde methode. Deze voorwaarden voor uittreding van de gemeente Sliedrecht zijn meermalen met het Parkschap besproken.
Uittredingsregeling	In artikel 44 van de GR is de uittreding geregeld: 1. Een deelnemer kan uittreden door toezending aan het Algemeen Bestuur van een daartoe strekkend besluit van haar bestuursorganen. Het Algemeen

	Bestuur besluit over de voorwaarden waaronder de uittreding geëffectueerd kan worden en regelt de financiële en overige gevolgen van de uittreding. 2. Tenzij het Algemeen Bestuur een kortere termijn bepaalt, kan de uittreding niet eerder plaatsvinden dan tegen 31 december van het tweede kalenderjaar volgend op de datum van het in het eerste lid bedoelde uittredingsbesluit. Besluitvorming in het Algemeen Bestuur is met een meerderheid van 3/4de van de stemmen.
7. GR Gevudo/ N.V. Huisvuilcentrale NH (HVC)	
Naam, Vestigingsplaats	GR Gevudo (Dordrecht)/ N.V. Huisvuilcentrale NH (HVC) (Alkmaar)
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Leerdam, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht, Zederik en Zwijndrecht.
Type organisatie	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Doelstelling (openbaar belang)	Het behartigen van aandeelhoudersbelangen van de deelnemers in NV HVC, in de ruimste zin des woords, en het daarbij uitoefenen van stemrecht in de aandeelhoudersvergaderingen van NV HVC. Doel van deze verbonden partij is om vanuit milieuverantwoord afvalbeheer een bijdrage te leveren aan een duurzame leefomgeving.
Financieel belang van de gemeente	GR Gevudo bezit 529 aandelen van de NV HVC. GR Gevudo heeft een aandelenbezit van 18,15% van het totaal. De gemeente Sliedrecht heeft een garantierisico-aandeel van 6,19% van het totaal van Gevudo.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur (collegelid) De GR Gevudo is aandeelhouder in HVC.
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	Genereert dividendinkomsten in het ondersteunende programma Financiën en belastingen. De operationele taken van GR Gevudo worden verzorgd door de gemeente Dordrecht.
Ontwikkelingen	Er is geen sprake van nieuw beleid.
Uittredingsregeling	In artikel 35 van de GR is de uittreding geregeld. Een deelnemende gemeente kan uittreden door een daartoe strekkend besluit van haar bestuursorganen aan het Algemeen Bestuur te zenden. Het Algemeen Bestuur bepaalt, met tenminste twee-derde meerderheid, de voorwaarden voor de uittreding en de financiële en overige gevolgen. Uittreding kan niet eerder dan één kalenderjaar nadat het uittredingsbesluit is genomen, tenzij het Algemeen Bestuur anders bepaalt.

B. Vennootschappen en coöperaties

8. Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Naam, Vestigingsplaats	Bank Nederlandse Gemeenten N.V. Den Haag
Deelnemers	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Type organisatie	Naamloze Vennootschap
Doelstelling (openbaar belang)	De Bank Nederlandse Gemeenten, opgericht in 1914, is een bank van en voor de overheid. De bank biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. De BNG heeft de hoogste rating voor kredietwaardigheid (triple A).
Financieel belang van de gemeente	De gemeente heeft 31.200 aandelen (0,0006%) in haar bezit. In 2015 is aan dividend € 17.784,- uitgekeerd.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Aandeelhouder
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Tanis
Relatie met programmabegroting	De BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Genereert dividendinkomsten in het ondersteunende programma Financiën en belastingen.
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden
9. Oasen N.V.	
Naam,	Oasen N.V.

Vestigingsplaats	Gouda
Deelnemers	Ca. 30 gemeenten zijn aandeelhouder
Type organisatie	Naamloze Vennootschap
Doelstelling (openbaar belang)	Drinkwater verzorging inwoners Sliedrecht
Financieel belang van de gemeente	Aantal aandelen: 24 (3,2%).
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Aandeelhouder
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	Oasen heeft als doel een duurzame en doelmatige drinkwatervoorziening binnen het verzorgingsgebied. Genereert dividendinkomsten in het ondersteunende programma Financiën en belastingen.
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.
10. Eneco N.V.	
Naam, Vestigingsplaats	Eneco N.V. Rotterdam
Deelnemers	Ca. zestig Nederlandse gemeenten zijn de aandeelhouders
Type organisatie	Naamloze Vennootschap
Doelstelling (openbaar belang)	Waarborg energievoorziening. ENECO is een energiebedrijf in de vrije energiemarkt.
Financieel belang van de gemeente	Aandelenpercentage (0,57%). In 2015 is € 492.771,- aan dividend uitgekeerd.
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Aandeelhouder (historisch bezit)
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	Genereert dividendinkomsten in het ondersteunende programma Financiën en belastingen.
Ontwikkelingen	Eneco is in 2017 gesplitst in een energiebedrijf en een netwerkgroep. Op 30 november 2016 is er besluitvorming in de BAVa over het splitsingsplan geweest, wat op 30 januari 2017 tot een feitelijk besluit tot splitsing van aandelen heeft geleid. Na afronding ontstaat de mogelijkheid voor overleg over het toekomstig aandeelhouderschap.
11. ROM-D N.V.	
Naam, Vestigingsplaats	ROM-D N.V. Dordrecht
Deelnemers	Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht, de Provincie Zuid-Holland, de BNG en het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR).
Type organisatie	De ROM-D is een publiek-privaat samenwerkingsverband en bestaat uit drie onderdelen: ROM-D Holding: de gemeenten van de Drechtsteden bundelen hun aandelenbelang in ROM-D Beheer en ROM-D Capital. Vanuit de Holding wordt de regionale promotie en acquisitie aangestuurd. ROM-D Beheer: naast de gemeenten nemen in de ROM-D Beheer ook private partijen als BNG Gebiedsontwikkeling en het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam deel. ROM-D Capital: Publiek kapitaal is ondergebracht in ROM-D Capital. Het kapitaal wordt gebruikt om de projecten die vanuit de ROM-D worden ontwikkeld van eigen vermogen te voorzien. Naast de gemeenten van de Drechtsteden neemt ook de Provincie Zuid-Holland deel aan ROM-D Capital. Overige publieke organen kunnen eveneens risicodragend kapitaal onderbrengen. Dankzij deze constructie kunnen winsten uit deelnemingen in winstgevende ontwikkelingen worden gebruikt om verliezen uit deelnemingen in herontwikkelingsprojecten te verevenen.
Doelstelling (openbaar belang)	Het versterken van de economische ontwikkeling van de Drechtsteden.
Financieel belang van de gemeente	Kapitaaldeelname met stemrechten via volmacht aan het Drechtstedenbestuur. ROM-D Holding NV Gemeente Sliedrecht € 127.819 (% 2,8) Dordtse Kil III CV Commanditair Kapitaal Sliedrecht € 163.247 (%1,5)
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Drechtstedenbestuur heeft zitting in de Holding N.V., met gemeentelijke volmacht.
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Tanis
Relatie met programmabegroting	Het ontwikkelen van Het Plaatje door ROM-D draagt bij aan programma 3. Ruimte. Genereert dividendinkomsten in het ondersteunende programma Financiën en belastingen.
Ontwikkelingen	Met de overige eigenaren wordt onderzocht wat de rol en functie van deze N.V. in de toekomst kan zijn. Naar verwachting wordt in de AvA van september 2017 een

	voorstel behandeld, nadat de colleges en raden hierover een zienswijze hebben ingediend.
12. Merwedelingelijn B.V.	
Naam, Vestigingsplaats	Merwedelingelijn B.V. (Gorinchem)
Deelnemers	Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Gorinchem, Giessenlanden, Leerdam, Geldermalsen.
Type organisatie	Besloten Vennootschap
Doelstelling (openbaar belang)	Deze B.V. heeft tot doel om in samenwerking te komen tot een verbetering van de Merwedelingelijn, onder meer door het realiseren van nieuwe stations c.a.
Financieel belang van de gemeente	Er is een aandelenpakket van 39% van het totaal (€ 250.000).
Bestuurlijk belang/ zeggenschap gemeente	Aandeelhouder, aandeelhouder tijdens de aandeelhoudersvergadering.
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Dijkstra
Relatie met programmabegroting	De Merwedelingelijn levert een bijdrage aan de programma's 2. Economie, arbeidsmarkt en onderwijs.
Ontwikkelingen	De doelen voor de gemeente Sliedrecht zijn bereikt: in 2016 is ook het voorplein van Station Sliedrecht gerealiseerd. In 2017 zijn de gesprekken over de toekomst van de BV gestart nu alleen in Gorinchem nog een station moet worden gerealiseerd. In 2017 worden alle nog lopende subsidietrajecten afgewikkeld, waaronder het Drechtstedelijke 'Manden Maken'.

C. Stichtingen en verenigingen

13. Stichting Bedrijvencentrum Sliedrecht	
Naam, Vestigingsplaats	Stichting Bedrijvencentrum Sliedrecht Sliedrecht
Deelnemers	-
Type organisatie	Stichting
Doelstelling (openbaar belang)	1. Het doel is a. Het ontwikkelen, verwerven, exploiteren, huren, verhuren en beheren van een bedrijvencentrum, speciaal gericht op startende ondernemers; b. Het verlenen van managementondersteuning aan startende ondernemers; c. Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords. 2. De stichting beoogt een kostendekkende exploitatie zonder winstoogmerk. 3. Het bestuur zal bij reglement vaststellen aan welke voorwaarden de ondernemer moet voldoen die ruimte wenst te huren in de bedrijvencentra van de stichting.
Financieel belang van de gemeente	De gemeente staat garant voor de hypothecaire lening die voor de bouw van het Bedrijvencentrum is aangegaan. Daarop wordt jaarlijks afgelost.
Bestuurlijk belang/zeggenschap gemeente	N.v.t. in verband met faillissement
Bestuurlijk vertegenwoordiger	Wethouder Van Rekom
Relatie met programmabegroting	N.v.t. in verband met uitgesproken faillissement.
Ontwikkelingen	Er is in 2015 een faillissement uitgesproken. De afwikkeling van de garantstellingen is nog onder handen. Onduidelijk is hoe lang deze afwikkeling duurt.

4.6.2 Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen

De budgetten voor de begroting 2016 zijn gebaseerd op de ingediende begrotingen 2016 van de desbetreffende GR-en, waarmee in de Kadernota reeds rekening is gehouden.

Bijdrage aan	Begroting 2016	Rekening 2015	Rekening 2016
Servicecentrum Drechtsteden (SCD)	2.350	2.765	2.650
Gemeentebelastingen Drechtsteden (GBD)	241	230	239
Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD)	68	69	69
Algemene bijdrage GR Drechtsteden	444	197	390
Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)	15.437	14.004	15.513
Subtotaal GR Drechtsteden	18.540	17.265	18.861
Dienst gezondheid & Jeugd ZHZ	980	985	986
Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland-Zuid	5.362	5.529	5.656
GR Drechtwerk	205	943	180
GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	1.339	1.232	1.395
GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	517	444	504
GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch	143	144	143
Subtotaal GR Overige	8.546	9.277	8.864
Totaal Gemeenschappelijke regelingen	27.086	26.542	27.725

Toelichting:

- Het verschil bij het SCD (€ 300K) is te verklaren doordat de reguliere bijdrage voor IP&A informatiseringportfolio en het CIO-office (totaal € 264.000) bij de herschikking van de budgetten in 2014 abusievelijk uit de begroting 2016 zijn weggenomen.

De doorbetalingen die niet geraamd waren geven aan de batenkant op de betreffende programma's een zelfde bedrag aan voordeel te zien en hebben daardoor geen effect op de uitkomsten van de jaarrekening 2016.

4.6.3 Financieel resultaat en omvang vermogen

bedragen * € 1.000					
Gemeenschappelijke regelingen	resultaat 2016 (bestemming)	eigen vermogen 1-1-2016	eigen vermogen 31-12-2016	vreemd vermogen 1-1-2016	vreemd vermogen 31-12-2016
Servicecentrum Drechtsteden (SCD)					
Gemeentebelastingen Drechtsteden (GBD)					
Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD)	1.508	6.183	5.468	85.251	60.736
Algemene bijdrage GR Drechtsteden					
Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)					
Subtotaal GR Drechtsteden	1.508	6.183	5.468	85.251	60.736
Dienst gezondheid & Jeugd ZHZ	767	4.694	4.963	29.287	83.240
Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland-Zuid					
GR Drechtwerk	535	2.580	1.224	39.879	32.212
GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	2.733	6.084	7.288	68.693	66.887
GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	1.734	1.805	3.125	6.085	4.907
GR Parkschap Nationaal Park De Biesbosch	nmb	829	nmb	1.700	nmb
Subtotaal GR Overige	5.769	15.992	16.600	145.644	187.246
TOTAAL Gemeenschappelijke regelingen	7.277	22.175	22.068	230.895	247.982
Privaatrechtelijke rechtspersonen	resultaat 2016 (bestemming)	eigen vermogen 1-1-2016	eigen vermogen 31-12-2016	vreemd vermogen 1-1-2016	vreemd vermogen 31-12-2016
Eneco Holding NV		5.350.000	5.310.000	4.551.000	4.502.000
Bank Nederlandse Gemeenten NV	369.000	4.163.000	4.486.000	145.317.000	149.483.000
Oasen NV		nmb		nmb	
Regionale ontwikkelingsmaatschappij Drechtsteden		nmb		nmb	
Totaal privaatrechtelijke rechtspersonen	369.000	9.513.000	9.796.000	149.868.000	153.985.000

4.7 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van de programma's zoals Openbare Ruimte, Verkeer en Vervoer, Ruimtelijke Ordening en Milieu, en Wonen. Het grondbeleid is opgenomen in de nota Grondbeleid Gemeente Sliedrecht 2015. Hierin staat beschreven dat de gemeente een actieve rol aanneemt als procesregisseur bij gebiedsontwikkeling en een facilitair grondbeleid voert, tenzij grote maatschappelijke opgaven vragen om een actief grondbeleid. Het proces, de instrumenten, de grondportefeuille, de financiële uitgangspunten en organisatie die daarbij horen, staan in de nota omschreven.

De richtlijnen voor het opstellen van begroting en jaarrekening (BBV) zijn per 1 januari 2016 gewijzigd. Sliedrecht voldoet aan deze richtlijnen (Notitie Grondexploitaties 2016). De 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG) vallen nu onder de materiële vaste activa. Dit zijn de projecten Watertorenterrein, Ziezo en Rivierdijk 737-769 (locatie Lanser). De overige gronden, Benedenveer en de gronden in het buitengebied vielen al onder de MVA.

Januari 2016 is de grondexploitatie van het Burg. Winklerplein / Bouwblok C vastgesteld. Deze maakt onderdeel uit van het beschikbaar gestelde krediet, maar valt daarmee ook onder de "bouwgronden in exploitatie".

4.7.1 Bouwgronden in exploitatie

De grondexploitaties worden jaarlijks geactualiseerd. De kosten en opbrengsten van het afgelopen jaar worden verwerkt, de restant ramingen worden geïndexeerd, nieuwe en/of gewijzigde inzichten worden verwerkt en alles wordt op basis van de huidige planning gefaseerd. Het resultaat wordt vergeleken met dat van vorig jaar. De raming van de jaarlijkse baten en lasten wordt vervolgens verwerkt in de begroting van het daaropvolgende jaar.

Het resultaat wordt gepresenteerd op nominale waarde. Dat is de werkelijke huidige waarde.

	Verwacht resultaat per 31-12-2015	Verwacht resultaat per 31-12-2016	Vershil
Stationspark II	713	763	50
Kerkbuurt 16-18	34	30	-4
Burg. Winklerplein	332	196	-136
Totaal	1.078	989	-89

Overzicht resultaten bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Baanhoek-West

Baanhoek West is met de Jaarrekening 2015 afgesloten.

Stationspark II

De planning is erop gericht dat uiterlijk in 2018 de resterende verkopen plaatsvinden, waardoor het plan met een positief resultaat in 2018 kan worden afgesloten. Het resultaat is iets verbeterd doordat er volgens de nieuwe richtlijnen van de BBV geen stortingen meer gedaan mogen worden in de reserve infra.

Kerkbuurt 16-18

De ontwikkelaar heeft een omgevingsvergunning voor de bouw gekregen. Er is nog een laatste poging ondernomen om het naastgelegen pand op Kerkbuurt 12 te betrekken bij dit project en dat is gelukt. De besluitvorming over een gemeentelijke bijdrage heeft in februari 2016 plaatsgevonden. Er is een aangepaste omgevingsvergunningsvergunning nodig. De verkoop en de start van de bouw wachten hierop. Pas dan wordt de grond gesaneerd. De bodemsanering vindt tijdens de bouw plaats om kosten te besparen. De saneringskosten schuiven daarom door naar later. Het doorschuiven van de kosten en opbrengsten heeft nauwelijks gevolgen voor het resultaat.

Burg. Winklerplein / Bouwblok C

Onderdeel van het Burg. Winklerplein en het beschikbaar gestelde krediet is de grondexploitatie voor bouwblok C. Hiervoor verwerft de gemeente de desbetreffende gronden, maakt deze bouwrijp en verkoopt deze aan de ontwikkelaar

4.7.2 Gronden onder de materiële vaste activa

Als de boekwaarde van de gronden onder de materiële activa hoger is dan de marktwaarde moet er een afwaardering plaatsvinden of een voorziening worden getroffen. Op de boekwaarde mogen geen kosten worden bijgeschreven.

Boekwaarde * per 31-12-2015	Toe-/afname boekwaarde 2016	Boekwaarde * per 31-12-2016	Afwaardering c.q. voorziening 2016	Boekwaarde * na afwaardering per 31-12-2016
4.092	-288	3.804	0	3.804

* = boekwaarde na afwaardering = marktwaarde

Overzicht boekwaarde gronden MVA (x € 1.000)

De totale voorziening voor de afwaardering bedraagt € 1.246.062. Voor nog te maken kosten tot en met 2018 is met de jaarrekening 2013 een voorziening gevormd. Het restant voor deze voorziening bedraagt € 44.099. De totale voorziening bedraagt € 1.290.161.

Watertorenterrein

Voor het Watertorenterrein is een voorontwerpbestemmingsplan in procedure gebracht. In 2014 is de procedure stopgezet, omdat vragen rezen over afzetmogelijkheden van de voorziene woningen op de huidige woningmarkt. Om die reden is de projectontwikkelaar toen gevraagd de behoefte aan het gewenste type woningen en de daarbij behorende prijsklassen beter te onderbouwen. In afwachting daarvan zijn de werkzaamheden aan het voorontwerpbestemmingsplan gestopt. Op een verzoek van de ontwikkelaar om een ontwerpbestemmingsplan toch in procedure te nemen is afwijzend beschikt. Het initiatief ligt in eerste instantie bij de projectontwikkelaar. Inmiddels komen gesprekken tussen gemeente en ontwikkelaar op gang.

Ziezo

Voor de locatie geldt een onherroepelijk bestemmingsplan. De ontwikkeling is in een impasse geraakt. De boekwaarde heeft inmiddels de marktwaarde bereikt. De locatie is inmiddels verkocht (2017).

Rivierdijk 769 (voormalige apotheek)

De locatie 'de apotheek' maakt onderdeel uit van de Locatie Lanser aan de Rivierdijk-West, ten zuiden van De Stoep. Als gevolg van de besluitvorming over dit project begin 2016 is de boekwaarde afgeschreven. Dit is in de bijbehorende kredietaanvraag bij de besluitvorming verwerkt.

De Driehoek

Het vigerende bestemmingsplan voor de ontwikkeling van De Driehoek niet meer actueel. Om die reden zijn de mogelijke uitgangspunten voor een nieuw bestemmingsplan voor De Driehoek in beeld gebracht en is een inrichtingsschets gemaakt. Eind 2015 is de gemeenteraad gevraagd, met het vaststellen van de startnotitie, aan te geven welke kaders zij van belang vindt voor het opstellen van een plan en een grondexploitatie voor bedrijventerrein De Driehoek. Wanneer de grondexploitatie is vastgesteld, kan het verwachte resultaat worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening. De boekwaarde per 1-1-2017 bedraagt € 1,7 mln en is aanzienlijk lager dan de marktwaarde. Hier valt dus een positief resultaat te verwachten.

Benedenveer

In 2016 is de grond ten behoeve van de Sporthal verkocht. Daardoor is de boekwaarde lager geworden. De resterende gronden in Benedenveer zijn bestemd voor de realisatie van woningen en/of bedrijven.

Gronden buitengebied

In 2012 zijn er conform het raadsbesluit van 21 juni 2011 gronden aangekocht in het landelijk gebied. Deze gronden kunnen gebruikt worden als ruilgronden voor het Recreatief Knooppunt of als grond ten behoeve van onze wateropgave.

4.8 Grote projecten

4.8.1 De ambitie van het college

Het college pakt door op de grote projecten. De ambitie rondom grote projecten is expliciet in het Uitvoeringsprogramma van het college vastgelegd onder ambitienummer 14 en daarbij kan ook het Recreatief Knooppunt worden betrokken (ambitienummer 8).

Rondom de grote projecten is capaciteit vrijgemaakt en stevig geïnvesteerd in het proces eromheen. Dit heeft in 2016 mooie resultaten opgeleverd met onder meer besluitvorming rondom het Burgemeester Winklerplein, Locatie Lanser en het Recreatief Knooppunt. Overigens zal rondom het Recreatief in 2017 nadere besluitvorming plaatsvinden. Verder is de voortgang op de sportaccommodatie Benedenveer het vermelden waard: de eerste paal werd geslagen en afronding/oplevering zal in 2017 plaatsvinden.

4.8.2 Stand van zaken

In de hierna volgende tabel zijn de hoofdlijnen van de voortgang op de projecten weergegeven. In de jaarrekening wordt niet uitgebreid ingegaan op de inhoud van de diverse projecten. Daarvoor doen de bijpraatsessies van de raad dienst.

Overzicht stand van zaken grote projecten

Nr.	Project	Resultaat	Toelichting
1.	Baanhoek-West	-	Geen nieuwe ontwikkelingen te melden.
2.	Staatsliedenbuurt	Bestemmingsplan vastgesteld 13 december 2016; samenwerkingsovereenkomst getekend	Uitvoering start in 2017.
3.	Recreatief Knooppunt	Besluitvorming 21 juni 2016	Verdere uitwerking planvorming in gang gezet.
4.	Sporthal Benedenveer	Bestemmingsplan	Bouw gestart.
5.	Watertorenterrein	-	Gesprekken met ontwikkelaar worden opnieuw gestart.
6.	Kerkbuurt	Besluitvorming 13 december 2016	Wandelpromenade wordt korter, waarbij Kerkbuurt-Oost (beperkt) autotoegankelijk wordt gemaakt; de wandelpromenade wordt aantrekkelijker gemaakt als verblijfsgebied; er wordt in het eerste kwartaal 2017 gekeken naar de mogelijkheden van een lift en/of roltrap/rolbaan
7.	BW-plein	Besluitvorming 26 januari 2016	Verwerving en bestemmingsplanprocedure gestart; scenario's ontwerpen inrichting openbare ruimte in voorbereiding
8.	Locatie Lanser	Besluitvorming 26 januari 2016	Voetbalkool gerealiseerd; bestemmingsplanprocedure in voorbereiding; afsprakenkader met ontwikkelaar afgerond. Ontwikkelaar wil niet slopen voor er een onherroepelijk bestemmingsplan ligt.
9.	De Driehoek	Besluitvorming 27 oktober 2015	Stedenbouwkundig plan en grondexploitatie in voorbereiding

4.8.3 Financieel kader

Voor de grote projecten zijn afspraken gemaakt over beschikbare financiële middelen. Hieronder wordt, in lijn met de bijpraatsessie van 13 juni 2016 weergegeven welke middelen benodigd zijn voor de totale projectportfolio.

Project en aard investeringen	Minimum	Maximum	Meest waarschijnlijk
Baanhoek-West	-	-	0
Staatsliedenbuurt (rotonde)	-	-	0
Recreatief Knooppunt	-	-	P.M.
Sporthal Benedenveer	-	-	0
Watertorenterrein	-	-	P.M.
Kerkbuurt	-	-	400 N
BW-plein	-	-	1.350 N
Locatie Lanser	-	-	990 N
Overige projecten (incl. 2.500 V Driehoek)			-3.442 V
Totaal benodigd			702 V

Overzicht benodigde middelen per project (x € 1.000; V = voordelig, N = nadelig)

Om een goed beeld te krijgen of er ruimte is voor individuele projecten, wordt continu gewerkt aan een integraal beeld. Bovenstaand overzicht wordt derhalve actueel gehouden en gespiegeld aan de beschikbare middelen. Voor wat betreft de beschikbare middelen gelden de volgende uitgangspunten.

- De algemene reserve wordt ingezet voor grote projecten;
- In de begroting is structurele ruimte opgenomen voor investeringen in de openbare ruimte (€ 100.000 in 2017, daarna € 200.000 per jaar)
 - Dit leidt tot een investeringspotentieel (uitgaande van 25 jaar en 3,0% rente) van ca. € 3,5 mln.;
 - Conform verslaggevingsregels: investeringen in openbaar gebied worden geactiveerd, waardoor kapitaallasten ook daadwerkelijk ten laste van de structurele ruimte komen;
 - Projecten worden gesplitst in plandeficit (ten laste van algemene reserve) en inrichting openbare ruimte (ten laste van de structurele ruimte);
- Opbrengstpotentieel verkoop gemeentelijk vastgoed kan, via de algemene reserve, ten gunste van grote projecten worden ingezet.
 - Totaal bedraagt dit potentieel ca. € 2,6 mln. (Kadernota 2016);
 - Een deel hiervan is gerealiseerd in 2015 en 2016 dus ten gunste van de algemene reserve gekomen; vanaf 2017 nog ca. € 2,0 mln. te realiseren.

Middelen grote projecten (x € 1.000)

Omschrijving	Bedrag
Algemene reserve per 31-12-2016 (voor resultaat 2016)	5.663
Opbrengstpotentieel vastgoed	2.000
Subtotaal incidentele middelen	7.663
Structurele ruimte begroting voor projecten-openbare ruimte	3.480
Totaal beschikbare middelen	11.143
Voordeel uit projecten	702
Financiële ruimte	11.845

Op grond hiervan is de conclusie dat er voldoende financiële ruimte is om een impuls te geven aan de grote projecten.

4.9 Bezuinigingen

Bezuinigingstaakstellingen zijn onderdeel van de begroting van de gemeente Sliedrecht en daarmee onderdeel van het reguliere budgetbeheer. De taakstellingen uit het programma STOER over de periode 2013-2015 zijn op deze wijze onderdeel van de reguliere begroting en gerealiseerd.

In het Raadsprogramma 2014-2018 heeft de raad bepaald dat wordt ingezet op een viertal bezuinigingssporen. Deze sporen zijn:

	2016
Vastgoed (na amendement)	€ 58.559
Subsidies	€ 50.000
Samenwerking en bedrijfsvoering	€ 109.000
Kostendekking, belasting en tarieven	€ 542.000
Totaal	€ 759.559

Vastgoed

In 2016 is er € 30.000 aan structurele bezuinigingen gerealiseerd. Ongeveer € 60.000 tot € 80.000 van de overige structurele bezuinigingen kan pas gerealiseerd worden nadat de ontwikkelingen omtrent De Lockhorst en De Stoep/Valk bekend zijn. Aan incidentele opbrengsten (verkoop van 2 gemeentewoningen) is er in 2016 € 245.000 gerealiseerd. Er moeten nog 7 gemeentewoningen worden verkocht. De totale opbrengstpotentie van het gemeentelijk vastgoed bedraagt vanaf 2017 ruim 2 mln.

Subsidies

Op 13 december 2016 heeft de raad het besluit "Subsidiebeleid Sociaal gemeente Sliedrecht 2017-2020 en bezuinigingsvoorstellen subsidies 'Gemeente Sliedrecht 2017-2018' genomen.

In 2016 is conform de opgaaf structureel € 50.000 bezuinigd. Met het raadsbesluit wordt in 2017 € 151.000 verder ingevuld. De taakstelling bedraagt voor 2017 € 230.000. Het verschil ad € 29.000 wordt gedekt uit de vrije ruimte in de begroting 2017.

Samenwerking en bedrijfsvoering

De realisatie van de bezuinigingen in 2016 is licht vertraagd. Van de taakstelling voor 2016 ad € 109.000 moet nog € 12.500 bezuinigd worden.

Kostendekking, belasting en tarieven

De geheven precariobelasting ad € 742.000 (oorspronkelijk 542.000 en aanvullend 200.000 bij de kadernota 2017) over de binnen de gemeentegrenzen vallende kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven is in 2016 gerealiseerd.

4.10 Rechtmatigheid

Voor de oordeelsvorming van het financieel beheer wordt, naast de getrouwheidcriteria, aandacht besteed aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

- Het begrotingscriterium;
- Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium;
- Het voorwaarden criterium.

Begrotingscriterium

Gedurende 2016 is in de exploitatie op 3 programma's van de begroting een overschrijding van de begrote lasten ontstaan van in totaal € 2.073.000. Op het programma Sociaal zijn bij twee thema's een overschrijding van € 468.000 geconstateerd, op het programma Ruimte bij vier thema's €1.594.000 en bij het programma Bestuur, veiligheid en organisatie per saldo €11.000.

Een bedrag van € 55.000 binnen het programma Sociaal telt mee als onrechtmatigheid omdat deze niet heeft geleid tot een aanpassing in de begroting.

In onderstaand overzicht is per programma en op thema niveau een toelichting gegeven op deze overschrijdingen.

Bij investeringen is sprake van overschrijdingen tot een totaalbedrag van € 2.000, waarvan € 2.000 als onrechtmatig meetelt. Deze zijn eveneens toegelicht.

Analyse begrotingsrechtmatigheid exploitatie (x € 1.000)

Programma	Omschrijving overschrijding	Overschrijding telt niet mee voor het oordeel	Overschrijding telt mee voor het oordeel
Sociaal	<i>Thema cultuurvoorzieningen</i>	252	55
	Binnen dit thema hebben de belangrijkste overschrijdingen betrekking op de exploitatie van het zalencentrum de lockhorst + Eur 198 en Bibliotheekwerk + Eur 109. De eerst genoemde overschrijding wordt volledig gecompenseerd door hogere opbrengsten, de tweede wordt voor de circa de helft gecompenseerd door hogere opbrengsten, de andere helft wordt veroorzaakt door het achteraf in rekening gebrachte deel van de kosten 2015 en 2016 voor inventaris, deze overschrijding telt mee voor het oordeel		
	<i>Thema zorg</i>	161	-
	Binnen dit thema betreft de belangrijkste overschrijdingen de opvang van asielzoekers/verblijfsgerechtigden welke volledig gecompenseerd wordt door hogere opbrengsten.		
	Totaal Exploitatie	413	55
Ruimte	<i>Thema Wegen, bruggen en riolen</i>	1.471	-
	Bij riolering zijn de investeringen tot een bedrag van Eur 1.379 in de exploitatie verantwoord. Hiertegenover staat een vrijval van de voorzieningen in de inkomsten verantwoord.		
	<i>Thema Milieu</i>	48	-
	Overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door de onderzoekskosten Chemours van Eur 60. Deze post is wel aan de Raad gemeld.		
	<i>Thema Afvalverwerking en inzameling</i>	38	-
	De overschrijding op huisvuil wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten.		
	<i>Thema beheer en openbare ruimte</i>	37	-
	De overschrijding wordt grotendeels veroorzaakt door meer onderhoud aan de watergangen en meer reparatie aan speeltoestellen		
	Totaal Exploitatie	1.594	-
Bestuur, veiligheid en organisatie	<i>per saldo diverse thema's</i>	11	-
	Totaal Exploitatie	11	-

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringen (x € 1.000)

Programma	Omschrijving overschrijding	Overschrijding telt niet mee voor het oordeel	Overschrijding telt mee voor het oordeel
Bestuur, veiligheid en organisatie	Aanschaf 3 st Trolley Air onkruidbestrijders(K)		2
	Totaal Exploitatie		2

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Door de raad zijn in verordeningen en besluiten verschillende aspecten van Misbruik en oneigenlijk gebruik (verder: M&O) opgenomen. Voor bestaande procedures wordt getoetst in hoeverre deugdelijke maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik worden genomen. Daarbij is de vooronderstelling gerechtvaardigd dat binnen de belangrijkste procedures al (informeel) adequate maatregelen zijn getroffen ter waarborging van de getrouwheid van de financiële verantwoording. Het M&O-beleid financiële rechtmatigheid betreft met name uitkeringen.

De verbijzonderde interne controles zoals uitgevoerd in het najaar van 2016 zijn uitgevoerd overeenkomstig de selecties zoals door de accountant vastgesteld. De uitkomsten van deze interne controles zijn gedeeld met de accountant en opgenomen in de management letter 2016. Op basis van deze management letter kan worden geconcludeerd dat voldaan is aan het misbruik en oneigenlijk criterium en dat daarmee het M&O beleid op een juiste en adequate wijze is uitgevoerd.

Voorwaardencriterium

Baten, lasten en balansmutaties zijn aan bepaalde voorwaarden verbonden waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wetten en regels van hogere overheden en de eigen gemeentelijke regelgeving. Door de raad zijn in verschillende verordeningen en besluiten voorwaarden opgenomen.

Ook voor dit criterium geldt dat op basis van de uitgevoerde verbijzonderde interne controles voldaan is aan het voorwaardencriterium.

4.11 Interbestuurlijk toezicht

Met het in werking treden van de Wet revitalisering generiek toezicht op 1 oktober 2012 wordt het toezicht geregeld van de ene op de andere bestuurslaag. Jaarlijks rapporteren we door middel van onze jaarrekening specifiek over de volgende onderwerpen: financiën, ruimtelijke ordening, omgevingsrecht, monumentenzorg, archief- en informatiebeheer en huisvesting verblijfsgechtigden. Het hierna gegeven overzicht is het resultaat van de stand van zaken van de genoemde onderwerpen.

FORMAT RAPPORTAGE INTERBESTUURLIJK TOEZICHT

Op te voeren door gemeente in P&C cyclus/jaarrekening

Financiën	Groen	TOELICHTING	
Er is structureel en reëel begrotingsevenwicht		De begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2020 zijn zowel in- als exclusief de incidentele baten en lasten structureel in evenwicht	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Ruimtelijke ordening	Groen	TOELICHTING	
De gemeente voldoet aan de in de Wet ruimtelijke ordening opgenomen verplichtingen inzake bestemmingsplannen, beheersverordeningen en structuurvisies		1 Er is een structuurvisie vastgesteld 2 Voor het gehele gebied gelden bestemmingsplannen Voor 1 gebied geldt een beheersverordening 3 Alle bestemmingsplannen en de beheersverordening zijn actueel	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Omgevingsrecht	Groen	TOELICHTING	
Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Milieu, Bouwen en Wonen			
De gemeente beschikt over een vastgestelde Verordening VTH		De verordening VTH is op 21 juni 2016 vastgesteld door de raad	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Monumentenzorg	Groen	TOELICHTING	
De gemeente beschikt over een deskundige adviescommissie m.b.t. de (rijks)monumenten		Door gewijzigde regelgeving is er minder werk voor deze commissie	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		
Archief- en Informatiebeheer	Oranje	TOELICHTING	
Het archief- en Informatiebeheer zijn op orde		Het archief is op orde. De archiefruimte is in 2016 goedgekeurd. In 2016 zijn forse stappen gezet op weg naar een volledig digitale informatiehuishouding, waarmee aan de basisvoorwaarden wordt voldaan om een verantwoorde informatiehuishouding te voeren (ontwikkeling kwaliteitssysteem, vaststellen Handboek Vervanging, aanschaf en inrichting beheerinstrument i-navigator voor het Documentair Structuurplan). Er zijn nog een beperkt aantal aanbevelingen en nog niet alle plannen gerealiseerd (de implementatie van het kwaliteitssysteem, een volledig ordeningsplan (DSP) en het Klant-, Zaak- en Archiefsysteem van Green Valley zijn in 2016 nog niet afgerond). Ook de uitrol van het nieuwe Document Management Systeem (DMS) van Alfresco en de gefaseerde vervanging van Mozaiq hebben vertraging opgelopen.	
Is er reden voor extra aandacht?	Ja	De gemeente moet voor het goed inlichten van digitaal, zaakgericht werken samen met het SCD de nodige maatregelen treffen c.q. uitvoeren. De gemeente informeert de provincie in 2017 separaat over de te nemen maatregelen en planning.	
Huisvesting Vergunninghouders	Groen	TOELICHTING	
Er is volledig en tijdig voldaan aan de halfjaartaakstelling en er is geen achterstand		Gevraagde informatie	Stand van zaken
		Voorsprong/achterstand per 1 januari van het verantwoordingsjaar	4
		Fase interventieladder op 1 januari (informatie opvragen en valideren)	
		Taakstelling eerste halfjaar van het verantwoordingsjaar	30
		In het eerste halfjaar gehuisveste vergunninghouders	36
		Voorsprong/achterstand per 1 juli van het verantwoordingsjaar	2
		Fase interventieladder op 1 juli (taakstelling gerealiseerd)	
		Taakstelling tweede halfjaar van het verantwoordingsjaar	34
		In het tweede halfjaar gehuisveste vergunninghouders	40
		Voorsprong/achterstand per 31 december van het verantwoordingsjaar	8
		Fase interventieladder op 31 december (taakstelling gerealiseerd)	
		eventuele toelichting	
Is er reden voor extra aandacht?	Nee		

Gemeente
Sliedrecht

Jaarrekening 2016

De Wijk Assistentie B.V.
Voor identificatiedoeleinden.
Behorend bij controleverklaring
d.d. 12 juli 2017

5. Jaarrekening

5.1 Grondslagen voor waardering en bepaling van het resultaat

5.1.1 Algemeen

De rekening is bestemd om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid en beheer en vormt het sluitstuk op de budgetcyclus. De rekening geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente en bepaalt achteraf de realiteitswaarde van de begroting, zowel cijfermatig als inhoudelijk.

Bij de samenstelling van de rekening zijn de betreffende voorschriften uit de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in acht genomen. Met name op de punten waar de eigenheid van de gemeente in het geding kan komen, is enige vrijheid toegestaan.

Volgens artikel 200 van de Gemeentewet zal de rekening vóór 15 juli in het jaar volgend op het dienstjaar door de gemeenteraad vastgesteld moeten zijn. Hiermee wordt voldaan aan één van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor het repressief (terughoudend) toezicht door de provincie.

De grondslag voor de algemene uitkering van het gemeentefonds is de septembercirculaire.

De verantwoording van de eigen bijdrage van het CAK vindt geheel plaats bij de Sociale Dienst Drechtsteden en wordt verrekend met de gemaakte kosten.

5.1.2 Waarderingsgrondslagen voor staat van baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

5.1.3 Waarderingsgrondslagen voor de balans

Immateriële vaste activa

Onder de immateriële vaste activa worden opgenomen:

- Kosten van onderzoek en ontwikkeling
- Bijdrage van activa van derden

De immateriële activa worden gewaardeerd op verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen. Voor kosten van onderzoek en ontwikkeling geldt een afschrijvingsduur van maximaal 5 jaar (artikel 34 b BBV). Voor bijdragen aan de activa in eigendom van wordt afgeschreven over de levensduur.

Materiële vaste activa

Onder de materiële vaste activa worden investeringen opgenomen die betrekking hebben op:

- De gemeentelijke organisatie:
 - gebouwen waarin gemeentelijke activiteiten zijn ondergebracht,
 - machines, apparaten, installaties, inventaris, vervoermiddelen e.d.,
- Objecten die door de gemeente geëxploiteerd worden:
 - gronden en terreinen, bedrijfsgebouwen en woonruimten etc.
 - evenals de infrastructuur van de gemeente: wegen, straten, bruggen, groenvoorziening, riolering, verkeersvoorzieningen e.d.

Activa met een meerjarig economisch nut zijn opgenomen tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de reeds vervallen afschrijvingstermijnen. De verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs wordt volgens de uitgangspunten van het BBV bruto geactiveerd. Onttrekkingen uit bestemmingsreserves maken geen deel uit van de verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs, maar worden over de gehele looptijd gecorrigeerd op de

berekende (afschrijvingen)lasten. Verkregen subsidies van derden worden wel direct in mindering gebracht op de verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs.

Waardering van activa met een meerjarig maatschappelijk nut vindt plaats tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs verminderd met de reeds vervallen afschrijvingstermijnen. Activering vindt plaats tegen de netto-verkrijgingprijs of vervaardigingsprijs. De erfpachtgronden zijn opgenomen onder de materiële vaste activa met een economisch nut. De afschrijvingstermijnen zullen in principe worden afgestemd op de verwachte economische levensduur. De afschrijvingstermijn voor de hiervoor genoemde materiële vaste activa zijn de volgende:

Activa	Afschrijvingstermijn
Archiefstellingen (verrijdbaar)	15 jaar
Automatisering - hardware	3 – 5 jaar
Automatisering - software	Afhankelijk functionaliteit
Begraafplaatsen – aanleg en uitbreiding	40 jaar
Beschoelingen singels (hardhout)	15 jaar
Brandweer – kleding/uitrukpakken	6 jaar
Brandweer – helmen	8 jaar
Brandweer – MSA pompen	15 jaar
Brandweer – Brandweerauto en brandkranen	15 jaar
Brandweer – Personeel/materiaalwagen	10 jaar
Brandweer – Overige auto's en rollend materieel	8 jaar
Centrale verwarmingsinstallaties	15 jaar
Elektronische apparatuur (telefoon, alarm)	10 jaar
Gebouwen – permanent	40 jaar (annuitair)
Gebouwen – semi-permanent	25 jaar (annuitair)
Gebouwen – noodgebouwen	10 jaar (annuitair)
Gebouwen – verbouwingen en aanpassingen	10 jaar (annuitair)
Gebouwen – inrichtingen van gebouwen	10 – 20 jaar (annuitair)
Gebouwen – renovatie	25 jaar
Grootschalige basiskaart	10 jaar
Grond	0 jaar
Hogedrukspuit	7 jaar
Houtversnipperaar	8 jaar
Luchtfoto's WOZ	4 jaar
Maaimachines	8 jaar
Mechanische installaties en machines	10 jaar
Reinigingsdienst – containers	10 jaar
Reinigingsdienst – voertuigen	8 jaar
Reinigingsdienst – vuilnisauto	8 jaar
Reinigingsdienst – 1000 liter containers	10 jaar
Reinigingsdienst – minicontainers	10 jaar
Restauratie oud archief	5 jaar
Rioleringen - aanleg en renovatie	40 jaar
Rioleringen – vacuumininstallaties	20 jaar
Reproductieapparatuur	5 jaar
Ruimen van graven	10 jaar
Schaftwagens	15 jaar
Sneeuwschuivers (groot en klein)	10 jaar
Sportvelden – renovatie/herstel trainingsveld	10 jaar
Sportvelden – renovatie/herstel speelvelden	20 jaar
Sportvelden – renovatie/herstel kunstgrasvelden	15 jaar
Sportterreinen, aanleg en inrichting	25 jaar
Sportzaal – vouwwanden	10 jaar
Sportzaal – renovatie kleed- en doucheruimte	10 jaar
Sportzaal – renovatiedoucheruimte	10 jaar
Stemmachines	10 jaar
Taxatiekosten WOZ	4 jaar
Terreinen, aanleg en inrichting	25 jaar

Verkeerstellers	10 jaar
Vervoermiddelen en materieel	8 jaar
Vloerbedekking/stoffering	10 jaar
Aantrilplaat	10 jaar
Zoutstrooiers	10 jaar

Overzicht afschrijvingstermijn per soort actief economisch nut

Activa	Afschrijvingstermijn
Lichtmasten	25 jaar
Aanleg, cq renovatie sportvelden (excl. aankoop grond)	20 jaar
Renovatie speelplaatsen, parken	20 jaar
Asfalt deklagen	20 jaar
Herstraten	20 jaar
Lichtmastarmaturen	15 jaar
Baggeren singels	10 jaar
Duikers	10 jaar
Drainage	10 jaar

Overzicht afschrijvingstermijn per soort actief maatschappelijk nut

Met uitzondering van de gebouwen worden alle investeringen met jaarlijks gelijke bedragen afgeschreven (lineair). Slijdrecht schrijft gebouwen, gezien de waardeontwikkeling, af op annuïteitenbasis. Indien er nauwelijks sprake is van waardevermindering en er voor het uitvoeren van planmatig onderhoud bijtijds wordt gespaard, is het reëel om hierbij op basis van annuïteiten af te schrijven.

Op activa die in de loop van het jaar zijn aangeschaft, wordt afgeschreven met ingang van het eerstvolgende boekjaar na ingebruikname.

Vanaf 2011 is bij de bepaling van de afschrijving voor het eerst rekening gehouden met een restwaarde. Als gevolg van de restwaarde dalen de af te schrijven bedragen en daarmee ook de jaarlijkse afschrijvingskosten. De restwaarde is bepaald op 25% van de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs.

De boekwaarden van activa die commercieel worden gebruikt bedragen niet meer dan de waarden in het economisch verkeer. Bij overstijging hiervan zal extra afschrijving plaatsvinden tot het niveau van de economische waarde.

De erfpachtgronden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met de toegerekende algemene beheerskosten en verminderd met de gerealiseerde verkopen. De erfpachtgronden zijn opgenomen onder de materiële vaste activa met economisch nut. Voor verdere informatie wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid.

Financiële activa

Onder financiële vaste activa vallen de kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen, overige uitzettingen (verstrekkingen) met een looptijd langer dan een jaar. De waardering is tegen nominale waarde (verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terugontvangsten). Bij een noodzakelijke afwaardering, wanneer de marktwaarde duurzaam lager is dan de verkrijgingsprijs, van financiële activa wordt het verschil in één keer als last genomen.

Voorraden

De onderhanden werken (bouwgrondexploitaties) zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermeerderd met de vervaardigingskosten en verminderd met de opbrengsten wegens gerealiseerde verkopen en ontvangen (rijks)subsidies. Grondexploitaties worden op basis van de eindwaarde aan het eind van de planning verrekend met de algemene reserve. Geraamde verliezen worden per plan tegen netto contante waarde voorzien.

Tussentijdse winstneming

Voor tussentijdse winstneming worden onderstaande vuistregels gehanteerd:

1. Alle kosten van een complex zijn al geheel gedekt door gerealiseerde verkopen en elke verdere verkoop is dus pure winst.
2. Een variant hierop is dat bijna alle kosten zijn gemaakt en de behoedzaam geraamde nog te maken laatste kosten geheel zijn gedekt door de gerealiseerde verkopen.
3. De gerealiseerde verkopen overtreffen de gemaakte kosten en de behoedzaam geraamde nog te verkrijgen verkoopopbrengsten zijn aanmerkelijk hoger dan de behoedzaam geraamde nog te maken laatste kosten. Deze situatie kan zich voordoen bij locaties met een relatief grote winstgevendheid. Er is sprake van gerealiseerde winst wanneer de inschatting van de nog te maken kosten actueel is.
4. Verkopen worden met een voorgecalculeerde winst gerealiseerd in een goed beheersbaar (resterend) productieproces. De voorgecalculeerde winst kan dan, onder deze relatief zekere omstandigheid, naar rato van de voortgang als gerealiseerd worden beschouwd (percentage of completion methode). Veelal wordt een dergelijke situatie "uitbesteed" aan een projectontwikkelaar die daadwerkelijk in staat is een goed beheersbaar (resterend) verkoop – en productieproces te organiseren en te realiseren maar deze situatie zal niet vaak voorkomen.

Liquide middelen, vorderingen en overlopende activa

De desbetreffende balansposten zijn uitgedrukt in netto bedragen, volgens de nominale waarde methode. De vorderingen en overlopende activa zijn bepaald volgens het stelsel van baten en lasten.

Eigen vermogen en voorzieningen

De reserves en voorzieningen zijn na verwerking van de financiële mutaties tegen de boekwaarden opgenomen. Aan de betreffende reserves en voorzieningen wordt geen rente toegevoegd, behalve de reserve die dienen ter dekking van kapitaallasten. De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en gebaseerd op de informatie die ten tijde van het opstellen van de jaarrekening beschikbaar was.

De gewijzigde regelgeving BBV vanaf 1 januari 2017 schrijft voor dat (vervangings-)investeringen moeten worden geactiveerd en dat alleen groot onderhoud ten laste komt van de voorziening. Dit betekent dus dat de onderhoudsegalisatievoorzieningen per balansdatum in principe enkel posten bevat die betrekking hebben op groot onderhoud.

Opgenomen langlopende geldleningen en waarborgsommen

Deze leningen zijn opgenomen voor de oorspronkelijke waarden, verminderd met de gedane aflossingen conform de overeengekomen aflossingsschema's. Voor zover mogelijk worden leningen met een hoge rente afgelost door gebruikmaking van overliquiditeit dan wel het aantrekken van nieuwe leningen met een lagere rente. Per saldo moet echter sprake zijn van een voordeel. Boeterente als gevolg van vervroegde aflossingen worden in één keer ten laste van de exploitatie verantwoord.

Kortlopende schulden en overlopende passiva

De schulden en overlopende passiva zijn opgenomen voor de nominale waarden. Voor zover binnen de jaarlijkse exploitatie nog uitgaven of inkomsten waren te verwachten, zijn die in de betreffende balansbedragen opgenomen volgens het stelsel van lasten en baten.

De voorzieningen die gevoed zijn vanuit voorschot bedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren zijn afzonderlijk opgenomen onder de overlopende passiva.

Risico's

De risico's worden beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van het jaarverslag.

5.2 Gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten

Overzicht gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten (x € 1.000)

Overzicht H: Overzicht resultaat 2016 conform BBV

	Raming 2016 vóór wijziging			Raming 2016 ná wijziging			Realisatie 2016		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Programma 1 Sociaal	1.472.880	18.395.402	-16.922.522	1.885.465	18.977.601	-17.092.136	3.355.403	19.322.230	15.966.827
Programma 2 Economie, arbeidsmarkt en onderwijs	8.775.966	17.878.279	-9.102.313	11.884.566	24.311.295	-12.426.729	10.281.929	19.803.522	9.521.593
Programma 3 Ruimte	6.569.895	12.881.075	-6.311.180	6.984.214	13.966.093	-6.981.879	8.851.557	15.290.390	6.438.834
Programma 4 Bestuur, veiligheid en organisatie	690.063	6.945.924	-6.255.861	680.873	8.184.610	-7.503.737	642.683	8.195.495	7.552.812
Programma 5 Financiën	-428.964	581.497	-1.010.461	57.889	2.288.031	-2.230.142	40.651	759.582	718.932
Sub-totaal gerealiseerde baten en lasten programma's	17.079.840	56.682.177	-39.602.337	21.493.007	67.727.630	-46.234.623	23.172.222	63.371.220	40.198.998
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	4.284.000	0	4.284.000	4.374.000	0	4.374.000	4.350.959	-	4.350.959
Algemene uitkeringen	34.442.889	0	34.442.889	22.398.322	0	22.398.322	22.455.968	0	22.455.968
Integratie-uitkering Sociaal domein	0	0	0	12.519.017	0	12.519.017	12.519.017	0	12.519.017
Dividend	646.000	31.934	614.066	646.000	31.934	614.066	620.262	105.489	514.773
Saldo financieringsfunctie	873.474	453.993	419.481	873.474	453.993	419.481	970.582	225.710	744.872
Saldo compensabele BTW en uitkering BTW-compensatiefonds			0			0			-
Overige algemene dekkingsmiddelen (programma 2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sub-totaal algemene dekkingsmiddelen	40.246.363	485.927	39.760.436	40.810.813	485.927	40.324.886	40.916.788	331.199	40.585.589
Onvoorzien	0	61.100	-61.100	0	0	0	0	0	-
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	57.326.203	57.229.204	96.999	62.303.820	68.213.557	-5.909.737	64.089.010	63.702.419	386.591
Toevoeging / onttrekking aan reserves									
Programma 1 Sociaal	147.148	70.480	76.668	405.148	70.480	334.668	405.148	70.480	334.668
Programma 2 Economie, arbeidsmarkt en onderwijs	125.216	266.734	-141.518	3.974.769	266.734	3.708.035	1.097.771	115.171	982.600
Programma 3 Ruimte	216.867	108.105	108.762	1.309.050	449.105	859.945	848.210	477.832	370.377
Programma 4 Bestuur, veiligheid en organisatie	530.602	288.000	242.602	3.416.487	2.025.885	1.390.602	2.651.319	1.378.584	1.272.735
Programma 5 Financiën	0	383.513	-383.513	3.224.668	3.608.181	-383.513	3.280.860	5.476.254	2.195.394
Sub-totaal toevoeging/onttrekking aan reserves	1.019.833	1.116.832	-96.999	12.330.122	6.420.385	5.909.737	8.283.307	7.518.322	764.986
Gerealiseerd resultaat	58.346.036	58.346.036	0	74.633.942	74.633.942	0	72.372.317	71.220.741	1.151.576

5.3 Analyse van de financiële afwijkingen per thema

De jaarrekening sluit met een positief saldo van € 1.151.576. De analyse van de afwijkingen boven de € 25.000 op themaniveau zijn in deze paragraaf beschreven.

5.3.1 Programma Sociaal

Overzicht financiële afwijking programma sociaal (x € 1.000)

Thema	Gewijzigde begroting	Realisatie	Afwijking
Cultuurvoorzieningen	920	988	-68
Integraal jeugdbeleid	278	276	2
Sport- en recreatievoorzieningen	1.556	1.449	107
Zorg	14.003	12.919	1.084
Totaal	16.757	15.632	1.125

Toelichting:

Thema cultuurvoorziening € 68.000 nadeel

Het nadelig resultaat op het thema cultuurvoorziening bestaat voor € 55.000 uit het feit dat er op het bibliotheekwerk extra kosten voor de inventaris van de Bibliotheek zijn gemaakt in verband met een verhuizing naar een andere locatie. Het overige nadeel van € 13.000 bestaat uit verschillende kleine afwijkingen binnen het thema cultuurvoorziening.

Thema sport- en recreatievoorziening € 107.000 voordeel

Het voordelig resultaat op het thema sport- en recreatievoorziening wordt voor € 28.000 veroorzaakt door lagere kapitaallasten voor het voetbalcomplex de Lockhorst als gevolg van het feit dat de bijdrage in de accommodatie van V.V. Sliedrecht nog niet heeft plaatsgevonden. Daarnaast bestaat een voordeel van € 35.000 op het fitnessparcours waar nog geen kosten voor zijn gerealiseerd in 2016. Het budget van € 35.000 is bij de resultaatsbestemming van 2015 ter beschikking gesteld voor 2016, en zal worden gebruikt in het boekjaar 2017, deze post zal dus bij de resultaatsbestemming van 2016 worden meegenomen. Tot slot bestaat er een voordeel van € 39.000 als gevolg van onderhoud wat niet heeft plaatsgevonden, lagere kapitaallasten en hogere huuropbrengsten.

Thema zorg € 1.084.000 voordeel

Het voordelig resultaat op het thema zorg wordt veroorzaakt door een voordeel op de individuele voorzieningen WMO. Binnen de individuele voorzieningen WMO bestaat een voordeel op het aandeel in het voorlopig resultaat beschermd wonen 2016 van € 654.000. Mede als gevolg van regionale lobby heeft het rijk de bijdrage voor beschermd wonen verhoogd waarvoor in 2016 nog geen uitgaven voor zijn gemaakt. De afrekening van het definitieve resultaat beschermd vindt met de deelnemers - waaronder de Gemeente Sliedrecht - plaats in 2017. Daarnaast zijn er nagenoeg geen kosten gemaakt voor respijtzorg waardoor er een voordeel van € 209.000 ontstaat bij de lokale middelen ondersteuning/waardering mantelzorgers. De gemeente Sliedrecht is in samenwerking met drie aanbieders in 2016 gestart met respijtzorg. Als gevolg van het feit dat er geen ervaringscijfers zijn op dit gebied is het inschatten van de lasten in de begroting complex. Met betrekking tot de inloof functie (als voorportaal integrale zorg) en cliëntondersteuning (als onderdeel van maatschappelijke ondersteuning) is een voordeel ontstaan van € 95.000 omdat de uiteindelijke uitgaven op een lager niveau liggen dan de ontvangen rijksbijdragen. De definitieve afrekening overgedragen regelingen sociale dienst 2016 heeft geleid tot een aanvullende afrekening van verschillende regelingen, per saldo een voordeel van € 114.000. Daarnaast heeft de service organisatie jeugd 2016 afgesloten met een nadelig aandeel voor de gemeente Sliedrecht van € 72.000.

Het overige voordeel van € 84.000 bestaat uit verschillen kleine afwijkingen binnen de individuele voorzieningen WMO.

5.3.2 Programma Economie, arbeidsmarkt en onderwijs

Overzicht financiële afwijking programma economie, arbeidsmarkt en onderwijs (x € 1.000)

Thema	Gewijzigde begroting	Realisatie	Afwijking
Opgroeien en onderwijs	2.624	2.435	189
Verkeer- en vervoersbeleid	404	430	-26
Inkomen	1.005	872	133
Werk- en ondernemerschap	4.100	4.224	-124
Expl. Bouwgronden en wijken	586	578	8
Totaal	8.719	8.539	180

Toelichting:

Thema opgroeien en onderwijs €189.000 voordeel

Het voordeel op het thema opgroeien en onderwijs wordt voor € 110.000 verklaart door een voordeel op de kinderopvang. In 2015 is het peuterspeelzaalwerk binnen Sliedrecht geharmoniseerd. Vanaf dat moment konden werkende ouders een inkomensafhankelijke bijdrage van het Rijk krijgen voor de ouderbijdrage aan de peuterspeelzaal. Niet-werkende ouders krijgen deze bijdrage niet vanuit het Rijk en zijn aangewezen op een gemeentelijke subsidie. Omdat vooraf niet duidelijk is hoeveel ouders daadwerkelijk in aanmerking komen voor de rijksbijdrage, kan vooraf niet (exact) bepaald worden wat de hoogte van het subsidiebedrag moet zijn. In 2016 is gebleken dat er meer werkende ouders gebruik hebben gemaakt van peuterspeelzaalwerk dan verwacht. Daarnaast heeft in 2016 een uitkering plaatsgevonden van waterschade Griendencollege van € 47.000. Het overige voordeel van € 32.000 bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema verkeer- en vervoersbeleid € 26.000 nadeel

Het nadeel op het thema verkeer- en vervoersbeleid wordt voor € 40.000 verklaart door hogere kosten reconstructie aansluiting Ouverture A15 voor het aanpassen van de infrastructuur in de vorm van het noodzakelijk verleggen van een kabel door Stedin. Op het moment van behandelen van het raadsvoorstel m.b.t. de financiering van de meerkosten reconstructie aansluiting Ouverture-A15 (Raad 21/6-2016) werden nog onderhandelingen gevoerd met Stedin over het nut en de noodzaak van het verleggen van de kabel. Met Stedin is afgesproken om na afronding van de werkzaamheden nadere afspraken te maken over de kosten(verdeling). Om die reden is in het raadsvoorstel het mogelijk alsnog optreden van deze kosten als risico aangegeven om de afronding van het project niet te blokkeren. Daarnaast bestaat er een voordeel op dit thema van € 14.000 welke bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema inkomen € 133.000 voordeel

Het voordeel op het thema inkomen wordt voor € 66.000 verklaart doordat er in de begroting voorzichtig geprognostiseerd is ten aanzien van de bijdrage Wet Werk en Bijstand. De definitieve afrekening overgedragen regelingen sociale dienst 2016 heeft geleid tot een aanvullende afrekening van verschillende regelingen, per saldo een voordeel van € 44.000. Daarnaast bestaat er een voordeel van € 23.000 op dit thema welke bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema werk- en ondernemerschap € 124.000 nadeel

Het nadelig resultaat op het thema werk- en ondernemerschap wordt voor € 141.000 verklaart doordat er voor de garantstelling voor het bedrijvencentrum Sliedrecht een voorziening is getroffen welke in de begroting 2016 nog als risico werd geclassificeerd in het weerstandsvermogen. Daarnaast bestaat er een voordeel van € 17.000 op dit thema welke bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

5.3.3 Programma ruimte

Overzicht financiële afwijking programma ruimte (x € 1.000)

Thema	Gewijzigde begroting	Realisatie	Afwijking
Woonruimtezaken	-68	-45	-23
Afvalinzameling en verwerking	0	-16	16
Beheer openbare ruimte	2.321	2.309	12
Milieu	718	764	-46
Ruimtelijke ordening	986	908	78
Wegen, bruggen en riolen	2.165	2.148	17
Totaal	6.122	6.068	54

Toelichting:

Thema milieu € 46.000 nadeel

Het nadelig resultaat op het thema milieu wordt voor € 60.000 verklaart door hogere kosten van het onderzoek PFOA (steekproef) omwonenden Chemours. Daarnaast bestaat er een voordeel van € 14.000 op dit thema welke bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema ruimtelijke ordening € 78.000 voordeel

Het voordelig resultaat op het thema ruimtelijke ordening wordt verklaart door een resultaat op bouwvergunningen. De kosten voor bouwvergunningen zijn €33.000 lager dan begroot doordat er minder inhuur van expertise voor de afgifte van bouwvergunningen onderdeel bodemkwaliteit noodzakelijk bleek. Daarnaast zijn de werkelijke opbrengsten op de leges bouwvergunningen circa 4% hoger dan begroot zijnde € 19.000. Tot slot is er voor de invoering van de nieuwe wet VTH (Veiligheid, Toezicht en Handhaving) in 2016 een budget voor € 20.000 opgenomen waarvan een kwart is gerealiseerd. De werkzaamheden lopen over het jaar heen en bij de resultaatsbestemming van 2016 zal € 15.000 worden overgeheveld naar 2017.

5.3.4 Programma Bestuur, veiligheid en organisatie

Overzicht financiële afwijking programma bestuur, veiligheid en organisatie (x € 1.000)

Thema	Gewijzigde begroting	Realisatie	Afwijking
Bedrijfsvoering	-108	162	-270
Begroten en verantwoorden	314	314	0
Bestuur	3.243	3.213	30
Communicatie en voorlichting	40	42	-2
Dienstverlening	531	472	59
Fysieke veiligheid	1.435	1.445	-10
Sociale cohesie	658	632	26
Totaal	6.113	6.280	-167

Toelichting:

Thema bedrijfsvoering € 270.000 nadeel

Het nadelig resultaat van het thema bedrijfsvoering wordt verklaart door een nadelig resultaat op het SCD van € 340.000 doordat de reguliere bijdrage voor IP&A informatiseringportfolio en het CIO-office van € 270.000 bij de herschikking van de budgetten abusievelijk uit de begroting zijn weggenomen en er voor 2015 nagekomen afrekeningen zijn ontvangen van € 76.000. Daarnaast is een voordeel van € 92.000 gerealiseerd op de financiering in 2016. In 2016 is bij de 2e tussenrapportage al een rentevoordeel van € 120.000 ingeboekt. Bij de jaarrekening bleek dit voordeel nog € 92.000 hoger als gevolg van de lage rentekosten. Het overige nadeel van € 22.000 op dit thema bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema bestuur € 30.000 voordeel

Het voordeel op het thema bestuur wordt verklaard door een voordeel op het raadhuis van € 23.000. In de zomer van 2016 is het dak schoongemaakt en hiervoor is een budget aanwezig voor € 25.000. De kosten hiervoor bedragen € 12.000 en zullen worden gemaakt in het boekjaar 2017, de daarmee gemoeide kosten van € 12.000 komen dan ook tot uiting in de resultaatsbestemming 2016. Het overige voordeel van € 7.000 op dit thema bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

Thema dienstverlening € 59.000 voordeel

Het voordeel op het thema dienstverlening wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere legesinkomsten vanuit burgerzaken. De legesinkomsten vallen hoger uit dan in eerste instantie werd verwacht en was niet eerder gemeld omdat de facturen vanuit de DD in november 2016 werden doorgestuurd naar de gemeente Sliedrecht, waardoor een goede analyse niet eerder mogelijk is geweest.

Thema sociale cohesie €26.000 voordeel

Het voordeel op het thema sociale cohesie wordt veroorzaakt door een lagere uitgave aan de deelname van het regionale veiligheidsproject, cameratoezicht op station Sliedrecht is niet uitgevoerd en de urenbesteding BOA's zijn lager uitgevallen dan begroot, als gevolg van personele capaciteitsproblemen bij de gemeente Papendrecht.

5.3.5 Programma Financiën

Overzicht financiële afwijking programma Financiën (x € 1.000)

Programma 5: Financiën					
Bedragen x € 1.000					
Thema	Rekening 2015	Raming 2016	Raming 2016 incl. alle wijzigingen (1)	Rekening 2016 (2)	Verschil tussen (1) en (2)
Algemene heffingen					
Lasten	539	1.129	2.774	1.091	1.683
Baten	38.345	39.817	40.869	40.957	89
Saldo van baten en lasten	37.807	38.689	38.095	39.867	1.772
Verrekening met reserves	3.151-	384-	384-	2.195-	1.812-
Gerealiseerd resultaat	34.656	38.305	37.711	37.671	40-
Totaal gerealiseerd resultaat	34.656	38.305	37.711	37.671	40-

Toelichting:

Het nadelig resultaat op het programma financiën van € 40.000 wordt verklaard omdat op de post incidenteel een nadeel is ontstaan van € 34.000 vanwege de inzet om het niveau van de voorziening op de debiteuren op balansdatum op het gewenste niveau te krijgen. Op de algemene uitkering en de integratie uitkering Sociaal Domein is een voordeel gerealiseerd van € 58.000 als gevolg van de aanpassingen in de decembercirculaire 2016 en de verrekeningen over het boekjaar 2014 en 2015 van de algemene uitkering. Met de verrekeningen over 2014 is bij beschikking de algemene uitkering 2014 definitief vastgesteld. Het overige nadeel van € 64.000 op dit programma bestaat uit diverse kleinere afwijkingen.

5.4 Overzicht incidentele baten en lasten 2016

Het BBV (art. 19 en 28) schrijft voor dat de gemeente zowel bij begroting als bij jaarrekening een overzicht van incidentele baten en lasten presenteert. Het overzicht is, voor zowel raad als voor provincie, een essentieel onderdeel bij de bepaling van het structureel evenwicht van de exploitatie. De structurele exploitatie wordt verkregen na eliminatie van de incidentele baten en lasten.

Het overzicht van incidentele baten en lasten bevat alleen 'eenmalige of tijdelijke' baten en/of lasten die bij ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Budgetverschillen op activiteiten inzake structureel bestaand beleid blijven in hun aard onderdeel van de "structurele exploitatie".

In onderstaand overzicht zijn per programma de incidentele baten en lasten met een eenmalig of tijdelijk karakter opgenomen, met een toelichting voor bedragen boven de € 100.000. Daarnaast is een overzicht opgenomen van de incidentele mutaties welke via de reserves zijn verantwoord. De uitwerking van dit overzicht is in lijn met de betreffende themacirculaire van de Provincie Zuid-Holland.

Overzicht incidentele baten en lasten 2016 (bedragen x € 1.000)

Programma	Jaarrekening 2016		
	Lasten	Baten	Saldo
Sociaal	47	0	47
Economie arbeidsmarkt en onderwijs	3.496	1.571	1.924
Ruimte	701	525	176
Bestuur, veiligheid en organisatie	115	0	115
Financiën	336	0	336
Totaal	4.695	2.096	2.599

Overzicht mutaties in reserve 2016 (bedragen x € 1.000)

Programma	Jaarrekening 2016		
	Lasten	Baten	Saldo
Sociaal	0	243	-243
Economie arbeidsmarkt en onderwijs	0	973	-973
Ruimte	231	442	-211
Bestuur, veiligheid en organisatie	1.091	2.382	-1.291
Financiën	5.109	3.225	1.884
Totaal	6.431	7.265	-834
Totaal	11.126	9.361	1.765

Hieronder wordt per programma een korte omschrijving gegeven van incidentele baten en lasten per programma voor bedragen boven de EUR 100.000.

5.4.1 Programma Sociaal

Mutaties reserves

- Een bijdrage van € 115.000 voor preventieve jeugdhulp.

5.4.2 Programma Economie, arbeidsmarkt en onderwijs

Lasten

- Een bedrag van € 520.000 voor 't Plaatje.
- Een bedrag van € 107.000 voor de aansluiting ontsluitingsweg 't Plaatje-Deltalaan.
- Een bedrag van € 946.000 voor kruispunt Ouverture/A15.
- Een bedrag van € 533.000 voor de investeringen station Baanhoek.
- Een bedrag van € 1.076.000 voor de investeringen station Sliedrecht.

Baten

- Een bedrag van € 1.051.000 voor station Baanhoek.
- Een bedrag van € 503.000 voor station Sliedrecht.

Mutatie reserves

- Een bijdrage van € 107.000 voor de ontsluitingsweg 't Plaatje.

5.4.3 Programma Ruimte

Lasten

- Een bedrag van € 105.000 voor afvalscheiding hoogbouw.
- Een bedrag van € 200.000 als bijdrage voor starterwoningen.

Baten

- Een bedrag van € 245.000 voor de verkoop van gemeentewoningen.
- Een bedrag van € 200.000 uit de verkoop wijkonderkomens.

Mutaties reserves

- Een bijdrage van € 100.000 voor afvalscheiding hoogbouw.
- Een bijdrage van € 200.000 voor de starterwoningen.
- Een storting van € 200.000 ivm verkoop wijkonderkomen.

5.4.4 Programma Bestuur, veiligheid en organisatie

Mutaties reserves

- Een bijdrage van € 1.000.000 voor de reserve organisatieontwikkeling.
- Een bijdrage van € 290.000 voor de kosten IKB.
- Een bijdrage van € 197.000 voor diverse investeringen MIP.
- Een bijdrage van € 523.000 voor het frictiebudget organisatieontwikkeling.
- Een bijdrage van € 140.000 voor de pensioenvoorziening vm wethouders.
- Een storting van € 1.000.000 voor de reserve organisatieontwikkeling.

5.4.5 Programma Financiën

Lasten

- Een bedrag van € 336.000 als frictiekosten organisatieontwikkeling.

Mutaties reserves

- Een bijdrage van € 550.000 voor de vorming reserve sociaal domein.
- Een bijdrage van € 2.500.000 voor de vorming van risico reserve.
- Een bijdrage van € 174.000 voor de risicoreserve.
- Een bijdrage van € 1.884.000 resultaat 4^e Turap aan de Algemene reserve.
- Een storting van € 174.000 voor de risicoreserve.
- Een storting van € 2.500.000 voor de vorming van risico reserve.
- Een storting van € 550.000 voor de vorming reserve sociaal domein.

5.5 Overzicht structurele mutaties in reserves

De onderstaande mutaties in de reserves hebben een structureel karakter. De genoemde bedragen kunnen per jaar fluctueren, afhankelijk van de per jaar geïnvesteerde bedragen.

Overzicht structurele mutaties in reserves (x € 1.000)

Omschrijving	Vermeerdering	Vermindering
Reserve vervanging materieel PR	288	0
Reserve vervanging containers	108	0
Reserve kapitaallasten verenigingsverzamelgebouw	70	106
Reserve kapitaallasten investeringen met economisch nut	123	430
Reserve kapitaallasten nieuw gemeentekantoor	191	262
Reserve kapitaallasten nieuwbouw gemeentewerf	53	124
Reserve egalisatie tarieven afvalstoffenheffing	50	0
Reserve Infra	115	0
Reserve onderhoud begraafplaats	89	89
Totaal	1.087	1.011

5.6 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op gemeente Sliedrecht van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking

Bedragen x € 1	R.P.A. van Aalst	M. van Dam	M.J. Horeman	C.A. de Haas
Functiegegevens	Griffier	Griffier	Gemeente-secretaris	Gemeente-secretaris
Aanvangen einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	Nvt	1/7 - 31/12	Nvt
Omvang dienstverband (in fte)	0,89 fte		1,00	
Gewezen topfunctionaris?	Nee		Nee	
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja		Ja	
Individueel WNT-maximum	159.310		89.500	
Beloning	69.450		42.063	
Belastbare onkostenvergoedingen	-		-	
Beloningen betaalbaar op termijn	8.999		6.879	
<i>Subtotaal</i>	78.449		48.942	
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-		-	
Totaal bezoldiging 2016	78.449		48.942	
Verplichte motivering indien overschrijding	Nvt	Nvt	Nvt	Nvt
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2015	13/4 - 31/12	1/1 - 1/5	Nvt	1/1 - 1/9
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	0,89 fte	0,55 fte		1,00 fte
Beloning	45.316	41.000		72.487
Belastbare onkostenvergoedingen	-	-		188
Beloningen betaalbaar op termijn	6.697			9.983
Totaal bezoldiging 2015	52.013	41.000		82.658

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Bedragen x € 1	H.F. van Breugel
Functiegegevens	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling (uiterlijk maand 12)	21/09/2015 – 14/07/2016
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling vóór 2016	4
Aantal kalendermaanden waarin functievervulling in 2016	7
Aantal uren functievervulling in 2016	912
Individueel WNT-maximum	159.600
Maximum uurtarief	175
Uitgekeerde bezoldiging in 2016 (t/m maand 12)	101.370
Bezoldiging per uur	111
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	101.370
Verplichte motivering indien overschrijding	Nvt

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2016 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2016 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten.

5.7 Balans

Balans per 31 december activa (bedragen x € 1.000)

Activa	2016	2015
Immateriële vaste activa	1.722	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	193	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.529	0
Materiële vaste activa	57.394	56.390
Investerings met economisch nut		
- gronden uitgegeven in erfpacht	36	71
- overige investeringen met ec. nut	54.914	53.839
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.		
-overige investeringen met ec. nut met heffing	2.143	2.214
Investerings met maatschappelijk nut		
-grond-, weg- en waterbouwkundige werken	260	266
-overige investeringen met maatschappelijk nut	41	0
Financiële vaste activa	3.259	3.069
Kapitaalverstrekkingen aan:		
-deelnemingen	1.166	1.166
Overige langlopende leningen	2.093	1.377
Bijdragen aan activa van derden	0	526
Totaal vaste activa	62.375	59.459
Voorraden	814	79
Onderhanden werk:		
-bouwgronden in exploitatie	814	79
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar	6.031	4.695
Vorderingen op openbare lichamen	4.492	3.559
Overige vorderingen	1.538	1.136
Overige uitzettingen	1	0
Liquide middelen	63	18
Banken	63	18
Overlopende activa	3.146	3.408
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	397	236
Overige nog te ontvangen bedragen	2.610	3.033
Vooruitbetaalde bedragen	139	139
Totaal vlottende activa	10.054	8.200
Totaal activa	72.429	67.659

Balans per 31 december passiva (bedragen x € 1.000)

Passiva	2016	2015
Eigen vermogen		
Reserves	29.442	29.055
- algemene reserve	5.663	6.358
- bestemmingsreserves	22.627	19.713
Gerealiseerd resultaat volgend uit overzicht van baten en lasten	1.152	2.984
Voorzieningen	7.505	6.282
Voorzieningen risico's en verplichtingen	1.746	998
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	3.104	2.772
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing	2.655	2.512
Vaster schulden met een rente typische looptijd langer dan 1 jaar	24.320	19.165
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	24.320	19.165
Totaal vaste passiva	61.267	54.502
Netto vlottende schulden met een rente typische looptijden korter dan 1 jaar	5.898	7.076
Kasgelsleningen	0	4.500
Banksaldi	2.875	1.001
Overige schulden	3.023	1.575
Overlopende passiva	5.264	6.081
Overlopende verplichtingen	3.741	4.094
Van Europese of Nederlandse overheidslichamen ontvangen specifiek te besteden uitkeringen	1.008	1.410
Overige vooruitontvangen bedragen	515	577
Totaal vlottende passiva	11.162	13.157
Totaal passiva	72.429	67.659
Garantstellingen	125.329	133.143

5.7.1 Toelichting op de balans

5.7.1.1 Immateriële vaste activa

Met ingang van het boekjaar 2016 dienen bijdragen aan activa van derden te worden opgenomen onder de immateriële vaste activa. Tot en met het boekjaar 2015 werden deze onder de financiële vaste activa verantwoord, groot € 526.000.

Overzicht verloop immateriële vaste activa (x € 1.000)

Omschrijving	Waarde ultimo 2015	Balans overheveling	Investeringen	Afschrijvingen	Waarde ultimo 2016
Vorbereidingskosten de Driehoek	0	0	135	0	135
Vorbereidingskosten Stationspark 3	0	0	58	0	58
Nieuwbouw Griendencollege	0	171	0	4	167
Sporthal Benedenveer	0	320	985	0	1.305
Bijdrage accommodatie VV	0	35	22	0	57
Totaal	0	526	1.200	4	1.722

Toelichting:

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar met betrekking tot de immateriële vaste activa betreffen (investeringen > € 100.000):

Overzicht investeringen in immateriële vaste activa > € 100.000 (x € 1.000)

Investerings	Krediet	Besteed t/m 2015	Besteed in 2016	Totaal besteed
Vorbereidingskosten de Driehoek	148	0	135	135
Sporthal Benedenveer	2.257	320	985	1.305
Totaal	2.405	320	1.120	1.440

5.7.1.2 Materiele vaste activa met economisch nut

Overzicht verloop materiele vaste activa met economisch nut (x € 1.000)

Omschrijving	Waarde ultimo 2015	Balans overheveling	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Waarde ultimo 2016
Erfpachtgronden	71	0	0	35	0	0	36
Gronden en terreinen	7.062	0	129	19	0	0	7.172
Woonruimten	33	0	30	30	3	0	0
Bedrijfsgebouwen	42.231	0	2.250	0	810	0	43.671
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	925	0	0	0	138	0	787
Vervoermiddelen	825	0	19	0	121	0	723
Machines, apparaten en installaties	2.249	-48	95	0	209	0	2.087
Overige materiële vaste activa	514	0	68	0	106	-2	474
Totaal	53.910	-48	2.561	84	1.387	-2	54.950

Twee investeringen ten behoeve van de begraafplaats – groot € 48.000 - zijn in 2016 overgeheveld van de materiele vaste activa met economisch nut naar de materiele vaste activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Toelichting:

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar met betrekking tot de materiele vaste activa met economisch nut betreffen (investeringen > € 100.000):

Overzicht investeringen in materiele vaste activa > € 100.000 (x € 1.000)

Investeringen	Krediet	Besteed t/m 2015	Besteed in 2016	Totaal besteed
Herinrichting en verhuizing bibliotheek	330	216	114	330
Brede school Baanhoek-West	4.239	1.995	2.034	4.029
Totaal	4.569	2.211	2.148	4.359

5.7.1.3 Materiele vaste activa met economisch nut waarvoor heffing wordt geheven

Overzicht verloop materiele vaste activa met economisch nut waarvoor heffing wordt geheven (x € 1.000)

Omschrijving	Waarde ultimo 2015	Balans overheveling	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Waarde ultimo 2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	901	0	1.384	1.384	34	0	867
Vervoersmiddelen	0	0	54	0	0	0	54
Machines, apparaten en installaties	54	48	0	0	12	0	90
Overige materiële vaste activa	1.259	0	54	0	158	-23	1.132
Totaal	2.214	48	1.492	1.384	204	-23	2.143

De € 48.000 balansoverheveling is afkomstig van de materiele vaste activa met economisch nut. De investeringen van € 1.384.000 betreffen de investeringen 2016 die te maken hebben met het rioleringsplan 2016, dit bedrag is tegelijkertijd verantwoord als desinvestering omdat het bedrag als vrijval uit de voorziening onderhoud en egalisatie riolering is onttrokken.

Toelichting:

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar met betrekking tot de materiele vaste activa met economisch nut waarvoor heffing wordt geheven betreffen (investeringen > € 100.000):

Overzicht investeringen in materiele vaste activa waarvoor heffing geheven > € 100.000 (x € 1.000)

Investeringen	Krediet	Besteed t/m 2015	Besteed in 2016	Totaal besteed
Rioleringsplan 2016	1.749	0	1.384	1.384
Totaal	1.749	0	1.384	1.384

5.7.1.4 Materiele vaste activa met maatschappelijk nut

Overzicht verloop materiele vaste activa met maatschappelijk nut (x € 1.000)

Omschrijving	Waarde ultimo 2015	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Waarde ultimo 2016
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	266	4	0	10	0	260
Overige materiële vaste activa	0	41	0	0	0	41
Totaal	266	45	0	10	0	301

5.7.1.5 Financiële vaste activa

Overzicht verloop financiële vaste activa (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde ultimo 2015	Balans overheveling	Investerings	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde ultimo 2016
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	1.166	0	0	0	1.166
Overige langlopende leningen	1.377	0	750	34	2.093
Bijdragen activa derden	526	-526	0	0	0
Totaal	3.069	-526	750	34	3.259

De € 526.000 balansoverheveling is met ingang van het boekjaar 2016 overgeheveld naar de immateriële vaste activa.

Toelichting:

De belangrijkste investeringen in het afgelopen boekjaar met betrekking tot de financiële vaste activa betreffen (investerings > € 100.000):

Overzicht investeringen in financiële vaste activa > € 100.000 (x € 1.000)

Investering	Besteed t/m 2015	Besteed in 2016	Totaal besteed
Startersleningen Stimuleringsfonds	1.106	300	1.406
Blijversleningen	0	300	300
Duurzaamheidsleningen	0	150	150
Totaal	1.106	750	1.856

In 2016 zijn er 16 startersleningen verstrekt een totaal bedrag van € 334.609, naast de reguliere aflossingen, hebben twee personen extra afgelost, het beschikbare bedrag op balansdatum bedraagt € 123.000 (afgerond).

5.7.1.6 Voorraden

Onderhanden werk

Overzicht verloop bouwgronden in exploitatie (x € 1.000)

Omschrijving	Boekw. 01-01-2016	Vermeerderingen	Boekw. 31-12-2016	Geraamde nog te maken kst	Geraamde opbrengsten	Geraamd eindresult. (op NW)
Stationspark II	7	4	11	933	1.707	763
Kerkbuurt 16-18	72	23	95	58	183	30
Burg. Winklerplein	0	708	708	2.315	3.220	196
Totaal	79	735	814	3.307	5.110	989

Toelichting:

Stationspark II: de geraamde kosten zijn gebaseerd op basis van tekening en het bouwkostenkompas, de opbrengsten op basis van vaste m²-prijzen.

Kerkbuurt 16-18: de kosten zijn gebaseerd op een civieltechnische begroting, de opbrengst is gebaseerd op basis van een overeenkomst.

Burg. Winklerplein: de kosten zijn gebaseerd op normbedragen, de opbrengst is gebaseerd op basis van een overeenkomst.

De kosten worden geïndexeerd met 2%, de opbrengsten voor Stationspark II worden niet geïndexeerd, de opbrengsten voor Kerkbuurt 16-18 en Burg. Winklerplein worden geïndexeerd conform de overeenkomst.

De rente over de boekwaarde bedraagt 1,18% en de disconteringsvoet is 2%.

5.7.1.7 Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Overzicht uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar (x € 1.000)

Soort vordering	Saldo 31-12-2016	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd 31-12-2016	Gecorrigeerd 31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	4.492	0	4.492	3.559
Overige vorderingen	1.739	201	1.538	1.136
Overige uitzettingen	1	0	1	0
Totaal	6.232	201	6.031	4.695

Voor verwachte oninbaarheid van debiteuren is een voorziening opgenomen van € 201.000 bepaald op basis van geschatte inningskansen.

In het kader van Schatkistbankieren is – conform artikel 52c BBV – voor het begrotingsjaar een drempelbedrag van geldig van € 446.000

Benutting drempelbedragen Schatkistbankieren (x € 1.000)

	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Bedrag aan middelen buiten 's Rijks schatkist aangehouden	198.000	77.000	142.000	214.000

5.7.1.8 Liquide middelen

Overzicht liquide middelen (€ 1.000)

Specificatie	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Rabobank	63	18
Totaal	63	18

5.7.1.9 Overlopende activa

Overzicht overlopende activa (€ 1.000)

Specificatie	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	397	236
Overige nog te ontvangen bedragen	2.610	3.033
Vooruitbetaalde bedragen	139	139
Totaal	3.146	3.408

Van Europese of Nederlandse overheden nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel.

Overzicht verloop van Europese/Nederlandse overheden nto bedragen specifiek bestedingsdoel (x € 1.000)

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2016	Ontvangen	Toevoegingen	Boekwaarde 31-12-2016
Fiets Filevrij Merwederoute	236	236	0	0
Station Sliedrecht-centrum	0		397	397
Totaal	236	236	397	397

De overige nog te ontvangen bedragen bestaan met name uit vordering Baanhoek West € 684.000, nog te ontvangen beschermd wonen 2016 € 654.000, nog te ontvangen bedragen afrekening SDD 2016 € 250.000 en nog te ontvangen Vangnetuitkering 2015 € 242.000.

Onder de vooruitbetaalde bedragen zijn de bedragen opgenomen die in 2016 reeds zijn betaald maar betrekking hebben op 2017 zoals voorschotten afvalverwerking januari 2017 € 62.000 en inwonersbijdrage 1^e kwartaal 2017 Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid € 18.000.

5.7.1.10 Eigen vermogen

Overzicht eigen vermogen (x € 1.000)

	Saldo 01-01- 2016	Toevoe- gingen vorig boekjaar	Toevoe- gingen cf overzicht baten en lasten	Onttrek- kingen cf overzicht baten en lasten	Resultaat 2016	Saldo 31-12- 2016
Algemene reserve	6.358	2.984	2.058	5.737	0	5.663
Bestemmingsreserves	19.713	0	5.460	2.546	0	22.627
Gerealiseerd resultaat	2.984	-2.984	0	0	1.152	1.152
Totaal	29.055	0	7.518	8.283	1.152	29.442

5.7.1.11 Voorzieningen

Overzicht voorzieningen (x € 1.000)

	Saldo 01-01-2016	Toevoe- gingen	Vrijval tgv baten en lasten	Aanwen- dingen	Saldo 31-12- 2016
Voorz. risico's en verplicht.	998	1.036	0	288	1.746
Onderhoudseg. voorz	2.772	1.256	4	920	3.104
Vrz bijdr aan toekomstige vervangingsinv met heffing	2.512	1.527	1.384	0	2.655
Totaal	6.282	3.819	1.388	1.208	7.505

5.7.1.12 Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

Overzicht vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar (€ 1.000)

	Saldo 01-01-2016	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2016
Onderhandse leningen	19.165	7.000	1.845	24.320
Totaal	19.165	7.000	1.845	24.320

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 701.000.

5.7.1.13 Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Overzicht vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar (€ 1.000)

Specificatie	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Kasgeldleningen	0	4.500
Banksaldi	2.875	1.001
Overige schulden	3.023	1.575
Totaal	5.898	7.076

5.7.1.14 Overlopende passiva

Het saldo van de van de overlopende verplichtingen is per balansdatum € 3.741.000. In onderstaande tabel zijn de verplichtingen boven de € 50.000 opgenomen.

Overzicht overlopende verplichtingen > € 50.000 (x € 1.000)

Omschrijving	Bedrag
MLL/herinrichting stationsgebied	681
Transitorische rente	551
Bommenregeling	514
Vangnetuitkering 2015	242
Vakantiegeld	206
Gemeente Dordrecht	167
Project Management Dordrecht	114
Bibliotheek	104
SO Jeugd 2016	72
SCD 4 ^e kwartaal 2016	65
Ouverture A15	63
SKA VVE 4 ^e kwartaal 2016	52

Overzicht vooruit ontvangen bedragen Europese/Nederlandse overheden specifiek bestedingsdoel (x € 1.000)

	Beginsaldo 2016	Ontvangen	Vrijgevallen of terugbetaling	Eindsaldo 2016
Brede doeluitkering O.A.B.	216	388	355	249
BDU verkeer en vervoer	334	44	293	85
Middelen liquidatie vm LDKS	385	0	191	194
Rijksmiddelen Burg. Winklerplein	0			
Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	475	0	0	475
Vooruitontvangen bedragen van overige overheid	0	5	0	5
Totaal vooruitontvangen bedragen	1.410	437	839	1.008

De post Overige vooruit ontvangen bedragen € 515.000 en betreft voornamelijk Leges bouwvergunningen €84.000 en € 426.000 restant afgerekende subsidies.

5.7.1.15 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

a. In het onderstaande overzicht zijn de niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente Sliedrecht voor toekomstige jaren is verbonden. Een verdere toelichting is gegeven in de paragraaf Financiering. In 2016 zijn geen betalingen gedaan met betrekking tot de gewaarborgde geldleningen.

Overzicht gegarandeerde geldleningen (€ 1.000)

	Oorspronkelijk bedrag	Percentage waarborg	Ultimo 2016	Ultimo 2015
Directe borgstellingen 100%	26.682	100%	20.280	16.958
Directe borgstellingen 1 – 10%	0	1 tot 10%	7.085	14.218
Correctie GR-en	0	nvt	0	-7.677
Achtervang WSW, St. Tablis Wonen	128.356	100%	97.964	109.644
Totaal	155.038		125.329	133.143

b. Gepensioneerde wethouders hebben recht op een pensioenuitkering ten laste van de gemeente. Hiervoor is een voorziening gevormd, waarvan de hoogte op balansdatum € 708.000 bedraagt. Hierin is opgenomen een bedrag van € 140.000 met betrekking tot het wachtgeld van een voormalige wethouder. Het resterende bedrag € 568.000 is voor de pensioenverplichting van twee voormalig wethouders. Ten aanzien van de pensioenverplichting bedragen de jaarlijkse pensioenkosten circa € 61.000 wat dus betekent dat er nog tot het jaar 2025 uitgekeerd kan worden vanuit de gevormde voorziening.

c. Met ingang van 1 januari 2016 zijn ook overheidsondernemingen belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit komt voort vanuit Europese regelgeving en is bedoeld om een gelijk speelveld te creëren tussen overheidsbedrijven (die economische activiteiten verrichten) en private ondernemingen.

Tijdens het opstellen van de jaarrekening is een eerste inschatting gemaakt door de accountant van de mogelijke vennootschapsbelasting bate of last over 2016, hieruit blijkt een last van circa € 5.000 (afgerond) over onderhavig boekjaar. Gezien het bedrag hebben wij dit niet in de jaarrekening verwerkt. Het bedrag zoals hiervoor genoemd heeft betrekking op drie VPB plichtige activiteiten betreffende bedrijfsafval, marktgelden en binnenhaven-exploitatie. Daarnaast blijkt uit de berekening van Deloitte dat de VPB bate of last over 2016 over de GREXEN nihil is.

5.8 Reserves en voorzieningen

5.8.1 Reserves

Overzicht reserves (bedragen x € 1.000)

Reserves	Boekwaarde per 1-1-2016	Vermeerderingen	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Verminderen ter dekking van kapitaal-lasten	Verminderen in 2016	Boekwaarde per 31-12-2016
Algemene reserve	6.358	2.058	2.984	0	5.737	5.663
Reserve afwikkeling verplichting AR	510	0	0	0	19	491
Reserve weerstandsvermogen	0	2.500	0	0	174	2.326
Reserve sociaal domein	0	550	0	0	0	550
Reserve kapitaallasten verenigings-verzamelgebouw	2.349	70	0	106	0	2.313
Reserve kapitaallasten investeringen	4.111	245	0	430	0	3.926
Reserve kapitaallasten nieuw gemeentekantoor	6.361	191	0	262	0	6.290
Reserve kapitaallasten nieuwbouw gemeentewerf	1.781	253	0	124	0	1.910
Reserve vervanging materieel PR	822	288	0	0	91	1.019
Reserve vervanging containers	323	108	0	0	131	300
Reserve frictiebudget/organisatie-ontwikkeling	715	1.000	0	0	609	1.106
Reserve egalisatie tarieven afvalstoffenheffing	755	51	0	0	100	706
Reserve infra	335	115	0	0	102	348
Reserve onderhoud begraafplaats	1.022	89	0	0	135	976
Reserve kleinschalige herontwikkeling	629	0	0	0	263	366
Totaal reserves	26.071	7.518	2.984	922	7.361	28.290

5.8.1.1 Algemene reserves

Algemene reserve

Deze reserve dient als buffer ter afdekking van risico's en om incidentele tegenvallers op te vangen. Zoals in de jaarrekening 2015 vermeld, is met ingang van 2016 vanuit de paragraaf weerstandsvermogen een deel van de Algemene Reserve ter afdekking van de risico's ondergebracht in een aparte reserve, namelijk Reserve Weerstandsvermogen. Het hiermee gemoeide bedrag bedraagt per saldo €2.326.000.

Reserve afwikkeling verplichtingen algemene reserve

Alle lopende verplichtingen ten laste van de algemene reserve worden ondergebracht in deze reserve om op die manier inzicht te houden in de vrije ruimte van de algemene reserve.

5.8.1.2 Bestemmingsreserves

Reserve afwikkeling verplichtingen algemene reserve

Alle lopende verplichtingen ten laste van de algemene reserve worden ondergebracht in deze reserve om op die manier inzicht te houden in de vrije ruimte van de algemene reserve.

Reserve weerstandsvermogen

Deze reserve is getroffen om risico's waarvoor geen beheersmaatregelen zijn getroffen - zoals het vormen van voorzieningen of het afsluiten van verzekeringen - op te kunnen vangen. Voor de totstandkoming van deze reserve wordt verwezen naar paragraaf 4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Reserve sociaal Domein

Deze reserve is gevormd uit het resultaat van 2015 ter vervanging van de geraamde stelpost sociaal domein ter egalisatie van lasten en baten binnen het sociaal domein.

Reserve kapitaallasten verenigingsverzamelgebouw

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van in het verleden geactiveerde investeringen

Reserve kapitaallasten investeringen

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van in het verleden geactiveerde investeringen.

Reserve kapitaallasten nieuw gemeentekantoor

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van in het verleden geactiveerde investeringen.

Reserve kapitaallasten nieuwbouw gemeentewerf

Deze reserve dient ter dekking van de kapitaallasten van in het verleden geactiveerde investeringen.

Reserve vervanging materieel PR

Deze reserve is gevormd voor de dekking van kapitaallasten van investeringen in nieuw materieel, waardoor de exploitatie wordt geëgaliseerd. Dat laatste is belangrijk voor een solide tarievenbeleid voor de reinigingsrechten. De storting in de reserve is gebaseerd op het integraal vervangingsplan. De onttrekkingen zijn gebaseerd op de werkelijke vervangingen.

Reserve vervanging containers

Deze reserve heeft als doel de kapitaallasten van de investeringen met betrekking tot de aanschaf van huisvuil-, papier- en bedrijfsvuilcontainers alsmede investeringen in ondergrondse afvalinzameling te dekken. De storting is gebaseerd op een integraal vervangingsplan en de onttrekkingen zijn gebaseerd op de werkelijke vervangingen.

Reserve frictiebudget/organisatieontwikkeling

Deze reserve is gevormd voor de kosten die verbonden zijn met de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Te denken valt aan kosten die verband houden met het bevorderen van arbeidsmobiliteit binnen de organisatie en de inhuur van capaciteit om tijdelijk impulsen te kunnen geven aan de organisatie.

Reserve egalisatie tarieven afvalstoffenheffing

Deze reserve dient om een gelijkmatige verdeling van lasten over de begrotingsjaren te bevorderen.

Reserve infra

Deze reserve is bedoeld voor de aanleg, uitbreiding en verbetering van de infrastructuur ten behoeven van de bovenwijkse voorzieningen. De voeding van deze reserve bestaat uit een bijdrage vanuit de grondexploitaties.

Reserve onderhoud begraafplaats

Deze reserve dient ter dekking van kosten van investeringen in de huidige begraafplaats alsmede uitbreidingsinvesteringen.

Reserve kleinschalige ontwikkeling

Het doel van deze reserve is particulier initiatief op het gebied van stedelijke (her)ontwikkeling van bestaande panden en bijbehorende gronden in nader aan te duiden gebieden te ondersteunen. Initiatieven die nodig zijn om in gebieden dreigende verpaupering, leegstand etc. een halt toe te roepen. De initiatieven moeten wel passen binnen de visies en beeldkwaliteitsplannen.

Overzicht mutaties reserves

	Vermeerderingen	Verminderingen
Algemene reserve:		
Resultaat 2015	2.983.997	
Resultaat 2016 4e TURAP	1.884.000	
Correctie vorming reserve weerstandsvermogen	174.388	
Vorming reserve weerstandsvermogen		2.500.000
Functiebudget reorganisatie		1.000.000
Vorming reserve sociaal domein		550.000
Bommenregeling 't Plaatje 2015		514.000
Storting Vakantiegeld		290.000
Storting voorziening voormalige wethouders		140.000
Recreatief knooppunt		58.162
Preventie Jeugdhulp 2015		115.000
Ontsluitingsweg't Plaatje		106.874
Mantelzorgcompliment 2015		78.000
Programma aan t werk 2015		63.000
Meerkosten Ouverture A15		60.000
Brandwerende voorzieningen 2015		50.000
rMJP 2015		45.000
Fitness Parcours 2015		35.000
Opknappen raadhuis 2015		25.000
Promotie Sliedrecht 2015		20.000
Mobiliteitsplan 2015		25.000
Lockhorst 2015		15.000
AED Dekking 2015		15.000
BOB Structuur 2015		14.000
Regionaal duurzaamheidsprogramma 2015		11.000
Dijkvisie 2015		7.000
Reserve afwikkeling verplichtingen algemene reserve:		
Project uitvoering Burg Winklerplein		19.030
Reserve weerstandsvermogen:		
Vorming reserve weerstandsvermogen	2.500.000	
correctie vorming reserve weerstandsvermogen		174.388
Reserve sociaal domein:		
Vorming reserve sociaal domein	550.000	
Reserve kapitaallasten verenigingsverzamelgebouw:		
Inflatiecorrectie 2016	70.480	
Onttrekking ter dekking van kapitaallasten		106.645

	Vermeerderingen	Verminderingen
Reserve kapitaallasten investeringen met economisch nut:		
Inflatiecorrectie 2016	123.336	
Truck begraafplaats	44.126	
Ondergrondse afvalinzameling	19.098	
Vervanging veegwagen	18.730	
Trolley air onkruidbesrijders	17.443	
Vervanging huisvuilcontainers	11.520	
Transporter begraafplaats	10.285	
Onttrekking ter dekking van kapitaallasten		429.940
Reserve kapitaallasten nieuw gemeentekantoor:		
Inflatiecorrectie 2015	190.816	
Onttrekking ter dekking van kapitaallasten		261.875
Reserve kapitaallasten nieuwbouw gemeentewerf:		
Inflatiecorrectie 2015	53.434	
Verkoop wijkonderkomen Baanhoek	200.000	
Onttrekking ter dekking van kapitaallasten		124.067
Reserve vervanging materieel PR:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	288.000	
Truck begraafplaats		44.126
Vervanging veegwagen		18.730
Trolley air onkruidbesrijders		17.443
Transporter begraafplaats		10.285
Reserve vervanging containers:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	108.105	
Afvalscheiding hoogbouw		100.000
Ondergrondse afvalinzameling		19.098
Vervanging huisvuilcontainers		11.520
Reserve frictiebudget reorganisatie:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	1.000.000	
Onttrekkingen 2016		608.796
Reserve egalisatie tarieven afvalstoffenheffing:		
Storting voorlopig exploitatiesaldo 2016	50.291	
Onttrekking t.b.v. verhoging tarieven ivm kostendekkendheid		100.000
Reserve Infra:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	115.171	
Station sliedrecht-centrum		51.666
Uitbreiding fietsenstallingen		42.168
Verkeersbeleidsplan		8.567
Reserve onderhoud begraafplaats:		
Storting voordelig exploitatiesaldo 2016	88.819	
Verbeteren hoofdpad begraafplaats		88.550
Ruimen veld begraafplaats		25.000
Extern onderzoek uitbreiding begraafplaats		21.848
Reserve kleinschalige herontwikkelingen:		
Bijdragen starterswoningen Emmastraat		200.000
Herontwikkeling		62.250
Totaal	10.502.039	8.283.028

5.8.2 Voorzieningen

Overzicht voorzieningen (bedragen x € 1.000)

Reserves	Boekwaarde per 1-1-2016	Vermeerderingen	Vrijval tgv baten en lasten	Verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2016
Vrz. Spaarverlof ambtenaren	53	0	0	0	53
Vrz. Pensioen voormalige wethouders	688	140	0	120	708
Vrz. Combinatiefuncties	171	71	0	89	153
Vrz. Liquidatie LDKS	51	0	0	0	51
Vrz. Verlies exploitatie Rivierdijk	35	0	0	0	35
Vrz. Bedrijvencentrum Sliedrecht	0	141	0	0	141
Vrz. WW	0	290	0	0	290
Vrz. Huisvesting onderwijs	0	125	0	0	125
Vrz. Baanhoek West	0	269	0	79	190
Totaal vrz. risico, verliezen, verplicht.	998	1.036	0	288	1.746
Vrz. Buitengewoon onderhoud gebouw.	307	161	0	137	331
Vrz. Onderhoud woningen/woonwagens	96	6	4	0	98
Vrz. Onderhoud haven	59	6	0	0	65
Vrz. Onderhoud wegen	2.048	908	0	592	2.364
Vrz. Onderhoud ponton waterbus	65	5	0	0	70
Vrz. Onderhoud bruggen	81	63	0	109	35
Vrz. Onderhoud openbare verlichting	116	107	0	82	141
Totaal vrz onderhoudsegalisatie	2.772	1.256	4	920	3.104
Vrz. Onderhoud en egalisatie riolering	2.512	1.527	1.384	0	2.655
Vrz voor bijdrage toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor heffing wordt geheven	2.512	1.527	1.384	0	2.655
Totaal voorzieningen	6.282	3.819	1.388	1.208	7.505

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Voorziening spaarverlof ambtenaren

Deze voorziening is gevormd om kosten van vervanging te bekostigen bij opname van spaarverlof door medewerkers. Twee medewerkers nemen deel aan deze spaarregeling voor in totaal 1.118 uren, er zijn in 2016 geen uren opgenomen waardoor de stand ongewijzigd is gebleven.

Voorziening pensioen voormalige wethouders

De voorziening is gevormd voor de pensioenverplichtingen van twee voormalige wethouders en het wachtgeld van een voormalige wethouder. De stand van de voorziening is € 708.000. Hierin is opgenomen een bedrag van € 140.000 met betrekking tot het wachtgeld van een voormalige wethouder. Het resterende bedrag € 568.000 is voor de pensioenverplichting van twee voormalig wethouders.

Het bedrag voor het wachtgeld is conform het raadsbesluit in 2016 opgehoogd met € 140.000.

Met het resterende bedrag uit de voorziening – groot € 568.000 - moeten jaarlijks de pensioenkosten van de twee voormalig wethouders worden betaald. Met een jaarlijkse uitkering van € 61.000 betekent dit dat er nog tot 2025 uitgekeerd kan worden.

Voorziening combinatiefuncties

Voorziening ter egalisatie van de kosten in combinatie met de rijksbijdrage voor de Brede Impuls Combinatiefuncties.

Voorziening liquidatie Logopedische Kring

Sliedrecht verzorgt als centrumgemeente de afwikkeling van de liquidatie van de voormalige Logopedische Dienst Kring Sliedrecht (LDKS). De baten en lasten hiervan zijn opgenomen in de exploitatie. De voorziening is gevormd voor de mogelijke risico's die samenhangen met de liquidatie die doorloopt tot en met 2026. Medio 2017 wordt de financiële situatie opnieuw beoordeeld en nagegaan of de voorziening toereikend is.

Voorziening verliezen exploitatie Rivierdijk

Voorziening is gevormd om dat deel van de verliesvoorziening dat de boekwaarde van een grondbedrijf exploitatie overstijgt aan de passiva kant van de balans te presenteren.

Voorziening WW

Deze voorziening is bedoeld om WW verplichtingen van voormalige personeelsleden te bekostigen.

Voorziening bedrijvencentrum Sliedrecht

Voorziening is gevormd voor het faillissement van het bedrijvencentrum Sliedrecht en betreft het verschil tussen het te vorderen bedrag door de bank en de verkoopopbrengst van het onroerend goed.

Voorziening huisvesting onderwijs

De voorziening is gevormd voor de afwikkeling van de opheffing voorziening onderwijshuisvesting, school Baanhoek West en de knelpunten onderwijs.

Voorziening Baanhoek West

Met het afsluiten van de grondexploitatie Baanhoek West (jaarrekening 2015) is er een voorziening gevormd voor de nog te maken kosten. De voorbereidingskosten in 2016 zijn hier ten laste van gebracht.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Voorziening buitengewoon onderhoud gebouw

Voorziening voor de egalisatie van kosten van het buitengewoon onderhoud van diverse gemeentelijke gebouwen en objecten en van gebouwen en objecten die voor de huisvesting van vooral gesubsidieerde instellingen worden gebruikt.

Voorziening onderhoud woningen/woonwagens

Voorziening voor de egalisatie van de kosten van het buitengewoon onderhoud van diverse gemeentelijke woningen, woonwagens en woonwagenstandplaatsen.

Voorziening onderhoud haven

Voorziening voor de egalisatie van het buitengewoon onderhoud van de haven.

Voorziening onderhoud wegen

Voorziening voor de egalisatie van het buitengewoon onderhoud aan wegen alsmede voor het nog niet uitgevoerd straatwerk uit programma's van voorgaande jaren.

Voorziening onderhoud ponton waterbus

Voorziening voor de egalisatie van het buitengewoon onderhoud aan de ponton van de waterbus.

Voorziening onderhoud bruggen

Voorziening voor de egalisatie van het buitengewoon onderhoud aan bruggen.

Voorziening onderhoud openbare verlichting

Voorziening voor de egalisatie van het buitengewoon onderhoud openbare verlichting

Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Voorziening onderhoud en egalisatie riolering

Deze voorziening is gevormd uit de opbrengsten rioolrechten. De bijdrage aan de voorziening dient voor toekomstige vervangingsinvesteringen (artikel 44, lid 1d BBV). Het saldo van de voorziening bestaat uitsluitend uit uitgestelde investeringen die op een later moment zullen plaatsvinden.

Overzicht mutaties voorzieningen

	Vermeerderingen	Verminderingen
Voorziening pensioen voormalige wethouders:		
Storting ten laste van de algemene reserve	140.000	
Kosten 2016 voorziening pensioen voormalige wethouders		120.525
Voorziening combinatiefuncties:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	71.200	
Uitvoeringsovereenkomst combinatiefuncties Stichting Open Jeugdwerk		62.792
Uitvoeringsovereenkomst combinatiefuncties Stichting Bibliotheek Netwerk ZHZO		23.550
Afrekeningen 2015		2.480
Voorziening bedrijvencentrum Sliedrecht		
Storting ten laste van exploitatie 2016	141.000	
Voorziening wachtgelden		
Storting ten laste van exploitatie 2016	290.000	
Voorziening huisvesting onderwijs		
Storting ten laste van exploitatie 2016	125.108	
Voorziening Baanhoek West:		
Overheveling van de materiele vaste activa	268.632	
Onttrekking tbv Baanhoek West		79.364
Voorziening buitengewoon onderhoud gebouwen:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	160.730	
Buitengewoon onderhoud bronbad de Lockhorst		49.279
Buitengewoon onderhoud Stationsweg 4		17.499
Buitengewoon onderhoud zalencentrum Lockhorst		15.602
Buitengewoon onderhoud De Valk		11.144
Buitengewoon onderhoud brandweerkazerne		9.750
Buitengewoon onderhoud gebouw De Relling		9.011
Buitengewoon onderhoud gemeentekantoor		8.445
Buitengewoon onderhoud gemeentewerf		8.224
Buitengewoon onderhoud De Stoep		4.687
Buitengewoon onderhoud raadhuis		3.071
Voorziening buitengewoon onderhoud woningen en woonwagens:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	6.588	
Exploitatiebijdrage i.v.m. afkoop rijksbijdrage in 1999		4.084
Voorziening onderhoud haven:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	5.802	
Voorziening onderhoud wegen:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	879.051	
Maatregelen 2016 restant tbv troittoirs stationsweg	29.000	
Groot onderhoud Prickwaert (rest)		277.885
Groot onderhoudsmaatregelen 2015 diversen		150.276
Groot onderhoud Werenbuurt-oost (waar nodig)		104.476
Groot onderhoud Kerkbuurt-west/Molendijk-oost		38.176
Groot onderhoud Wetenschappersbuurt		20.805
Voorziening onderhoud ponton waterbus		
Storting ten laste van exploitatie 2016	4.290	
Voorziening onderhoud bruggen:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	62.862	
Groot onderhoud, vervanging van bruggen		97.445
10-jaarlijks onderhoud - m.n. slijtlagen		11.455

	Vermeerderingen	Verminderings
Voorziening onderhoud openbare verlichting:		
Storting ten laste van exploitatie 2016	107.236	
Vervangen masten, armaturen en lampen + duurzame verlichting		7.677
Incidenteel benodigd bedrag voor inhaalslag achterstallig onderhoud		74.326
Voorziening onderhoud/egalisatie product riolering		
Storting ten laste van exploitatie 2016	1.527.336	
Kosten baggerbeleid		1.383.648
Totaal	3.818.835	2.595.675

5.9 SISA overzicht

SISA bijlage verantwoordingstermijn 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking gis - d.d. 10 januari 2017						
OCW	D8	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAS)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke tweelteksten (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met voorgeschools gezagsorganen van scholen, houders van kindcrans en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve uitro (jaar T-1)
		Result specifieke uitslagen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Aard controle R Indicatormummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatormummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatormummer: D8 / 03	Aard controle R Indicatormummer: D8 / 04
			€ 215 772	€ 8 874	€ 85 523	€ 215 930
			Heronder per regel één gemeentecode selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (kosten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Heronder per regel één gemeentecode selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Ven andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (kosten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid
			Aard controle n.v.t. Indicatormummer: D8 / 05	Aard controle R Indicatormummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: D8 / 07	Aard controle R Indicatormummer: D9 / 08
			1			
			2			
			3			
			4			
			5			
			6			
			7			
			8			
			9			
			10			
			11			
			12			
			13			
			100			
I&M	E3	Subsidie-regeling smering verkeersdwaal	Heronder per regel één beschiktingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meewerk dat n.b.v. art. 126 Wet gehandhender ten laste van het Rijk komt
		Subsidie-regeling smering verkeersdwaal	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatormummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatormummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatormummer: E3 / 04
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Indicatormummer: E3 / 05			
			1	€ 0	€ 0	€ 0
			2			
			3			
			4			
			5			
			6			
			7			
			100			
			Kosten beschiktingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatormummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 09
			1	€ 0	€ 0	€ 0
			2			
			3			
			4			
			5			
			6			
			7			
			100			
			Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 12	Aard controle n.v.t. Indicatormummer: E3 / 13
			1	€ 0	€ 0	€ 0
			2			
			3			
			4			
			5			
			6			
			7			
			100			

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en verkeer B&A tussen medegevoerden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Beoordeling per regel één beschikkingnummer en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer E27B / 05	
1			P24-2011-36045-1434	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
2			P24-2012-36427-1072	€ 222.115	€ 625.458	€ 0	€ 0	
3			P24-2016-5481-83298	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
4								
5								
6								
7								
8								
9								
100								
			Kapite beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindeverantwoording Ja/Nee	
				Deze indicator is bedoeld voor de laatste afsluitende afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de laatste afsluitende afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		Als u keert voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer E27B / 10	
1			P24-2011-36045-1434	€ 37.347	€ 37.347		Nee	
2			P24-2012-36427-1072	€ 222.115	€ 625.458		Ja	
3			P24-2016-5481-83298	€ 0	€ 0		Nee	
4								
5								
6								
7								
8								
9								
100								
S2W	G2	Gefundeerde toelichting op grond van artikel 88 Participatiewet, gemeen- telijk 2015 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar Lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Beoordeling (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Beoordeling (jaar T) ICAPW	Baten (jaar T) ICAPW (exclusief Rijk)	Beoordeling (jaar T) ICAPZ	Baten (jaar T) ICAPZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			L1 Participatiewet (PW)	L1 Participatiewet (PW)	L2 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (ICAPW)	L2 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (ICAPW)	L3 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewoone zelfstandigen (ICAPZ)	L3 Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewoone zelfstandigen (ICAPZ)
			Aard controle R Indicatornummer G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Beoordeling (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WVK (exclusief Rijk)	Beoordeling (jaar T) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige afstemming Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	L6 Wet werk en inkomens tussentijdse (WVK)	L7 Participatiewet (PW)	L7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer G2 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

RZW	GZA	Gedurende uitoefening op grond van artikel 59 Participatiewet, totaal 2016	Heronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) ICAW	Baten (jaar T-1) ICAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) ICAZ
			In de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1 Participatiewet (PW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1 Participatiewet (PW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 12 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 12 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 13 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAZ)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 06
			1 20010 Gemeente Stadrecht	€ 5 14 957	€ 65 858	€ 196 873	€ 2 999	€ 20 316
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					
			Heronder verschijnt de gemeente (code) conform de keuzes gemaakt bij indicator GZA / 01	Baten (jaar T-1) ICAZ (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T-1) WWVK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet
			In de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 13 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame zelfstandigen (IOAZ)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 14 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 14 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 16 Wet werk en inkomensvoorziening (WWVK)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 12
			1 20010 Gemeente Stadrecht	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 20 565
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					
			Heronder verschijnt de gemeente (code) conform de keuzes gemaakt bij indicator GZA / 01	Baten (jaar T-1) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)				
			In de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 13	Aard controle n.v.t. Indicatornummer GZA / 14				
			1 20010 Gemeente Stadrecht	€ 0				
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					
RZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledige zelfstandige uitvoering als twee			
			Aard controle R Indicatornummer G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer G3 / 09			
			€ 0	€ 0				
			1					
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					
RZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016	Heronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			In de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer G3A / 01	Aard controle R Indicatornummer G3A / 02	Aard controle R Indicatornummer G3A / 03	Aard controle R Indicatornummer G3A / 04	Aard controle R Indicatornummer G3A / 05	Aard controle R Indicatornummer G3A / 06
			1 20010 Gemeente Stadrecht	€ 6 112	€ 0	€ 0	€ 19 248	€ 10 517
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					
			Heronder verschijnt de gemeente (code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen verslaan de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer G3A / 07	Aard controle R Indicatornummer G3A / 08	Aard controle R Indicatornummer G3A / 09	Aard controle R Indicatornummer G3A / 10		
			1 20010 Gemeente Stadrecht	€ 0	€ 0	€ 0		
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			100					

6. Overige

6.1 Investeringsoverzichten

INVESTERINGEN (volwassen), die worden afgedekt bij de jaarrekening 2016.

Projectnaam	Projectsoort	Projectomschrijving	Beoordeling 2016	Maart 2016	April 2016	Mei 2016	Juni 2016	July 2016	Aug 2016	Sept 2016	Oktober 2016	November 2016	December 2016	Totaal 2016	Opmerkingen
1 70560003 U	Investering	Herindichting en verhuizing bibliotheek (K)	112.325,00	111.681,50	1.356,50	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.356,50	Uit onderzoek is gebleken dat plaatsing van zonnepanelen op 't Craeynest niet mogelijk is vanwege de schaduwwerking van de bomen naar de sportzaal.
1 70560003 U	Investering	Zonnepanelen sportzaal 't Craeynest 2015(K)	11.300,00	0,00	0,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	11.300,00	
2 70280001 U	Investering	Nieuwbouw R. Duijschool (K)	27.016,00	13.484,00	13.484,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	54.663,00	
2 70300010 U	Investering	Nieuwbouw A. de Vrieschool (K)	76.575,00	21.912,00	21.912,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	482.567,00	
2 70730001 U	Investering	Grondeplaatse Stationspark II(K)	486.895,00	4.338,00	0,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	232.697,00	
2 71180001 U	Investering	Grondeplaatse Baanhoeft-West(K)	232.697,00	0,00	0,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	66.448,00	
2 71200001 U	Investering	Grondeplaatse Waterloosterrein(K)	66.448,00	0,00	0,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	
2 71230001 U	Investering	Grondeplaatse Kerbouw 16-18(K)	1.782,00	0,00	0,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	22.808,00	
2 71230002 U	Investering	GEX Kerbouw 16-18(K)	0,00	0,00	0,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	30.737,00	
2 71250007 U	Investering	Grondeplaatse Ein Zola	30.737,00	0,00	0,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	134.103,00	
2 71480001 U	Investering	Grondeplaatse Driehoek A15(K)	134.103,00	0,00	0,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	66.955,00	
2 71480001 U	Investering	Aanschaf voetballoop (K)	66.955,00	0,00	0,00	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	40.024,86	
3 70460001 U	Investering	Grondeplaatse Nieuwrij 737-769(K)	40.024,86	0,00	0,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	20.450,00	
3 70540001 U	Investering	Container 10v mestopslag kinderboerderij(K)	20.031,00	0,00	0,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	105.003,00	
3 70540001 U	Investering	Vervanging huuvalcontanten (2016)(K)	105.003,00	41.737,50	0,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	300.000,00	
3 70540001 U	Investering	Ondergrondse afvalinzameling (2016)(K)	300.000,00	0,00	0,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	
3 71140004 U	Investering	Starterserfingen via Stimuleringsfonds(K)	300.000,00	0,00	0,00	371,00	371,00	371,00	371,00	371,00	371,00	371,00	371,00	371,00	
3 71140004 U	Investering	Bijzondere Sleedrecht 2015(K)	371,00	0,00	0,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	7.590,00	
3 71140005 U	Investering	Duurzaamheidslening Sleedrecht 2016(K)	7.590,00	0,00	0,00	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	44.125,68	
4 71363507 U	Investering	Geluidinstallatie raadhuis(K)	29.920,00	0,00	0,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	18.790,00	
4 71363534 U	Investering	Zonnepanelen gemeentekantoor 2013(K)	47.235,00	0,00	0,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	195.000,00	
4 71364006 U	Investering	Vervanging Truck begrafplaats(K)	30.000,00	0,00	0,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	18.184,00	
4 71364007 U	Investering	Vervanging Vreugden 09-08-10(K)	195.000,00	0,00	0,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00	
4 71364003 U	Investering	Transporter begrafplaats (ES-DH-01)(K)	18.184,00	0,00	0,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	82.971,00	
4 71364005 U	Investering	Helifluct 10v verplaatsen containers en materieel(K)	15.000,00	0,00	0,00	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	17.443,49	
4 71364005 U	Investering	Aanschaf 3 st Trilling Air onkruidbestrijding(K)	15.000,00	0,00	0,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	34.947,00	
4 71371700 U	Investering	Apparaatkosten Projecteren(K)	82.971,00	0,00	0,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	133.733,00	
4 71371700 U	Investering	Apparaatkosten Publiekskosten/GB binnen(K)	34.947,00	0,00	0,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	238.332,00	
4 71371700 U	Investering	Apparaatkosten Ruimte/MW binnen(K)	133.733,00	0,00	0,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	77.011,00	
2 60035004 U	Exploitatie	Kruispunt Overtuur / A15	708.115	946.307	0,00	35.664	35.664	35.664	35.664	35.664	35.664	35.664	35.664	35.664	
2 60035004 U	Exploitatie	Verkeersbeveiliging / Fiets filewilt Merwederoord	77.011	0,00	0,00	31.567	31.567	31.567	31.567	31.567	31.567	31.567	31.567	31.567	
2 60035004 U	Exploitatie	V8 plan Snelheidsremmende maatregelen	35.664	0,00	0,00	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	280.000	
2 60035004 U	Exploitatie	V8 plan Overstroomingen/overstroomingen	31.567	0,00	0,00	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000	
2 60035004 U	Exploitatie	Staanoville Verkeersbeveiliging 2015-2016	280.000	0,00	0,00	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	2.409.450,28	
3 81145000 U	Exploitatie	Bijdrage Statenrekening Oude Maatschappij West	25.000	29.023	-4.022	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	1.522.085,77	
3 80035002 U	Exploitatie	Ramen van een veld op de begrafplaats	1.911.536,00	2.409.450,28	1.522.085,77										

INVESTERINGEN (volwassen), met als toelichting om dit bedrag af te geven te handhaven.

Projectnaam	Projectsoort	Projectomschrijving	Beoordeling 2016	Maart 2016	April 2016	Mei 2016	Juni 2016	July 2016	Aug 2016	Sept 2016	Oktober 2016	November 2016	December 2016	Totaal 2016	Opmerkingen
2 71460001 U	Investering	Grondeplaatse Driehoek A15(K)	0.380,00	0,00	0,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	0.380,00	Project loopt nog.
2 71460001 U	Investering	Investeringen Basisregistratie van goed 2014(K)	1.661,00	0,00	0,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	Project loopt nog.
5 71350001 U	Investering	Grondeplaatse Baanhoeft-West(K)	0,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	2.171,00	Project loopt nog.
2 60035001 U	Exploitatie	Investeringen station Baanhoeft	1.651.313	869.300	781.393	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	288.000,00	AI /verrekening op beide projecten moet nog plaats vinden.
2 60035001 U	Exploitatie	Aanpakken station Sleedrecht	502.658	502.658	502.658	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	155.000	AI /verrekening op beide projecten moet nog plaats vinden.
2 60035002 U	Exploitatie	Uitvoering plan Burg. Winklerplein	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	47.500	Project loopt nog zeker 5 jaar.
2 60035002 U	Exploitatie	Financiële bijdrage ROM D.L.v. Het Plaatsje	2.147.352,00	1.770.249,00	377.103,00										Betreft baggeren, problematiek bekend.

INVESTERINGEN (volwassen), die worden afgedekt bij de jaarrekening 2016.

Projectnaam	Projectsoort	Projectomschrijving	Beoordeling 2016	Maart 2016	April 2016	Mei 2016	Juni 2016	July 2016	Aug 2016	Sept 2016	Oktober 2016	November 2016	December 2016	Totaal 2016	Opmerkingen
1 70560003 U	Investering	Herindichting en verhuizing bibliotheek(K)	1.357,00	0,00	0,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	1.357,00	
2 70730001 U	Investering	Grondeplaatse Stationspark II(K)	1.707.000,00	0,00	0,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	1.707.000,00	
2 71180001 U	Investering	Grondeplaatse Baanhoeft-West(K)	298.137,00	0,00	0,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	298.137,00	
2 71230001 U	Investering	GEX Kerbouw 16-18(K)	1.782,00	0,00	0,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	1.782,00	
2 71230002 U	Investering	GEX Kerbouw 16-18(K)	8.389,00	0,00	0,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	8.389,00	
2 71450001 U	Investering	Grondeplaatse Driehoek A15(K)	1.661,00	0,00	0,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	1.661,00	
2 70540001 U	Investering	Ondergrondse afvalinzameling (2016)(K)	0,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	22.640,00	
2 60035004 U	Exploitatie	Kruispunt Overtuur / A15	648.115	-843.379	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	195.264	
2 60035004 U	Exploitatie	Verkeersbeveiliging / Fiets filewilt Merwederoord	77.011	-77.011	0,00	77.011	77.011	77.011	77.011	77.011	77.011	77.011	77.011	77.011	
3 80440001 U	Exploitatie	Wijkonderkanten	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	
			-2.923.347	-1.844.819	-1.844.819										

6.2 Controleverklaring